

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну

Кафедра фінансів та бізнес-консалтингу

Дипломна магістерська робота

на тему

«Фінансові інновації банківського сектору в умовах воєнного стану»

Виконала: студентка групи МгФМ-1-21

Спеціальності:

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньої програми:

Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу

Іліна НАУМКІНА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Юлія РУСІНА

Рецензент: к.е.н., доцент Ганна КОНОНЕНКО

Київ 2022

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну

Кафедра фінансів та бізнес-консалтингу

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів та бізнес-консалтингу

_____ проф. Ірина ТАРАСЕНКО

« » _____ 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Наумкіній Іліні Олегівні

1. Тема дипломної магістерської роботи Фінансові інновації банківського сектору в умовах воєнного стану.

Науковий керівник роботи к.е.н., доцент Русіна Юлія Олександрівна.

затверджені наказом КНУТД від «04» вересня 2022 року №286-уч.

2. Строк подання студентом роботи «01» листопада 2022р.

3. Вихідні дані до дипломної бакалаврської роботи Законодавчо-нормативні акти України, статистичні щорічники, підручники, монографії, фахові наукові видання, словники, дані статистичної та бухгалтерської звітності АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк», комплекс економічних показників.

4. Зміст дипломної бакалаврської роботи Розділ 1. Теоретичні основи інноватизації та діджиталізації економіки. Розділ 2. Дослідження діджитал-функціонування банківського сектору. Розділ 3. Діджиталізація як основа інноваційного розвитку банків АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк».

5. Консультанти розділів дипломної магістерської роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Русіна Ю.О., к.е.н., доцент		
Розділ 1	Русіна Ю.О., к.е.н., доцент		
Розділ 2	Русіна Ю.О., к.е.н., доцент		
Розділ 3	Русіна Ю.О., к.е.н., доцент		
Висновки	Русіна Ю.О., к.е.н., доцент		

6. Дата видачі завдання «04» вересня 2022 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної магістерської роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	29.09.2022р.	
2	Розділ 1. Теоретичні основи інноватизації та діджиталізації економіки.	15.09.2022р.	
3	Розділ 2. Дослідження діджитал-функціонування банківського сектору.	25.09.2022р.	
4	Розділ 3. Діджиталізація як основа інноваційного розвитку банків АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк».	08.10.2022р.	
5	Висновки	15.10.2022р.	
6	Оформлення дипломної магістерської роботи	22.10.2022р.	
7	Здача дипломної магістерської роботи на кафедрі для рецензування	01.11.2022р.	
8	Перевірка дипломної магістерської роботи на наявність ознак плагіату	15.11.2022р.	
9	Подання дипломної магістерської роботи на затвердження завідувачу кафедри	10.11.2022р.	

Студент

(підпис)

Іліна НАУМКІНА

(ініціали та прізвище)

Науковий керівник роботи

(підпис)

Юлія РУСІНА

(ініціали та прізвище)

Директор НМЦУПФ

(підпис)

Олена ГРИГОРЕВСЬКА

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Наумкіна І.О. Фінансові інновації банківського сектору в умовах воєнного стану – Рукопис.

Дипломна магістерська робота за спеціальністю – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2022 рік.

Дипломну магістерську роботу присвячено дослідженню теоретичних положень та обґрунтуванню практичних рекомендацій щодо удосконалення діджиталізації та інноватизації в банківській діяльності на практику українських банків під час воєнного та післявоєнного етапів.

Розглянуто основні поняття, переваги та стан діджитал-економіки, етапи розвитку цифрової економіки в Україні, а також зміни її функціонування в умовах воєнного стану.

Проаналізовано розвиток діджитал-економіки в банківському секторі, основні умови функціонування українських банків під час війни, а також основні техніко-економічні показники АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк». На підставі дослідження діяльності цих банків обґрунтовано основні проблемні питання поточного етапу розвитку банків, проведено комплексну діагностику діяльності банків, запропоновано набір рекомендацій.

Обґрунтовано основні напрямки удосконалення діджитал-процесів діяльності АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк» шляхом активізації інноваційної діяльності, що сприятиме підвищенню їх результативності. Запропоновано шляхи покращення діджиталізації банківського сектору в умовах воєнного стану, а також етапи післявоєнного відновлення банків України.

Ключові слова: цифрова економіка, діджиталізація, інноватизація, банки, фінансові інновації, війна, воєнний стан, покращення українського банківського сектору, післявоєнні відновлення.

SUMMARY

Naumkina I.O. Financial innovations of the banking sector under martial law - Manuscript.

Master's degree project in specialty 072 Finance, banking and insurance. – Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2022.

The master's degree project is devoted to the research of theoretical provisions and substantiation of practical recommendations regarding the improvement of digitalization and innovation in banking activities for the practice of Ukrainian banks during the war and post-war stages.

The main concepts, advantages, and state of the digital economy, the stages of the digital economy development in Ukraine, as well as changes in its functioning under martial law, have been considered.

The digital economy development in the banking sector, the main operating conditions of Ukrainian banks during the war, as well as the main technical and economic indicators of JSC "Universal Bank" and JSC CB "PrivatBank" have been analyzed. Based on the study of these banks' activities, the main problematic issues of the current stage of the banks' development have been substantiated, a comprehensive diagnosis of the banks' activities has been carried out, and a set of recommendations has been proposed.

The main areas of improving digital processes of JSC "Universal Bank" and JSC CB "PrivatBank" through innovative activities, which will contribute to their effectiveness growth, have been substantiated. Ways to improve the banking sector digitalization under martial law, as well as the stages of the post-war recovery of Ukrainian banks, have been proposed.

Keywords: digital economy, digitalization, innovation, banks, financial innovations, war, martial law, improvement of the Ukrainian banking sector, post-war reconstruction of banks.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАТИЗАЦІЇ ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	9
1.1. Основні поняття, переваги та стан цифрової економіки.....	9
1.2. Етапи розвитку діджитал-економіки України.....	18
1.3. Українська цифровізація в умовах воєнного стану.....	29
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІДЖИТАЛ-ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ	41
2.1. Аналіз діджитал-економіки в банківському секторі.....	41
2.2. Умови діджитал-функціонування банків України під час війни.....	49
2.3. Аналіз основних техніко-економічних показників АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк».....	59
Висновки до розділу 2.....	69
РОЗДІЛ 3. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВ АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» ТА АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	71
3.1. Європейський зразок діджиталізації як вектор руху для України.....	71
3.2. Удосконалення діджиталізації українських банків.....	78
3.3. Шляхи післявоєнного цифрового відновлення України.....	86
Висновки до розділу 3.....	92
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	99
ДОДАТКИ	107

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну, яке почалося 24 лютого 2022 року, все більшої актуальності набуває вивчення фінансових інновацій, які стрімко розвиваються і допомагають громадянам в умовах воєнного стану.

Фінансові інновації, засновані на використанні нових видів фінансових та інформаційних технологій, стали продуктивною основою для розвитку різних галузей економіки, в тому числі банківської. Розвиток діджитал-економіки є передумовою для розвитку українського цифрового ринку та його подальшої інтеграції в глобальний єдиний цифровий ринок.

Актуальність розвитку діджитал-економіки України пов'язана з необхідністю використання новітніх електронних і фінансових технологій, послуг, інформатизації виробничих процесів, підвищення цифрових навичок і можливостей людей у бізнесі, управлінні та соціальному житті. Потреба у фінансових інноваціях обумовлена прагненням постійно вдосконалювати діджитал-процеси, але водночас значна кількість питань щодо бачення концепції діджитал-економіки та напрямків її розвитку досі не до кінця розкриті.

У роботах таких науковців, як: Д. Тапскотт, Г. Т. Карчева, С. М. Веретюк, В. В. Апалькова та інші не в повній мірі відображені деякі аспекти цифрової економіки, пов'язані з фінансовими інноваціями, а саме цифровізацією. Залишається нерозкритим питання функціонування діджитал-економіки в сегменті фінансової структури.

Метою магістерської роботи є обґрунтування напрямів вдосконалення інноваційних та цифрових процесів банківської діяльності з метою підвищення їх ефективності.

Ключові завдання стосуються дослідження теоретичних процесів інноватизації та діджиталізації в банківській діяльності шляхом аналізу публікацій науковців та практиків, дослідження ефективності функціонування українських та закордонних банків в умовах розвитку діджитал-економіки та обґрунтування на цій

основі заходів з активізації інноваційного розвитку за рахунок подальшої діджиталізації.

Предметом дослідження є процеси інноватизації та діджиталізації в банківській діяльності. В якості об'єктів роботи було обрано: АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єктом дослідження є процеси інноватизації та діджиталізації акціонерного товариства «Універсал Банк» та акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк».

Методи дослідження. В процесі магістерської роботи використано наступні загальнонаукові методи: індукції та дедукції (при формуванні теоретико-методичних засад бізнес-процесів діджитал-економіки); аналізу та синтезу (в ході дослідження банків АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк»); графічний (при представленні отриманих результатів).

Також для прогнозування вказаних показників чистого процентного доходу/витрат використано метод прогнозування ковзної середньої, який полягає у розрахунку прогнозних показників як середніх величин відповідних показників за попередні роки банків.

Наукова новизна та практична значущість полягає у розробці методичних положень щодо удосконалення процесів інноватизації та діджиталізації діяльності банків в умовах воєнного стану.

Апробація результатів наукових досліджень. Опубліковані тези на тему «Девальвація національної валюти в умовах воєнного стану». Опублікована стаття на тему «Фінансові інновації банківського сектору в умовах воєнного стану».

Дипломна магістерська робота має таку структуру: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (що складаються з 69 джерел), додатки. Загальна кількість сторінок – 118.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАТИЗАЦІЇ ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

1.1. Основні поняття, переваги та стан цифрової економіки

Необхідність у інноваціях зумовлюється прагненням до постійного удосконалення процесів, а з боку компаній – покращення власного конкурентного становища на ринку, що в свою чергу позитивно впливає на економіку країни та її інвестиційну привабливість. У цифровому світі виграють ті компанії, які можуть запропонувати таку цінність, яка б повною мірою задовольняла попит споживача [20].

Діджиталізація економіки – це інновація економічного розвитку за рахунок впровадження цифрових ресурсів у різні сфери суспільного життя: виробництво та споживання товарів і послуг, сфери багаторівневого управління тощо.

Сучасні соціально-економічні перетворення є результатом тих змін (насамперед у сфері технологій), які відбуваються протягом кількох десятиліть, а це означає, що, знаючи періодичність цих змін, можна визначити перспективи технологічного розвитку, а отже, і економічного розвитку.

Знання, які дає нам класична економічна теорія, дають змогу зрозуміти деякі події сьогодення та спрогнозувати подальший розвиток майбутніх соціально-економічних відносин.

На даному етапі суспільного розвитку можна визначити, що сьогоднішня економічна тенденція – це неоекономіка, що зароджується за визначенням [6], трактується як постіндустріальна стадія розвитку економічної системи, а її основною теоретичною конструкцією є інформація, інновації, цифрові та мережеві економіки. Розмежування цих конструкцій базується на виділенні ключових сфер і ресурсів економічного розвитку.

Діджитал-економіка (англ. digital economy) – економіка, заснована на цифрових комп'ютерних технологіях. Цифрову економіку іноді називають інтернет-економікою, новою економікою або мережевою економікою. Цифрова економіка все

більше переплітається з традиційною економікою, що ускладнює її чітке розмежування. Під цифровою економікою розуміють виробництво, продажі і постачання продуктів та послуг через комп'ютерні мережі.

Наприкінці ХХ століття світ чітко побачив, що стара економічна модель із багатьма недоліками поступається місцем досконалішій діджитал-економіці. Термін «цифрова економіка» з'явився в 1995 році і був запропонований канадським фінансовим експертом Дональдом Тапскоттом, одним із найважливіших авторитетів у сфері бізнес-стратегії у світі, який визначив його таким чином: цифрова економіка – економіка, що заснована на домінуючому застосуванні цифрових технологій [61].

У середині 1990-х років він написав книгу під назвою «Цифрова економіка», попереджаючи, як Інтернет і цифрова інформація змінять майбутнє бізнесу. Час довів правоту автора: сьогодні технології змінили не лише бізнес компаній, а й особисті фінанси.

«Цифрова економіка» означає використання інформаційних технологій для створення або адаптації, продажу або споживання товарів і послуг. Цифрові інновації включають цифровий банкінг, електронну комерцію, віртуальну освіту, програми для смартфонів і платформи для співпраці [55].

Згідно із загальноприйнятим визначенням, цифрова економіка – це економіка, яка базується на виробництві електронних товарів і послуг високотехнологічними бізнес-структурами та розповсюдженні цих продуктів через електронну комерцію.

За роки появи поняття «цифрова економіка» багато вчених і практиків скоригували визначення цієї категорії. Проте, як видно з табл. 1.1, деякі номенклатурні визначення підтверджують точку зору, що великої різниці між ними немає і за декілька років досліджень не змінилися суттєво.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «цифрова економіка»

Автор	Поняття	Основний акцент
1	2	3
Дональд Тапскотт [61]	Цифрова економіка – економіка, що заснована на домінуючому застосуванні цифрових технологій.	Основою цифрової економіки є застосування цифрових технологій.
Александр Тугі [57]	Цифрова економіка – конкретна економічна форма прояву	Розвиток цифрової економіки безпосередньо

	виробництва товарів і послуг, в якій домінують цифрові технології, де інформаційні потоки функціонально залежать від інформаційно-комунікаційних технологій.	залежить від рівня інформаційно-комунікаційних технологій.
Войнаренко М. П., Скоробогата Л. В. [6]	Цифрова економіка передбачає, що всі економічні процеси протікають незалежно від реального світу. Товари та послуги не мають фізичного носія, та є «електронними».	Цифрова економіка є електронною і не залежить від фізичних носіїв.
Пуцентейло П.Р., Гуменюк О.О. [35]	Цифрова (електронна) економіка – це економіка, яка існує в умовах гібридного світу. Гібридний світ – це результат злиття реального та віртуального світів, що відрізняється можливістю здійснення всіх «життєво необхідних» дій в реальному світі через віртуальний.	Цифрова економіка існує в епоху, коли будь-які дії здійснюються за допомогою віртуального світу.
Європейський парламент 2015: Виклики політиці конкуренції в цифровій економіці [3]	Цифрова економіка – це складна структура, що має декілька рівнів, пов'язаних між собою практично нескінченною і постійно зростаючою кількістю вузлів (каналів).	Цифрова економіка є багаторівневою, причому кожен рівень безпосередньо залежить від попереднього.
В.В. Апалькова [1]	Цифрова економіка – це найважливіший двигун інновацій, конкурентоспроможності й економічного розвитку.	Цифрова економіка є рушійною силою для розвитку інновацій в бізнесі.
Карчева Г.Т. [13]	Цифрова економіка – це інноваційна динамічна економіка, що базується на активному впровадженні інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій в усі види економічної діяльності та сфери життєдіяльності суспільства, що дозволяє підвищити ефективність та конкурентоспроможність окремих компаній, економіки та рівень життя населення.	Цифрова економіка базується на впровадженні інноваційних бізнес-процесів, що сприяє покращенню економіки країни в цілому.
Деєва Н.Е., Делейчук В.В. [9]	Цифрова економіка – це економічна діяльність, яка виникає через мільярди повсякденних онлайн-зв'язків між людьми, підприємствами, пристроями, даними та процесами.	Цифрова економіка існує за рахунок щоденних онлайн-комунікацій.
Веретюк С.М. [5]	Цифрова економіка – це як ще нереалізована трансформація всіх сфер економіки завдяки	Цифрова економіка створена для передачі всієї

	перенесенню всіх інформаційних ресурсів та знань на комп'ютерну платформу.	інформації на комп'ютерні платформи.
Коляденко С.В. [17]	Цифрова економіка – це економіка, що базується на виробництві електронних товарів і сервісів високотехнологічними бізнес-структурами і дистрибуції цієї продукції за допомогою електронної комерції.	Розвиток цифрової економіки відбувається за рахунок інноваційної електронної комерції.

Джерело: доопрацьовано автором на основі [5, 9, 17]

Отже, робимо висновок, що основним акцентом діджитал-економіки є застосування інноваційних, цифрових, комунікаційних та інформаційних технологій у віртуальному світі, що сприяє економічній та інвестиційній привабливості країни.

Цифрова економіка є результатом мільярдів щоденних онлайн-з'єднань між людьми, підприємствами, пристроями, даними та процесами. В основі цифрової економіки лежить швидке підключення, що означає постійно зростаючий зв'язок між людьми, організаціями та машинами завдяки Інтернету, мобільним технологіям та Інтернету речей.

Діджитал-економіка набуває форми та руйнує традиційні бізнес-структури, спосіб взаємодії компаній і спосіб доступу споживачів до послуг, інформації та товарів.

Професор Вальтер Бреннер з Університету Санкт-Галлена в Швейцарії стверджує, що агресивне використання даних трансформує бізнес-моделі, створює нові продукти та послуги, створює нові процеси, створює більшу корисність і започатковує нову культуру управління» [60].

На сьогоднішній день люди регулярно працюють у різних офісах, вдома чи місцевій кав'ярні тому, що віддалена робота наразі є найбезпечнішою (спочатку пандемія, а тепер у нових реаліях українців – війна). Незважаючи на зміни на робочому місці, люди очікують того ж рівня зв'язку, що й у звичайних офісах. Поява такої гнучкої глобальної системи вимагає від організацій керування динамічною екосистемою талантів і створення цифрових бізнес-процесів наступного покоління, які виявляються ефективними навіть у різних місцях і часових поясах [33].

У діджитал-економіці всі клієнти – як B2B, так і B2C – хочуть взаємодіяти з компаніями, коли і де вони хочуть, і в спосіб, який їм найбільш зручний. Крім того, клієнти очікують взаємодії з будь-якою компанією чи банком за допомогою безперервного, багатоканального, прямого, контекстного та персоналізованого доступу.

Все більше людей використовують сучасні гаджети, такі як смартфони, планшети, розумні годинники та інші Інтернет-пристрої, щоб підключатися до глобального середовища в будь-який час і в будь-якому місці. Мільйони людей у всьому світі можуть брати участь у діджитал-економіці, щоб купувати та продавати товари та послуги [63].

Міжнародна організація OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) та вчений Томас Мезенбург виділяють три основні компоненти цифрової економіки [62]:

- 1) підтримуюча інфраструктура (апаратне та програмне забезпечення, телекомунікації, мережі та ін.);
- 2) електронний бізнес або e-business бізнес (ведення господарської діяльності та будь-яких інших бізнес-процесів через комп'ютерні мережі);
- 3) електронна комерція або e-commerce (дистрибуція товарів через Інтернет).

Діджитал-економіка не тільки має великий вплив на певні сфери суспільного життя, але й сприяє змінам глобального економічного середовища [65], які представлені на рисунку 1.1.

Цифрова економіка продукує трансформаційні процеси економічних відносин у цифровий формат. У цьому контексті розвиваються електронні формати взаємодії учасників економічних відносин.

В міру того, як електронні дані та їх міжнародні потоки займають все більш помітне місце у світовій економіці, необхідність у глобальному управлінні стає все більш нагальною. Проте через розбіжності у поглядах і думках щодо їх регулювання міжнародна дискусія в даний час зайшла в глухий кут. Незважаючи на зростаючу кількість торгових угод, що стосуються потоків даних, між основними гравцями діджитал-економіки, як і раніше, існують розбіжності.

Рис. 1.1. Прогноз глобального цифрового простору на 2025 рік із зазначенням обсягів продаж, трлн. дол. США [65]

Існують вагомні аргументи на користь діджитал-системи управління даними, яка доповнила б інші рівні управління даними. Основними серед них є:

1) глобальне управління даними дозволить забезпечити обмін даними у світі та створити суспільні блага, завдяки яким можна буде вирішити основні глобальні проблеми розвитку, а саме: бідність, хвороби, голод та зміну клімату;

2) міжнародна технічна координація (на глобальному рівні) необхідна, щоб уникнути подальшої фрагментації інфраструктури Інтернету та цифрового простору;

3) глобальне управління даними відіграє дедалі важливішу роль у зв'язку з впровадженням п'ятого покоління мобільного зв'язку (5G) та Інтернету речей, а також прискоренням цифровізації, яке спонукала світова пандемія COVID-19;

4) в умовах відсутності міжнародного управління діджитал-платформами саморегулювання призвело до формування ринкових структур, що визначаються платформами головним чином у своїх інтересах, як результат – непередбачувані наслідки для розвитку ринку країни та політики;

5) необхідність у розробці всебічної та послідовної оцінки ризиків, факторів уразливості та результатів бізнес-моделей цифрових платформ, зокрема платформ соціальних мереж, на тлі все більшої шкоди, що завдається в мережі Інтернет в усьому світі;

б) глобальний підхід до управління даними необхідний для того, щоб не допустити посилення давньої нерівності, яку відчують країни, що розвиваються, в просторі цифрових даних. Важливо гарантувати, щоб їх місцеві знання, інтереси та думки були належним чином представлені у міжнародному діалозі з питань глобальної політики;

7) у світлі взаємозалежності та взаємопов'язаності глобальної архітектури Інтернету майбутнє міжнародних потоків даних не повинно визначатися лише невеликою кількістю великих країн.

Діджиталізація створює не лише глобальні можливості, але й глобальні проблеми, які вимагають міжнародних рішень, що дозволяють використовувати позитивні та зменшувати негативні наслідки. Успішне міжнародне управління даними служить необхідною умовою для того, щоб вони сприяли досягненню економічних, соціальних та екологічних цілей Порядку денного сталого розвитку на період до 2030 року, у центрі уваги якої перебувають люди.

За рекомендаціями фахівців корпорацій «Telstra» і «Deloitte» [60], необхідними умовами для організацій, які прагнуть до ефективної діяльності в нових умовах цифрової економіки, є такі характеристики:

- інвестування в нові здібності, а не в старі ділові моделі;
- висока клієнтоорієнтованість;
- оперативність та продуктивність процесів;
- визнання та оцінка своїх дійсних конкурентів;
- інвестування в талант.

Як зазначає Валерій Фіщук, процес діджиталізації проходить 3 основних етапи [44]:

1. Проведення аналізу всіх бізнес-процесів та стратегічних можливостей компанії, а саме:

- визначення ефективності роботи відділів;
- визначення ефективності внутрішніх та зовнішніх комунікацій;
- аналіз, як діджиталізація може покращити роботу.

Для того, щоб мінімізувати ризики, потрібно сформулювати стратегію, в якій нові технології не повинні докорінно змінювати бізнес-процеси, а лише їх спростити та покращити.

2. Для того, щоб втілити задумане, потрібно виділити команду з працівників або залучити спеціалістів ззовні. Щоб впровадити нові технології – тестування, виправлення технічних помилок, навчання персоналу, потрібно чимало часу та фінансових ресурсів.

3. Після реалізації кожного діджитал-рішення має бути проведення детального аналізу ефективності та прибутковості даних нововведень, аби ті не завдали шкоди бізнесу.

Національний цифровий розвиток є важливим фактором, який впливає та визначає загальну швидкість розвитку країни. Як споживачі, так і компанії виграють від цифрової трансформації, оскільки вона допомагає мотивувати працівників, економити час і оптимізувати діджитал-процеси в бізнесі.

Крім того, завдяки глобальній інформаційній мережі значно збільшилася швидкість грошових операцій. У результаті Інтернет став домінуючою та ключовою технологією сучасної фінансової взаємодії. Стан діджитал-трансформацій представлений у вигляді кругової діаграми з відсотковим відношенням, яка представлена на рисунку 1.2.

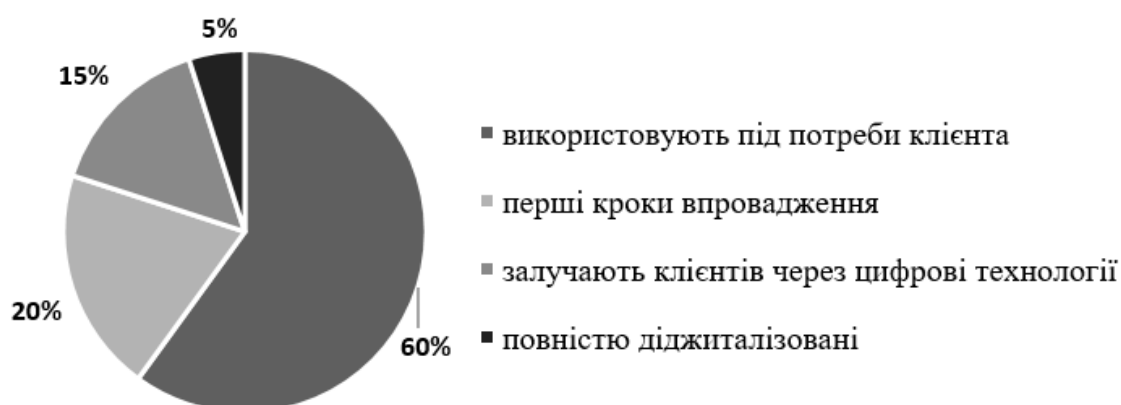

Рис. 1.2. Стан діджитал-трансформацій 2021 [46]

Як відомо, продукція цифрової економіки має багато переваг: оскільки товари є віртуальними, можна зменшити вартість транспортування, адже Інтернет забезпечує майже миттєву доставку по всьому світу.

Діджиталізація забезпечує такі конкурентні переваги як:

- 1) надання додаткової цінності товару через якісний сервіс;
- 2) високий рівень зв'язку з клієнтами та цільовою аудиторією;
- 3) підвищення іміджу компанії за допомогою швидкої комунікації з клієнтами;
- 4) зниження ціни за допомогою автоматизації процесів та цифровізації бізнес процесів;
- 5) прозорість внутрішніх та зовнішніх процесів компанії;
- 6) підвищення лояльності клієнтів до компанії;
- 7) впровадження інновацій у бізнес-процеси;
- 8) спрощення роботи з масивом інформації;
- 9) впровадження інновацій у бізнес-процеси;
- 10) спрощення роботи з масивом інформації;
- 11) суттєва економія коштів;
- 12) використання комп'ютерних технологій, програмного та апаратного забезпечення;
- 13) позитивне ставлення до іміджу компанії;
- 14) високий рівень конкурентоспроможності;
- 15) забезпечення захисту інформації;
- 16) надходження нових інвестицій;
- 17) підвищення продуктивності праці тощо [10].

Таким чином, діджиталізація вітчизняного ринку цифрової трансформації вивела його на новий рівень соціальної інформатизації.

Тому для ефективнішого впровадження нових видів діджиталізації компаніям і країнам доцільно інвестувати в цифровізацію власного бізнесу та приймати передові глобальні бізнес-практики.

1.2. Етапи розвитку діджитал-економіки України

Ядром діджитал-економіки та головним чинником зростання України визначено цифровізацію бізнесу та бізнес-процесів в цілому. Перетворююча сила діджитал-технологій дозволяє змінити традиційні моделі бізнесу, виробничі ланцюжки та обумовлює появу нових продуктів та інновацій. Цифровізація виводить на новий рівень сферу виробництва, примушуючи компанії ставити цифрову трансформацію основною задачею стратегії розвитку.

Цифрова трансформація – це впровадження сучасних технологій в бізнес-процеси компанії. Цей підхід має на увазі не лише установку сучасного устаткування або програмного забезпечення, але і фундаментальні зміни в підходах до управління. В результаті підвищуються продуктивність кожного співробітника і рівень задоволеності клієнтів, а компанія отримує репутацію прогресивної та сучасної.

Водночас слід зауважити, що діджиталізація – це не лише програма проєктів по автоматизації бізнес процесів і технології. В силу високого рівня автоматизації, наявності і доступності цифрових технологій і систем, трансформації схильні не лише впливати на процеси, а й на продукти в цілому.

Таким чином, пропозиція нових цифрових або цифровізованих продуктів і сервісів, хоч і формує основу цифрової стратегії компанії, проте не єдиний напрям проєктів типової дорожньої карти цифрової трансформації.

Другим, не менш значимим компонентом, являється цифрова трансформація активів, устаткування у виробничому процесі, основних бізнес-процесів, створення цифрових каналів взаємодії.

В результаті цифрові технології дозволяють оптимізувати витрати, збільшити прибутковість існуючих активів і підвищити прибутковість.

Використання цифрових технологій може стати рішенням для багатьох проблем бізнесу, пов'язаних, наприклад, з великою географією країни, якістю транспортної інфраструктури або нестачею робочої сили.

На сучасному етапі важливим завданням є оцінка рівня інноваційного розвитку в розрізі окремої держави.

Одне з найбільших агентств фінансового консультування Bloomberg опублікувало рейтинг країн, упорядкованих за найбільш високим рівнем інновацій. Він містить список країн світу і адміністративних територій без державного статусу, упорядкованих за Індексом інновацій. Поточне дослідження охоплює 131 державу (дані опубліковані у грудні 2021 року), рейтинг представлено в таблиці 1.2.

Індекс країн розраховується на підставі 7 індикаторів з різними ваговими коефіцієнтами:

- 1) інтенсивність науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт – 20%;
- 2) продуктивність – 20%;
- 3) концентрація високих технологій – 20%;
- 4) концентрація дослідників – 20%;
- 5) технологічні можливості – 10%;
- 6) рівень вищої освіти – 5%;
- 7) патентна активність – 5% [49].

Таблиця 1.2

**Рейтинг країн світу за Індексом інновацій
INSEAD, WIPO, Cornell University: Global Innovation Index 2021**

Рейтинг	Країна	Індекс інновацій
1	Швейцарія	66,1
2	Швеція	62,5
3	Сполучені Штати Америки	60,6
4	Великобританія	59,8
5	Нідерланди	58,8
6	Данія	57,5
7	Фінляндія	57,0
8	Сінгапур	56,6
9	Німеччина	56,5
10	Південна Корея	56,1
...
39	Україна	37,6

Джерело: сформовано автором на основі [49]

В червні 2014 року при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України був створений департамент цифрової економіки, серед головних завдань якого було:

- розвиток широкосмугового доступу в Інтернет;
- створення інформаційного суспільства;
- впровадження електронних адміністративних послуг;
- нові стандарти навчання цифровим навичкам (digitalore-skills);
- підтримка інвестицій в інновації та start-up [50].

За підсумками 2019 року слово «діджиталізація» стало найпопулярнішим в Україні, і це не дивно, оскільки темпи розвитку технологій набирають все більших обертів та все глибше проникають у наше повсякденне життя.

Серед найбільш важливих досягнень у сфері цифрового розвитку України можна назвати:

- 1) появу Міністерства цифрової трансформації України;
- 2) створення та підвищення законотворчої активності Комітету цифрової трансформації України;
- 3) запуск порталу державних послуг та мобільного застосунку «Дія»;
- 4) збільшення кількості електронних публічних послуг;
- 5) розвиток сфери електронних комунікацій та вдосконалення системи надання електронних довірчих онлайн;
- 6) збільшення кількості ініціатив у сфері цифрової освіти;
- 7) розробка стратегії («дорожньої карти») інтеграції України до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу [46].

До найбільш актуальних проблем цифрового розвитку України на даний момент експерти відносять: наявність значних прогалів в географії покриття території України можливостями доступу до мережі Інтернет, необхідність посилення активності у розвитку цифрових навичок всіх категорій громадян та секторів економіки, брак офіційно затверджених стратегічних документів у сфері цифрового розвитку, прогалини в системі кібер-безпеки та захисту персональних даних у мережі Інтернет, низьку якість досліджень в системі вищих навчальних

закладів та науково-дослідних інститутів, недостатню підтримку цифрової трансформації бізнесу.

Із середини 2019 року ключовими формувачами політики та суб'єктами прийняття рішень у сфері цифрової трансформації в Україні є Комітет з питань цифрової трансформації Верховної ради України та Міністерство цифрової трансформації України.

Комітет з питань цифрової трансформації виконує законотворчу функцію, тоді як Міністерство цифрової трансформації є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сферах: цифровізації; цифрового розвитку; цифрової економіки; цифрових інновацій; електронного урядування та електронної демократії; розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян; відкритих даних; розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності; розвитку інфраструктури широкопasmового доступу до Інтернету та телекомунікацій; електронної комерції та бізнесу; надання електронних та адміністративних послуг; електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; розвитку ІТ-індустрії.

Протягом 2020 року була створена одна з найбільш важливих передумов для синхронізації роботи органів виконавчої влади в процесі цифрової трансформації України – у всіх міністерствах були призначені заступники міністрів з питань цифрового розвитку (CDTO), на яких покладено відповідальність у просуванні цифровізації конкретних галузей та сфер. Крім того, розпочато процес призначення заступників керівників регіональних та місцевих органів влади з питань цифровізації, які будуть забезпечувати пряму комунікацію з профільним міністерством.

Міністерство цифрової трансформації України однією з перших у світі запустила сервіс передачі (або обміну) цифровими документами. Шеринг документів (Sharing) у додатку Дія (скорочено від «Держава і Я») – це послуга, яка дозволяє громадянам ідентифікувати свою особу в банку та надати свої документи в цифровому форматі для відкриття банківського рахунку вдома.

Послуга доступна на онлайн-ресурсах банку (в мобільному додатку або на сайті), а також в звичайних відділеннях банку. Коди доступу (QR-коди та штрих-коди) автоматично генеруються на смартфоні клієнта та зчитуються в банку. Далі клієнт підтверджує дозвіл на передачу власних даних із «Дія» і банк може надавати клієнту необхідні послуги.

Понад 32,5 мільйонів українців вже мають доступ до цифрових документів для користування банківськими послугами. Протягом першого тижня роботи було отримано приблизно 4000 заявок від нових клієнтів на реєстрацію в «Дія».

До найбільш важливих досягнень Міністерства цифрової трансформації України від початку його діяльності відносяться:

1. Запуск порталу державних послуг та мобільного застосунку «Дія».
2. Запуск освітньої онлайн платформи «Дія. Цифрова освіта» та випуск освітніх серіалів з розвитку цифрових навичок.
3. Просування ініціативи «Дія City».
4. Діяльність щодо вивільнення та розподіл радіочастот у діапазоні 800-900 МГц для збільшення географії покриття території країни доступом до мережі Інтернет з використанням технологій 4G та 5G.
5. Впровадження технології SmartID.
6. Впровадження послуги «єМалятко».
7. Започаткування традиції проведення мультистейкхолдерних консультацій для прийняття рішень із залученням громадськості та бізнесу.
8. Розвиток ринку криптовалют та просування технології «блокчейн».
9. Сприяння розвитку сфери застосування штучного інтелекту.
10. Розробка проекту Стратегії («дорожньої карти») інтеграції України до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу.
11. Оновлення Додатку XVII до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (щодо інтеграції України до внутрішнього ринку телекомунікаційних послуг ЄС).
12. Участь у розробці законопроекту «Про електронні комунікації» №3014 [27].

Найбільш довгоочікуваною подією у сфері електронних комунікацій є прийняття закону про електронні комунікації, який має забезпечити динамічний

розвиток ринку електронних комунікацій за європейськими стандартами та водночас підвищити якість послуг у цій сфері.

30 вересня 2020 року Верховна Рада України прийняла в цілому законопроект «Про електронні комунікації» №3014, який встановлює повноваження держави в управлінні діяльністю у сфері електронних комунікацій. Крім термінологічної єдності та відповідності законодавству ЄС, проєкт закону №3014 «Про електронні комунікації» вирішує значну кількість наявних проблем галузі, а також вдосконалює вже чинні механізми.

Одним із найголовніших нововведень є створення Електронної регуляторної платформи – сервісу, метою якого є відкритий та автоматизований процес взаємодії між операторами та провайдерами з одного боку та держави з іншого. Крім цього, платформа має містити реєстри постачальників послуг, ліцензій, присвоєнь радіочастот, гео-інформаційної системи для географічних оглядів доступності на території України тощо. Доступ має бути відкритим (за винятком персональних даних) та безкоштовним.

Естонія є одним із лідерів у впровадженні цифрових послуг, і Міністерство цифрової трансформації України тісно співпрацювало з урядом Естонії під час розробки додатку «Дія». Тепер Естонія планує запустити власний додаток, схожий на «Дія». За словами Міністра цифрової трансформації Михайла Федорова, Естонія є першою країною, яка наслідує приклад України у створенні Міністерства цифрової трансформації. Їхнє бачення цифрової трансформації та створення цифрової нації надихало і продовжує надихати Україну на запуск послуг у кілька кліків. Тепер Естонія зможе перейняти український діджитал-досвід, маючи всі необхідні дані та послуги у смартфоні.

Створення порталу державних послуг «Дія» стало одним з найпопулярніших заходів уряду у сфері розвитку цифрового середовища в Україні. Однією з головних цілей Міністерства цифрової трансформації в контексті використання порталу є оцифрування 100% послуг, які надає держава, до 2024 року.

На порталі вже можна отримати значну кількість публічних послуг онлайн та здійснити онлайн-оформлення різноманітного типу довідок, ліцензій, дозволів,

допомог, позовів до суду, а також отримати інші онлайн послуги реєстраційного характеру тощо.

Серед нововведень, пов'язаних із впровадженням електронних документів можна виділити наступні можливості [29]:

- отримання електронних версій ID-картки та біометричного закордонного паспорту;

- можливість оформити допомогу із безробіття онлайн;

- оформлення цифрового водійського посвідчення та технічного паспорту на авто (з можливістю призначення належного користувача через кабінет водія), можливість перевірки дійсності страхового полісу на авто;

- оформлення електронних податкового номеру та довідки для внутрішньо-переміщених осіб.

- отримання свідоцтва про народження дитини до 14 років (відображається у батьків дитини), що діє на рівні паспорта та використовується під час подорожей, отримання банківських послуг, реєстрації місця проживання дітей, тощо;

- оформлення цифрового студентського квитка;

- шеринг документів, що дає можливість громадянину за власним бажанням передати електронну копію документа, на яку накладається електронний підпис із зазначенням конкретного місця, куди було передано цю копію;

- можливість використання цифрових документів «Дії» при роботі з деякими банками за рахунок функції шерингу електронних документів;

- можливість використання цифрових документів «Дії» під час подорожей (Укрзалізниця, автобусні перевезення, аеропорти);

- можливість використання цифрових документів «Дії» під час отримання поштових та кур'єрських послуг;

- можливість використання цифрових документів «Дії» під час ідентифікації особи та здійснення деяких судових процедур при взаємодії з судами апеляційної інстанції;

- можливість використання «Дії» як платіжного інструменту при сплаті штрафів (у випадках порушення дорожніх правил та наявності боргів за виконавчими провадженнями);
- оформлення електронного свідоцтва про народження (послуга «єМалятко»);
- можливість реєстрації бізнесу (у формі ФОП чи ТОВ) онлайн;
- будівельні послуги онлайн (частина впровадження Єдиної електронної системи у сфері містобудування), що надають можливість розпочати та завершити будівництво об'єктів онлайн, що належать до категорії СС1 (кафе, приватні будинки, малі споруди);
- ідентифікація клієнтів небанківськими установами через цифрові документи із мобільного застосунку.
- ідентифікація за допомогою паперового паспорту громадянина України, який оцифрували та додали в «Дія» (в умовах воєнного стану).

Для отримання послуги на порталі Дія необхідно мати електронний підпис, також можна авторизуватися за допомоги сервісу id.gov.ua. Оцифруванням послуг на порталі займається державна ІТ-компанія «Diiа Company». Супроводженням послуг займається державне підприємство «Дія» [52].

Функціонування Єдиного державного порталу електронних послуг «Дія» регулюється Положенням, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України «Питання Єдиного державного веб-порталу електронних послуг та Єдиного державного порталу адміністративних послуг» від 4 грудня 2019 року №113748 [41].

В Україні з 2016 року поступово створюються умови для цифровізації економіки: завдяки розвитку інтегрованої мережевої економіки знижуються бар'єри входу на ринок для небанківських гравців, а телеком- та ІТ-компанії запускають фінансові послуги та продукти, відповідно до своїх можливостей.

Причини діджиталізації банківського сектору представлені на рисунку 1.3. Наразі Національний банк України приділяє значну увагу перспективам розвитку фінансового та банківського секторів з точки зору інноваційних і діджитал-рішень та уважно слідкує за тенденціями розвитку фінтех-галузі.

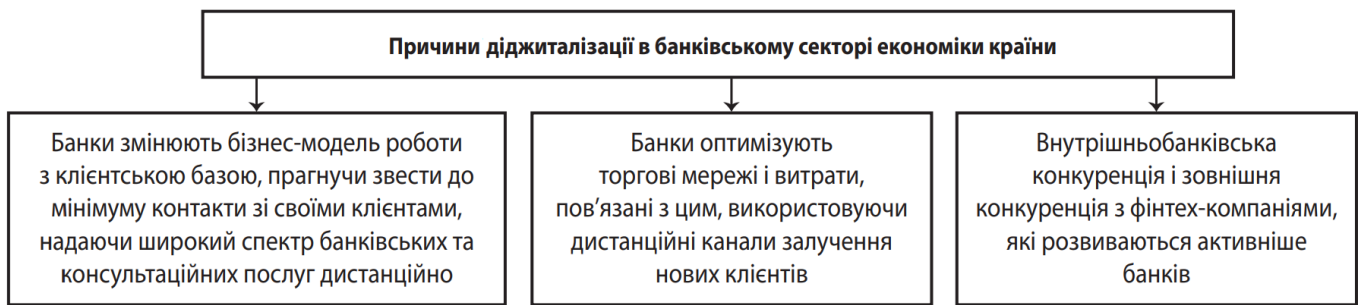

Рис. 1.3. Причини діджиталізації банківського сектору України

Діджиталізація в банківському секторі України з кожним роком набирає обертів. І якщо ще 7-8 років тому лише деякі банки могли похвалитися наявністю інтернет-банкінгу та різноманітністю дистанційних каналів обслуговування клієнтів, то наразі практично всі банки розуміють важливість цього напрямку і більшість активно модернізують і розвивають інтернет- і мобільні додатки, які дозволяють клієнтам швидко і зручно отримувати банківські послуги.

На процес економічного розвитку та переходу до діджитал-економіки впливає багато факторів. Сім основних факторів, наведених у таблиці 1.3, відіграють винятково важливу роль у стимулюванні оцифрування.

Таблиця 1.3

Сучасні чинники розвитку діджитал-економіки

Чинник	Вплив
Воєнний стан	Активне вивчення фінансових інновацій, які стрімко розвиваються і допомагають громадянам в умовах воєнного стану. Фінансові інновації, які базуються на використанні якісно нового типу фінансово-інформаційних технологій, стають продуктивним підґрунтям розвитку різних секторів економіки.
COVID-19	Хоча пандемія негативно вплинула на розвиток людства в цілому, вона прискорила цифровізацію. Більшість людей у світі змушені працювати віддалено, і більшість інструментів, необхідних для виконання роботи вже створені — інструменти не ідеальні, але вони вдосконалюються. Світові технологічні гіганти та малі стартапи швидко розвиваються.
Цифрові фінанси	Впровадження цифрових технологій в економічний банківський сектор, онлайн-платежі електронної комерції, електронні перекази, електронні аукціони, електронні державні закупівлі, електронні державні бюджети, державні соціальні виплати (пенсії), мобільні гроші, цифрові гроші.
Соціальні мережі	Взаємодія в інтернеті вигідна з економічної точки зору, вона є джерелом інноваційних ідей, є основою для збору та поширення інформації, допомагає учасникам брати участь у політичному житті та соціальних змінах.

Продовження таблиці 1.3

Цифрова ідентифікація	Застосовується єдина електронна система підтвердження особи для безпечного банківського обслуговування, голосування, доступ до соціальних послуг, оплати комунальних послуг тощо.
Революція даних	Основна увага приділяється взаємопов'язаним інноваціям що допомагають керувати даними. Водночас аналіз великих масивів даних використовується для покращення транспортних потоків, оцінки широких макроекономічних показників та вдосконалення процесів управління.
Покращення конкурентного становища	Глобальна криза загострила складну ситуацію, в якій компанії борються за конкуренцію. Якщо компанія не може повною мірою та своєчасно оцінити власний рівень конкурентного потенціалу, виявити та проаналізувати фактори, які безпосередньо впливають на конкурентну позицію підприємства, його керівництво не зможе сформулювати та реалізувати стратегії виживання та функціонування організації.
Інвестиційна привабливість	Оцінка інвестиційної привабливості підприємства здійснюється шляхом розрахунку економічного стану підприємства та використання фінансових показників. До таких показників належать: ліквідність, майновий стан, ділова активність, фінансова залежність, прибутковість.
Цифрова ідентифікація	Застосовується єдина електронна система підтвердження особи для безпечного банківського обслуговування, голосування, доступ до соціальних послуг, оплати комунальних послуг тощо.

Джерело: доопрацьовано автором на основі [12]

Пандемія та карантинні обмеження прискорили перехід платіжних систем у бік безготівкових розрахунків, особливо онлайн. Українці все активніше переходять на безготівкові розрахунки та частіше користуються послугами електронної комерції. Тим часом, тенденція до безконтактних платіжних інструментів і використання їх для оплати продовжується.

За дев'ять місяців 2020 року загальна кількість операцій (безготівкових та готівкових) з використанням платіжних карток українських банків склала 4310,2 млн

операцій на загальну суму 2807,9 млрд гривень. Ці угоди зросли на 18,0% за кількістю та на 8,7% за вартістю порівняно з аналогічним періодом 2019 року [8].

Ця тенденція в основному пов'язана зі зростанням вартості та обсягів безготівкових операцій. Їх частка домінує в загальному обсязі операцій з платіжними картками. Так, обсяг безготівкових операцій склав 1550,1 млрд грн, що становить 55,2% від усіх карткових операцій. Минулого року за результатами дев'яти місяців 2019 року показник становив 49,7% [23].

Така популярність безконтактних платіжних систем призвела до значного зростання безготівкових операцій з використанням безконтактних і токенизованих карток (за допомогою смартфонів та інших пристроїв NFC). За перші дев'ять місяців 2020 року більше половини загальної кількості та вартості безготівкових операцій у роздрібних мережах (54 відсотки за обома показниками) були безконтактними, порівняно з лише однією третиною рік тому. Найбільші банки-емітенти платіжних карток: АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Універсал Банк» та АТ «Ощадбанк» [23].

Українська банківська галузь поступово освоює цифрові технології, що призводить до серйозних змін у моделях обслуговування (машинне навчання, хмарні обчислення, штучний інтелект, P2P кредитування).

Станом на 2020 рік найвпливовішим чинником розвитку банків в умовах цифрової економіки став COVID-19, який підштовхнув банки до розвитку цифрових сервісів. Якщо раніше вони пропонували онлайн ті ж послуги, що були доступні і в відділеннях, то тепер впроваджують нові.

Проте вже в 2022 році в умовах війни діджитал-економіка в Україні почала розвиватися в рази швидше. Саме так розвиваються інноваційні цифрові банки – це нове покоління фінансових інститутів. За останні кілька років фінансові технології зробили помітний вплив на трансформацію світового фінансового сектора. У пострадянських країнах найбільш перспективні сектори – це платежі і позики, цифровий банкінг і маркетплейси.

В умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну все більшої актуальності набуло вивчення фінансових діджитал-інновацій, які стрімко розвиваються і допомагають громадянам України.

1.3. Українська цифровізація в умовах воєнного стану

Широкомасштабна загарбницька війна Російської Федерації проти України спричиняє серйозні збої в Інтернет-зв'язку, що є передумовою для стійкості та подальшого розвитку цифрової економіки. Оцінки показують, що з початку війни якість передачі даних знизилася в середньому на 13% у фіксованих мережах Інтернету та на 26% у мобільних мережах (станом на травень 2022 року). Крім того, 12,2% населених пунктів не мають доступу до мобільного зв'язку, а 3,1% мають лише частковий доступ [36].

Пошкоджено станції мобільних операторів у різних областях. За оцінками, майже 11% неактивні – і ця частка швидко зростає. Доступ до стабільної, надійної високошвидкісної ширококутної мережі є основною рамковою умовою для відновлення та розвитку цифрової економіки України. Навіть до війни лише 26% населення мали покриття мобільної мережі 4G (у 2020 році) [30].

Україна досягла значних успіхів у скороченні цифрового розриву, збільшивши доступ до Інтернету в усіх областях (у середньому на 289% за останнє десятиліття, станом за 2010-2019 роки). У той же час прогрес був нерівномірним по територіях. У Києві найвищий рівень доступу до Інтернету в країні (84% домогосподарств), далі йдуть Дніпропетровська та Закарпатська області (79% та 76% відповідно). Натомість Рівненська область із найнижчим рівнем доступу до Інтернету, де лише 49% громадян мали доступ до ширококутного доступу.

Ці дані свідчать про те, що в розгортанні Інтернет-мереж в Україні ще є місце для покращення. Крім того, Російська Федерація активно намагається зруйнувати український цифровий простір, наприклад, переміщуючи людей на окупованих територіях у російські мережі (наприклад, розповсюджуючи російські SIM-карти).

Це дозволяє ізолювати ці групи населення від доступу до фактичної інформації про війну та забезпечує новий вихід для російської пропаганди. Зусилля України в цій сфері, включно з використанням дарованих тарілок Starlink, є хорошим кроком до забезпечення доступу до Інтернету та вільного потоку інформації.

В Україні діє надійна система надання адміністративних послуг, яка включає передові електронні інструменти для надання послуг, але війна створює серйозні виклики. Мережа центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) по всій країні залишалася в основному функціональною та працездатною в поєднанні з роботою над «Дія».

Обидва базуються на добре розробленому каталозі послуг, що дозволяє підтримувати рівень надання послуг (існуючих, змінених або навіть створення нових). Проте через війну існують додаткові проблеми у вигляді масштабним спроб знищення адміністративних даних російськими хакерами; зниження спроможності постачальників послуг через брак працівників (через мобілізацію чи міграцію), а також труднощі з доступом до цифрових послуг із-за кордону або при переміщенні через кордони [11].

Діджитал-економіка України швидко розвивалася до війни, і Міністерство цифрової трансформації та українська ІТ-спільнота прискорили свої зусилля з початку війни. У 2021 році український ІТ-експорт зріс на 36% порівняно з минулим роком і склав 6,8 мільярда доларів США, що становить 10% від загального експорту країни.

Тим часом кількість українців, зайнятих в ІТ-індустрії, зросла з 200 000 до 250 000 у стартапах, малих і середніх підприємствах, а також великих компаніях.

У першому кварталі 2022 року ІТ-сектор забезпечив експортну виручку в розмірі 2 млрд доларів США (+28% до попереднього року). Війна завдала серйозних збитків сектору, але підвищена міжнародна увага може відкрити важливі можливості для майбутнього розвитку [8].

Війна підштовхнула уряд домагатися членства в Європейському Союзі та, таким чином, доступу до єдиного цифрового ринку ЄС (DSM – Digital Single Market), включаючи узгодження з міжнародними правилами та стандартами.

Стратегія єдиного цифрового ринку ЄС заснована на трьох основних принципах, які представлені в таблиці 1.4.

Стратегія єдиного цифрового ринку ЄС

№	Принцип	Стисла характеристика
1	Доступ	Кращий доступ для споживачів і підприємств до цифрових товарів і послуг по всій Європі
2	Навколишнє середовище	Створення належних і рівних умов для процвітання цифрових мереж і інноваційних послуг
3	Економіка та суспільство	Максимізація потенціалу зростання діджитал-економіки

Джерело: доопрацьовано автором на основі [13]

28 лютого 2022 року Європейська рада отримала заявку України на членство в ЄС, а 17 червня 2022 року Європейська комісія опублікувала свій висновок, рекомендувавши Раді прийняти кандидатуру України. У Висновку є конкретне посилання на «особливо хороші результати», досягнуті Україною у сфері інформаційного суспільства та медіа (у межах кластеру «Конкурентоспроможність та інклюзивне зростання»), з посиланням на «поглиблену галузеву реформу», зокрема шляхом ухвалення законів про електронні комунікації та телекомунікаційного регулятора та введення їх у дію з початку 2022 року.

Рух до інтеграції в DSM означає поступове узгодження з міжнародними правилами та стандартами цифрових практик, що може принести важливі переваги з точки зору зменшення транскордонних бар'єрів для діджитал-торгівлі та прискорення цифрової економіки України.

Як конкретний приклад, у червні 2022 року національний регуляторний орган України, відповідальний за електронні комунікації, був уповноважений брати участь у Органі європейських регуляторів електронних комунікацій (BEREC) та BEREC Office, агентстві, яке підтримує BEREC. В іншому прикладі Україна є першою країною, яка використала статтю 14 eIDAS (взаємне визнання та третя країна). Україна подала запит на взаємне визнання електронних довірчих послуг між Україною та ЄС у 2019 році. У результаті Єврокомісія розробила угоду про взаємне визнання (MRA) у 2021 році, тобто процес MRA розпочався ще до війни [28].

Доступ до надійних державних послуг залишається фундаментально важливим під час конфлікту, і, незважаючи на виклики, пов'язані з війною, український уряд неупинно продовжує свої зусилля з надання, розширення та оцифрування своїх державних послуг. Руйнування фізичної інфраструктури та переміщення громадян ускладнюють доступ людей до особистих послуг через існуючу мережу Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП).

У цьому контексті флагманська ініціатива цифрового уряду «Дія», завдяки додатку та онлайн-платформі, які були запуснені в лютому 2020 року, довела важливу роль у реагуванні на потреби громадян і підприємств, які мають справу з наслідками конфлікту. Крім того, існує цифровий розрив, пов'язаний зі статтю (оскільки у 2020 році 58% чоловіків і 49% жінок користувалися державними цифровими послугами). Врахування гендерної проблематики в діях уряду може допомогти визначити причини та розробити рішення для цього типу проблем [11].

Існує критична потреба в портативних та міжнародних сумісних рішеннях цифрової ідентифікації, які б гарантували, що люди зможуть довести, що вони є тими, ким себе видають, незважаючи на втрату важливої документації або переміщення через кордон. Необхідність рішень цифрової ідентифікації була привернута до уваги внаслідок війни в Україні.

Внутрішньо переміщені особи можуть втратити доступ до своїх фізичних документів, тоді як ті, хто шукав притулку за кордоном, терміново потребують визнання своєї української ідентичності в приймаючих країнах. Спрощене цифрове посвідчення можна отримати через додаток «Дія», який визнають місцеві правоохоронні та прикордонні служби сусідніх країн. Так само заробітчани, які проживають у регіонах або постраждали від війни, можуть перевірити своє право на отримання фінансової допомоги та подати заявку безпосередньо через додаток «Дія». Система надання послуг також розвивалася з часом, починаючи від майже повної відсутності послуг протягом перших днів вторгнення до надання всіх значущих послуг (починаючи з 28 до 2230) через три місяці після вторгнення, коли система була адаптована до нових ризиків [11].

Щоб протистояти кризі, Національна рада з відновлення України від наслідків війни працює над розробкою плану дій щодо цифровізації з акцентом на інфраструктуру, державні послуги та цифрову економіку. З точки зору негайних заходів, поки триває війна, Україні потрібно зосередитися на тому, щоб забезпечити підключення до Інтернету підприємствам і громадянам, а також на модернізації комунікацій та інфраструктури громадських послуг. Рекомендації ОЕСР щодо широкопasmового зв'язку, прийняті в 2004 році та переглянуті в 2021 році, є орієнтиром для розробників політики та регуляторних органів щодо розкриття повного потенціалу зв'язку для людей, компаній і уряду.

Сотні відомих світових компаній припинили ведення бізнесу в Росії, показавши, що вони не готові фінансувати країну, яка розв'язала війну в Україні. Більшість світових компаній підтримали Україну і ввели ряд обмежень та заборон своїх товарів чи послуг на території країни-агресора. Найвідоміші з них представлено в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Бойкот країни-агресора світовими компаніями

Назва компанії	Обмеження та заборони для Росії
Apple	Компанія Apple призупинила всі продажі продукції в Росії, а також обмежила такі сервіси, як Apple Pay і Apple Maps.
Airbus	Згідно з міжнародними санкціями, компанія Airbus припинила постачання запчастин для літаків і послуги російським авіакомпаніям.
Bayer	Компанія Bayer припинила постачання в Росію та Білорусь, окрім постачання життєво необхідних продуктів для здоров'я та харчування.
EY	EY більше не обслуговує жодних російських урядових клієнтів чи державних підприємств і реструктурує свою російську фірму-члена, щоб відокремити її від глобальної мережі.
Facebook	Facebook виділив 15 мільйонів доларів на підтримку гуманітарних заходів в Україні та сусідніх країнах. Щоб боротися з поширенням дезінформації, Facebook глобально знизив статус вмісту зі сторінок Facebook і облікових записів Instagram від російських державних ЗМІ та ускладнив їх пошук на їхніх платформах.
Google	Google бореться з поширенням дезінформації, блокуючи канали, відео та рекламу, спрямовану на поширення недостовірної інформації.

Продовження таблиці 1.5

HP	Завдяки своїй ініціативі «Цифровий капітал для України» HP співпрацює з Global Business Coalition for Education вартістю 30 мільйонів доларів США для надання комп'ютерів і навчальних матеріалів для підтримки тисяч студентів, викладачів і медичних працівників.
Mastercard	Міжнародна платіжна система Mastercard призупинила свою діяльність у Росії, заблокувавши платіжну мережу Mastercard декільком фінансовим установам. Mastercard також оголосила про внесок у розмірі 2 мільйонів доларів до Червоного Хреста, Save the Children для надання гуманітарної допомоги.
Microsoft	Microsoft призупинила всі нові продажі продуктів і послуг Microsoft в Росії. Вони також працювали над захистом кібер-безпеки України, допомагаючи чиновникам в Україні захищатися від російських атак.
Samsung	Компанія Samsung призупинила поставки продукції в Росію.
Visa	Міжнародна платіжна система Visa призупинила всі операції в Росії.
VMware	VMware призупинила всі бізнес-операції в Росії та Білорусі та співпрацює з урядами та клієнтами по всьому світу, щоб забезпечити цифрову інфраструктуру та допомогу в кібер-безпеці. VMware активно співпрацює з глобальною мережею галузевих і державних організацій, які зосереджені на заходах раннього попередження та швидкого реагування з метою захисту критичної інфраструктури.

Джерело: доопрацьовано автором на основі [58, 63]

Війна в Україні внесла суттєві зміни в міжнародну геополітичну обстановку. Технологічні екосистеми не захищені від геополітичних змін, і довгострокові наслідки конфлікту для технологічних альянсів починають ставати більш помітними.

Ізоляція Росії є частиною цієї історії, але технологічні екосистеми в усьому світі також відчують на собі вплив цих змін. Саме тому було створено сім характерних довгострокових тенденцій, на які варто звернути увагу [67]:

1. Широка ізоляція Росії від партнерства в галузі технічних досліджень і розробок. Початок війни в Україні викликав потік заяв від академічних і дослідницьких організацій, які фактично розривають свої зв'язки з російськими партнерами. Дуже показовим прикладом цього є те, що Массачусетський технологічний інститут розірвав своє 11-річне партнерство з Інноваційним центром Сколково в Московській області.

Декілька технологічних фірм із цього дослідницького парку мають програми або співпрацюють із стартапами. Ці кроки частково зумовлені ризиками, пов'язаними із захистом інтелектуальної власності та ризиком для репутації. Проте здебільшого вони є частиною ширшого руху, у якому наукові та культурні зв'язки розриваються як пряма відповідь на військові дії Росії в Україні.

Державний секретар парламенту Німеччини з досліджень Томас Саттельбергер на початку березня заявив, що «не може бути наукової дипломатії перед обличчям жорстокої міжнародної агресії, що порушує закон». Незважаючи на неоднозначні публічні сигнали щодо своєї позиції щодо конфлікту, навіть Китай розриває відносини з Росією. 14 квітня Російська академія наук оголосила, що Китай припинив усі офіційні наукові зв'язки з Росією.

2. Драйвер деглобалізації технологій. З точки зору багатьох країн за межами Європи та Північної Америки, економічні санкції та добровільний бойкот технологій багатьох виробників виглядають як єдина західна стратегія серйозного підриву російської економіки. Іншими словами, інструменти та послуги, які багато хто вважав універсальними аспектами глобальної економіки, стали економічною зброєю.

Є багато країн, які зараз усвідомлюють, що ця зброя може бути використана проти них. Цілком ймовірно, що така ситуація спонукає уряди та користувачів у деяких країнах розробляти стратегії пом'якшення цього нового ризику шляхом інвестування в альтернативні платформи інформаційно-комунікаційних технологій.

Щоб досягти незалежності від західних ІКТ, країні потрібно розробити цілий пакет технологій – від мікропроцесорів до операційних систем і хмарних сервісів. Незважаючи на зусилля Росії з 2014 року, досвід країни-агресора демонструє, що жодна країна, окрім Китаю, не знаходиться в реалістичній позиції та не має ресурсів для повного досягнення цієї мети.

Спроби Росії запуснути альтернативи Google Play Store, Instagram і YouTube були зустрінуті здебільшого глузуванням. У Китаю є досвід, мотивація, знання та ресурси для створення такої альтернативної технології. Таким чином, у довгостроковій перспективі події 2022 року повинні стати прискорювачем подальшої глобалізації китайських ІКТ-продуктів, які можна використовувати незалежно від рішень, запропонованих виробниками США. Ймовірно, вони будуть використовуватися в поєднанні з технологіями, розробленими всередині країни – наприклад, виробленою в Китаї інфраструктурою ІКТ і пристроями, розгорнутими з використанням розроблених Росією операційних систем і програм.

3. Можливі нові ніші для місцевих гравців за межами США та Європи. Перешкода Росії в доступі до американського програмного забезпечення може, ймовірно, стимулювати попит на альтернативне програмне забезпечення з боку країн, які наразі не входять до альянсу санкцій. Крім Китаю, такі великі країни, як Бразилія та Індія, а також технологічно орієнтований Ізраїль, усі з яких мають значні сектори програмного забезпечення, можуть знайти нові можливості на територіях, які хотіли б планувати на випадок, коли вони також можуть бути піддані подібним санкціям у майбутнє.

Наразі більшість країн Латинської Америки та Південно-Східної Азії не забороняли місцевим компаніям працювати з російськими клієнтами і не засуджували Росію. Компанії зі штаб-квартирами в цих країнах можуть постачати клієнтам у Росію, залежно від їхнього відносного положення щодо США та Європи. Однак тепер подібні можливості можуть виникнути в Латинській Америці, на Близькому Сході та в деяких частинах Азії.

4. Росія буде ізольована від глобальної екосистеми стартапів, але інші країни стануть домом для російських підприємців. Технологічні стартапи

нерозривно пов'язані з сектором ІКТ, не тільки як зростаючий сегмент ринку, але й як центр нових технологій, інновацій та навичок. За останні десятиліття росіяни стояли за багатьма успішними технологічними підприємствами, часто розташованими за межами країни.

Факт, який часто забувають, полягає в тому, що російська екосистема стартапів фактично процвітала після першої хвилі санкцій, пов'язаних із Кримом у 2014 році. Національна увага до технологічної незалежності забезпечила державний стартовий капітал і нові ринкові ніші, які могли використовувати нові російські підприємства.

Засновники передбачувано відчували те, що доступне фінансування всередині Росії було обмеженим, а російський ринок був надто малим, щоб дозволити їм розширити свої нові підприємства. У Східній Європі є декілька спеціалізованих венчурних фондів, які працюють з російськими стартапами і через які в країну надходило фінансування.

Через економічні санкції вони були здебільшого призупинені. Багато з цих підприємців зараз опинилися в таких місцях, як Тбілісі, Єреван, Стамбул, Дубай чи Алмати. Оскільки ці емігрантські спільноти стають більш осілими, очікується, що венчурні фонди переорієнтують зусилля з Росії на ці місця.

Очевидно, Україна має потенціал стати новим епіцентром технологічних інвестицій після того, як війна закінчиться.

5. Військова економіка, ймовірно, сприятиме технологічним інноваціям у Росії. Санкції, безсумнівно, серйозно загальмують зусилля з діджитал-трансформації як у державному, так і в приватному секторах Росії. В цілому економіка сильно постраждає від технологічної ізоляції.

Однак дуже часто тиск війни спонукає до інновацій, яких ніколи не було б у мирний час. Досвід кількох держав у Другій світовій війні та нещодавно Ізраїлю показав, що ці процеси передбачувані, але потребують часу (вимірюється роками).

Починаючи з 1990-х років, російська економіка не забезпечила жодного механізму виведення нових технологій на внутрішній ринок Росії. Всередині економіки не було достатнього конкурентного тиску, і єдиним засобом комерціалізації таких досліджень було робити це за кордоном.

Тепер ізольований як від міжнародного фінансування, так і від ключових технологій, тиск на російську науку буде набагато сильнішим. Вирішення військових завдань цілком може призвести до нових технологічних підходів, яких ніколи не було б у мирний час.

6. Україна стане новим епіцентром ІКТ-бізнесу в Євразії. Європейський Союз виділив значні кошти на відбудову України, і, очевидно, зв'язки зі США будуть набагато міцнішими, ніж вони були в минулому.

Післявоєнна Україна стане очевидним місцем для багатьох західних компаній для розміщення операційних штаб-квартир, зосередження інвестиційних зусиль і використання їх як науково-дослідного центру для обслуговування ширшого регіону, включаючи Центральну Азію.

7. Подальша локалізація авторитарного управління Інтернетом. Зусилля щодо глобального управління Інтернетом можуть бути підірвані, а модель «доступного для всіх» Інтернету може опинитися під загрозою. Росія поступово приймає більш «кібер-суверенний» підхід до регулювання свого онлайн-простору, особливо після того, як у 2019 році було прийнято «Закон про суверенний Інтернет».

Законодавча база була спрямована на централізацію державного контролю над Інтернетом у Росії та забезпечення виконання законів, які регулюють приватне висловлювання, ЗМІ та політичні організації. Ситуація пішла на шлях подальшої фрагментації, коли Україна звернулася до ICANN (колишня установа Міністерства торгівлі, нині НУО) виключити домени «.ru» з Інтернету.

Хоча ICANN відкинула це політичне втручання в управління Інтернетом, Росія вийшла або була виключена з Європейської мовної спілки та добровільно вийшла з інших багатосторонніх організацій. Існування керівних органів Інтернету – це те, що об'єднує одну мережу: замість кількох національних і регіональних мереж, що працюють за різними протоколами чи навіть несумісними технологіями, в той самий час, і те, що дозволяє ІКТ-бізнесу мати базову спільну інфраструктуру для проведення міжнародних операцій. Підрив цих інституцій може завдати шкоди ІКТ-бізнесу, який працює в багатьох місцях.

Таким чином, війна в Україні, безсумнівно, ізолює Росію від глобальних технологічних екосистем. Проте втрата Москви може обернутися позитивно для міст сусідніх країн, куди втекло так багато технологічних підприємців. Подібним чином ця ізоляція, нав'язана Росії, стане поживою для роздумів для політиків у сфері ІКТ у всьому світі, які активно розглядатимуть альтернативи західним програмним платформам і переглядатимуть спосіб регулювання Інтернету в їхніх країнах. Війна привернула увагу до нейтралітету міжнародних регулюючих установ. Це послабило їх і, у свою чергу, послабило глобальне управління Інтернетом.

Висновки до розділу 1:

Основним акцентом діджитал-економіки є застосування інноваційних, цифрових, комунікаційних та інформаційних технологій у віртуальному світі, що сприяє економічній та інвестиційній привабливості країни. Цифрова економіка є результатом мільярдів щоденних онлайн-з'єднань між людьми, підприємствами, пристроями, даними та процесами. В основі цифрової економіки лежить швидке підключення, що означає постійно зростаючий зв'язок між людьми, організаціями та машинами завдяки Інтернету, мобільним технологіям та Інтернету речей.

Ядром діджитал-економіки та головним чинником зростання України визначено цифровізацію бізнесу та бізнес-процесів в цілому. Перетворююча сила діджитал-технологій дозволяє змінити традиційні моделі бізнесу, виробничі ланцюжки та обумовлює появу нових продуктів та інновацій. Цифровізація виводить на новий рівень сферу виробництва, примушуючи компанії ставити цифрову трансформацію основною задачею стратегії розвитку.

Серед найбільш важливих досягнень у сфері цифрового розвитку України можна назвати: появу Міністерства цифрової трансформації України; створення та підвищення законотворчої активності Комітету цифрової трансформації України;

запуск порталу державних послуг та мобільного застосунку «Дія»; збільшення кількості електронних публічних послуг; розвиток сфери електронних комунікацій та вдосконалення системи надання електронних довірчих онлайн; збільшення кількості ініціатив у сфері цифрової освіти; розробка стратегії («дорожньої карти») інтеграції України до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу.

Створення порталу державних послуг «Дія» стало одним з найпопулярніших заходів уряду у сфері розвитку цифрового середовища в Україні. Однією з головних цілей Міністерства цифрової трансформації в контексті використання порталу є оцифрування 100% послуг, які надає держава, до 2024 року.

Проте широкомасштабна загарбницька війна Російської Федерації проти України спричиняє серйозні збої в Інтернет-зв'язку, що є передумовою для стійкості та подальшого розвитку діджитал-економіки.

Щоб протистояти кризі, Національна рада з відновлення України від наслідків війни працює над розробкою плану дій щодо цифровізації з акцентом на інфраструктуру, державні послуги та цифрову економіку.

З точки зору негайних заходів, поки триває війна, Україні потрібно зосередитися на тому, щоб забезпечити підключення до Інтернету підприємствам і громадянам, а також на модернізації комунікацій та інфраструктури громадських послуг. Рекомендації ОЕСР щодо широкопasmового зв'язку, прийняті в 2004 році та переглянуті в 2021 році, є орієнтиром для розробників політики та регуляторних органів щодо розкриття повного потенціалу зв'язку для людей, компаній і уряду.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІДЖИТАЛ-ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

2.1. Аналіз діджитал-економіки в банківському секторі

Із швидким розвитком діджитал-економіки вивчення банківської справи стає все більш важливим, оскільки банки тепер є невід'ємною частиною економічного розвитку будь-якої країни.

У банківській сфері Л. Кузнєцова аналізує особливості цифрової трансформації, виділяючи п'ять ключових етапів розвитку, які представлено на рисунку 2.1.

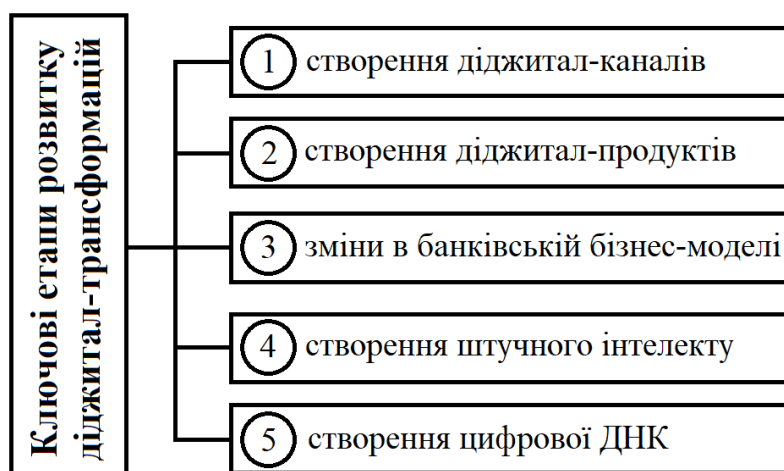

Рис. 2.1. Ключові етапи розвитку діджитал-трансформації [19]

Водночас Л. Кузнєцова зазначає, що сьогодні основу для п'ятого етапу діджитал-трансформації в банківській справі формують лише дослідники з різних галузей економіки [19].

Сучасні банки працюють в умовах швидких і незворотних змін у технологіях, конкуренції на ринку банківських послуг, збільшення кількості небанківських організацій, змін у поведінці та регулюванні клієнтів. Таким чином, банки, які функціонують сьогодні, та їхні моделі роботи не залишаться такими ж у майбутньому.

На рисунку 2.2 представлено взаємозв'язок процесів цифровізації та інновацій у рамках банківської трансформації.

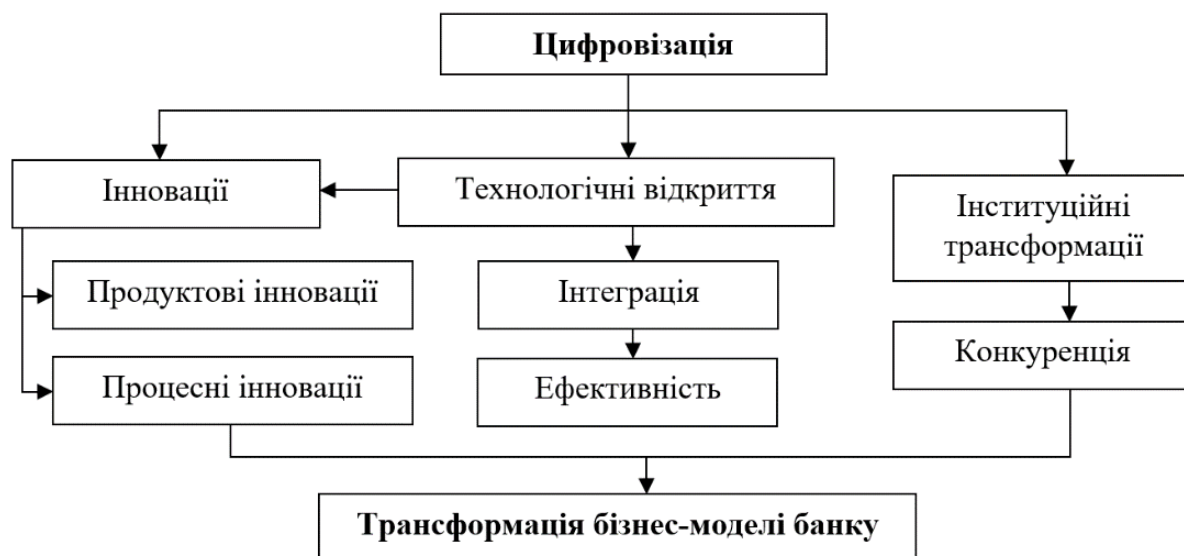

Рис. 2.2. Інноватизація діяльності банку в умовах діджитал-економіки [14]

Варто також зазначити, що задовго до впровадження діджитал-технологій банки працювали з використанням унікальних і дорогих апаратних і програмних систем, що зменшувало конкуренцію з боку інших фінансових посередників.

З появою на ринку програмних рішень, які дозволяють користувачам отримувати доступ до мобільних банківських послуг і мати можливість використовувати власні пристрої та хмарні платформи, дороге банківське програмне забезпечення перетворюється з активу на пасив у формі невідновлюваної застарілої інфраструктури, бази витрат і технологічні платформи. Це ускладнювало впровадження інновацій у обслуговування клієнтів і, як наслідок, призвело до розвитку процесів дезінтермедіації.

Під впливом цифровізації сучасна світова банківська індустрія зазнає фундаментальних змін, спричинених багатьма факторами, але найважливішим є інновації. Цифровізація банківських процесів покращує взаємодію з клієнтами, оскільки клієнти використовують все більше каналів для отримання банківських послуг і нові платформи для взаємодії з банками.

Завдяки цифровізації банки пропонують усі нові послуги. Сукупний вплив факторів, що визначають зміни в банківській справі (технології, поведінка клієнтів і

регулювання), посилюється тим фактом, що вони часто взаємодіють один з одним. Наприклад, технологічні зміни створюють нові можливості для обслуговування клієнтів, стимулюючи подальші інвестиції в розвиток цифрових технологій.

Так само зміни в регулюванні призводять до інновацій в обслуговуванні клієнтів, а також до структурних інновацій, які змінюють природу регульованих банків. Водночас зміна підходів та очікувань змінила реальність суспільства та сприйняття ролі, а також показала важливість банківської справи.

Динамічний розвиток діджитал-економіки вимагає застосування нових методів моніторингу цих процесів з метою інформування управлінських рішень у сфері інновацій та трансформації бізнес-моделі, в якій працюють банківські установи.

Метою цифрового аналізу банківської діяльності є визначення рівня цифровізації конкретного банку або його готовності до модернізації в умовах діджитал-економіки, тобто побудова карти «цифрової ДНК» банків.

Для проведення діджитал-аналізу діяльності банків пропонується алгоритм, який представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Діджитал-аналіз діяльності банків

Стратегія	Інформаційні технології та послуги	Взаємодія з клієнтами	Фінансові операції	Ризики та кібер-безпека банку	Лідерство та організаційна культура
Узгодження цілей розвитку з цифровим баченням	Автоматизовані операції, інноваційні банківські продукти	Цифровий досвід споживачів	Автоматизація процесів контролю	Оцінка кібер-ризиків	Оцінювання результативності роботи персоналу
Цифрові інновації та аналітика - основа стратегії	Інкубація цифрових рішень	Використання Big Data	Податкові розрахунки	Запобігання кібер-атакам	Формування культури інновацій
Використання переваг цифрової економіки	ІТ-системи та обладнання	Гнучкі та швидкі операції	Моніторинг правового поля діяльності	Виявлення ризиків застосовуваних технологій	Використання цифрових технологій та комунікацій та співробітництва

Джерело: сформовано на основі [3, 10, 27, 61]

Оцінка рівня діджиталізації діяльності банку, особливо порівняно з конкурентами, дозволяє виявити сильні та слабкі сторони в управлінні цими

процесами та оцінити готовність до подальшої діджитал-трансформації. Зараз банківські системи основних країн світу адаптуються до епохи цифрових банківських послуг.

Результатом цифровізації є поява інноваційних продуктів та послуг. Найбільш поширеними є такі види вітчизняних інноваційних банківських продуктів [16]:

1. **Мобільний банкінг** – завдяки мобільному телефону можна здійснити більшість операцій із власними рахунками, він відкриває великий спектр послуг, зокрема, залишок по рахунку, платежі, перекази коштів, кредити однієї фізичної особи іншій тощо.

2. **Інтернет-банкінг** – ключова новація майбутнього десятиліття, яка сьогодні пропонується клієнтам більшістю банків. Україна входить у топ-10 країн Європи за кількістю користувачів, але через низьке проникнення в регіони все ще має значний потенціал зростання Інтернет-аудиторії у майбутньому. Для банків це відкриває великі можливості, тому експерти роблять основну ставку саме на розвиток віддаленого банкінгу.

3. **«Цілодобовий онлайн»** – за допомогою цього продукту клієнт може самостійно керувати своїми рахунками, одержувати консультацію фахівця call-центру, залишати заявку на одержання послуги, записатися на обслуговування в будь-яке відділення банку.

4. **Електронний залишок** – упровадження даної послуги в касах банку дозволяє скоротити витрати на обіг монет, оскільки залишок менше однієї гривні зараховується на рахунок мобільного телефону клієнта або у вигляді електронного ваучера.

5. **POS-термінали в торговельних мережах** – оплату будуть прийматися не пластикові картки, а інформація з NFC-чипів, вбудованих у телефон. Тим часом термінали самообслуговування, що з'явилися кілька років тому, набирають популярності як у банківських відділеннях, так і за їхніми межами.

Процес діджиталізації економіки базується на узагальненні наявного практичного досвіду та формується у вигляді базових положень, ситуацій, вимог і практик, які є його основою, тобто набору загальноприйнятих правил як основи для

реалізації вищезазначені процеси в повсякденній життєдіяльності суб'єктів господарювання (необхідна умова).

Аналізуючи процес цифрової трансформації відносин між банками та іншими суб'єктами фінансового ринку, можна зробити висновок, що банки все ще мають конкурентні переваги (бренд і ділова репутація), а альтернативні постачальники цифрових послуг лише розвивають ці переваги та формують попит. Проте багато технологічних гравців уже мають бренди, які можуть стати основою для формування довіри й оспорювання лідерства банків у наданні банківських послуг.

Щоб не втратити актуальність у даній ситуації, сьогоднішнім банкам необхідно:

- 1) продовжувати адаптуватися до змін у регулюванні;
- 2) інвестувати в цифрову трансформацію методів клієнтського обслуговування й операційні інновації;
- 3) змінювати організаційну культуру і моделі поведінки;
- 4) демонструвати суспільству, що банки заслуговують його довіри.

Інтерес до банківської системи в умовах цифрової економіки зумовлений необхідністю вирішення певних завдань, які представлені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Завдання банківської системи в умовах діджитал-економіки

№	Завдання	Стисла характеристика
1	Підвищення конкуренції на ринку	З банками як традиційними учасниками ринку успішно конкурують інноваційні компанії, будучи більш гнучкими і адаптивними, що стосується цінової політики та розробки нових продуктів і послуг. Це змушує більш консервативні банківські установи відмовлятися від домінуючої до останнього часу парадигми незначних інновацій.
2	Зниження вартості банківських продуктів і послуг	Впровадження нових технологій дозволяє знизити витрати на обслуговування клієнтів завдяки відмові від широкої мережі філій та відділень і переходу на електронну взаємодію і з клієнтом, і з регулятором.
3	Підвищення доступності банківських послуг	Шляхом впровадження віддалених механізмів обслуговування та зниження порогів входу на ринок для клієнтів.

4	Підвищення прозорості економіки і ефективності заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму	Такі нові технології, як глибокий аналіз операцій, збір відомостей про активність клієнтів дозволяють більш предметно протидіяти незаконній діяльності, не накладаючи додаткові витрати на законослухняних клієнтів.
---	---	--

Джерело: сформовано на основі [14, 18, 20]

Таким чином, функціонування банківської системи в умовах цифровізації економіки в своїй основі враховує наступні зміни:

- глобалізацію світового економічного простору, розмиття кордонів між економіками розвинутих країн;
- високий відсоток використання нових інформаційних технологій, як основу існування мережі цифрових екосистем в економіці;
- значну частку світових інвестицій в науково-дослідні проекти та технологічні стартапи, присвячені штучному інтелекту, роботизації, технології bigdata;
- фізичне зменшення інформаційних технологій, тотальний перехід в сферу мобільних сервісів і додатків;
- дискретне зберігання колосальних масивів даних в різних фізичних точках, повсякденне використання хмарних обчислень;
- більше 50% всіх процесів життєдіяльності людини у фінансовій, бізнес, соціальної і побутовій сфері відбуваються за допомогою віртуального простору [33].

Нестабільність на світових фінансових ринках, технологічний прогрес та можливість фінансових криз зумовлюють необхідність подальших досліджень безпеки банківської діяльності. З огляду на це перед банками постає завдання досягнення фінансової стабільності та ефективності використання ресурсів кожного банку та гарантування фінансової безпеки всієї системи.

Фінансова безпека банку – це стан фінансових відносин, за яким створюються умови для ефективного використання, управління та формування ресурсної бази банку, можливості збільшення фінансового забезпечення для протидії нестабільності з урахуванням захисту баз даних банківської діяльності, мережі та Інтернету, завдяки

впровадженню цифрових програм і алгоритмів, здатних забезпечити стабільну роботу банків та підвищити рівень безпеки інформаційного віртуального простору.

Сьогодні фінансова безпека банків залежить не лише від традиційних методів конкурентоспроможності, а й від діджиталізації банківської діяльності шляхом розробки та впровадження процедур з використанням мережі «Інтернет», що значно підвищує рівень простоти, якості та швидкості обслуговування клієнта, що й обумовлює перспективи до подальшого розвитку та залучення діджитал-технологій у діяльність банків.

Тоді ж постала проблема захисту даних від кібератак, що, в свою чергу, потребує появи таких понять, як «кібер-безпека» та «кібер-злочинність». Тому стало необхідним спрямування ресурсів банків на забезпечення безпеки цифрового виміру та гарантування захисту конфіденційної інформації клієнтів шляхом створення нових ланок в управлінні та розвитку алгоритмів захисту для протидії віртуальним злочинам, тим самим підвищуючи фінансову безпеку як банку, так і банківської системи в цілому.

На думку авторів, варто виділяти два напрями загрози:

1. Загроза зовнішній безпеці банку (з боку клієнтів, партнерів, конкурентів, криміналу, держави в особах різних державних установ, громадян).
2. Загрози безпеці банку з боку внутрішнього середовища (з боку власників, адміністрації, менеджерів підрозділів, спеціалістів, неформальних груп).

Умовами забезпечення фінансової безпеки банку є:

1. Узгодження фінансових інтересів суб'єктів господарювання банку з інтересами споживачів та кон'юнктури ринку.
2. Здатність стійко протидіяти факторам впливу на систему, яка забезпечує реалізацію фінансових інтересів, цілей та завдань.
3. Збалансованість та відповідність потребам ринку фінансових інструментів, що створюються в банківській установі.
4. Розширення фінансово-кредитного потенціалу банківської установи.

Дослідження наукових джерел [2, 4, 12, 43] дозволяють обґрунтувати систему принципів, що відображають процес забезпечення фінансової безпеки банку, які представлені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Принципи забезпечення фінансової безпеки банку

№	Назва принципу	Визначення принципу
1	Комплексність	Необхідність враховувати загрози, які безпосередньо впливають на забезпечення та регулювання фінансової безпеки.
2	Об'єктивність	Можливість зниження рівня безпеки необхідно оцінювати за показниками, які адекватно відображають реальну ситуацію.
3	Законність	Забезпечення безпеки банків у рамках законодавчого нагляду.
4	Економічна доцільність	Використання заходів щодо ефективного та безпечного використання ресурсів не повинно призводити до погіршення умов діяльності та перешкоджати реалізації стратегії розвитку банку.
5	Самостійність та відповідальність	Підрозділ, відповідальний за стандарти безпеки, повинен мати всі ресурси, необхідні для ефективного виконання своєї мети.
6	Всебічність	Необхідність урахування всіх важливих характеристик та результатів діяльності банку.
7	Оперативність	Оцінка фінансової стійкості банку повинна надавати можливість вчасно коригувати діяльність банку.
8	Періодичність	Дослідження фінансової безпеки повинні бути систематичними і мати відповідний цикл (місячний, квартальний, річний).
9	Можливість удосконалення	Визначення, оцінка та методи забезпечення фінансової безпеки банку повинні постійно удосконалюватися.

Джерело: доопрацьовано автором на основі [2, 4, 12, 43]

Як основні складові фінансової безпеки банку можна визначити: систему управління ризиками; фінансову стійкість; рівень капіталізації; достатність власного капіталу для покриття банківських ризиків; якість кредитного та інвестиційного портфелів; рівень рентабельності банківської діяльності; фінансовий потенціал; рівень корпоративного контролю; конкурентоспроможність банку та банківських послуг на ринку; частку іноземного капіталу у статутному капіталі та інше [2].

Таким чином, фактори впливу на фінансову безпеку банків – це чинники, які призводять до втрати ресурсної бази (капіталу, робочої сили, клієнтської бази),

відсутності доступу до діджитал-технологій, зниження здатності установ повноцінно функціонувати тощо.

Вони можуть бути реальними та мати певну ймовірність реалізації, тобто стати ризиками, які можна кількісно визначити та передбачити, або можуть бути потенційно не реалізовані, але потребують перерозподілу коштів, що спричиняє коливання цін у ринку капіталів і має негативні наслідки нарівні з реальними.

У сучасному розвитку української економіки відбувається імміграційний процес матеріальних активів у бік інформаційних. З розвитком банківських установ ускладнюється інформаційна система. Її основне завдання полягає в забезпеченні максимальної ефективності ведення бізнесу в умовах постійних змін ринкової конкуренції.

2.2. Умови діджитал-функціонування банків України під час війни

На нинішньому етапі розвитку цифрової економіки України Національний банк та Міністерство цифрової трансформації спільно працюють над цифровізацією української банківської системи. Результатом такої співпраці є доступний онлайн-сервіс світового рівня, який відкриває нові можливості для банку та його клієнтів [23].

Варто зазначити, що українська банківська галузь поступово освоює цифрові технології, що призвело до серйозних змін у моделі обслуговування.

В Україні з 2016 року поступово створюються умови для цифровізації економіки: завдяки розвитку інтегрованої мережевої економіки знижуються бар'єри входу на ринок для небанківських гравців, а телеком- та ІТ-компанії запускають фінансові послуги та продукти відповідно до своїх можливостей. Важливою складовою цифрової економіки є принципи, на яких розвивається електронна взаємодія учасників електронних економічних відносин.

Згідно з розпорядженням «Про схвалення Концепції цифрового економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки та Плану заходів з її реалізації»

Кабінет Міністрів України затвердив 8 основоположних принципів процесу цифровізації української економіки, зокрема: у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Принципи цифровізації економіки України

Принцип	Зміст та коротка характеристика принципу
1	2
Принцип 1: Доступність	Цифровізація має надати кожному громадянину рівний доступ до послуг, інформації та знань на основі інформаційних, комунікаційних та цифрових технологій. Реалізація цього принципу можлива спільними зусиллями політиків, влади, національних органів влади, бізнесу та широкої громадськості.
Принцип 2: Цільове призначення	Діджиталізація має бути спрямована на створення переваг у всіх сферах повсякденного життя. Цей принцип передбачає підвищення якості медичних послуг та освіти, створення нових робочих місць, розвиток підприємництва, сільського господарства, транспорту, захист навколишнього середовища та управління природними ресурсами, покращення культури, допомогу у викоріненні бідності, запобігання катастрофам, забезпечення громадської безпеки тощо.
Принцип 3: Перетворення	Цифровізація досягається через механізми економічного зростання шляхом використання цифрових технологій для підвищення ефективності, продуктивності та конкурентоспроможності. Цей принцип регулює реалізацію цифрової трансформації секторів економіки, сфер діяльності та набуття ними нових конкурентоспроможних якостей і властивостей. Всеохоплююча цифровізація спрямована на всебічну та глибоку трансформацію існуючих аналогових економічних і соціальних систем і сфер у нові цінності та нові якості з точки зору ефективності, розвитку, простоти використання тощо. Діджиталізація створила нові можливості для інвестиційної діяльності, створила нові робочі місця та дала поштовх для розвитку вітчизняної ІТ-індустрії.
Принцип 4: Розвиток	Цифровізація має сприяти розвитку інформаційного суспільства та ЗМІ. Створюйте контент відповідно до потреб країни чи регіону, переважно українською мовою, сприяйте соціальному, культурному та економічному розвитку, зміцнюйте інформаційне суспільство та демократію загалом.
Принцип 5: Співпраця	Цифровізація має бути зосереджена на міжнародній, європейській та регіональній співпраці з метою інтеграції України до Європейського Союзу та виходу на європейські та світові ринки. Інтеграція України в європейські та світові системи та інфраструктури є особливо результатом свідомого та комплексного впровадження інформаційних, комунікаційних та цифрових технологій.

1	2
Принцип 6: Стандартизація	Стандартизація є основою цифровізації та одним із основних факторів її успішного впровадження. Створення цифрових систем, платформ та інфраструктур, які дозволяють громадянам, підприємствам і націям брати участь, конкурувати та досягати успіху в глобальній економіці та відкритих ринках, є неприйнятним. Винятком можуть бути суміжні проекти у сфері оборони та безпеки, де доцільно застосовувати інші стандарти (національні, міждержавні).
Принцип 7: Довіра і безпека	Оцифрування має супроводжуватися підвищенням рівня довіри та безпеки. Інформаційна безпека, кібербезпека, захист персональних даних, недоторканність особистого життя та прав користувачів цифрових технологій, зміцнення та захист довіри в кіберпросторі є, серед іншого, передумовами для одночасного цифрового розвитку та відповідного запобігання, усунення та управління пов'язаними ризиками.
Принцип 8: Комплексність	Цифровізація як фокус і об'єкт комплексного державного управління. Основним завданням країни на шляху до національної цифровізації є виправлення недоліків ринкового механізму, подолання інституційних та законодавчих перешкод, ініціювання проектів цифрової трансформації на національному рівні та залучення відповідних інвестицій, сприяння розвитку цифрової інфраструктури та формування потреби громадян у використанні цифрових технологій та пов'язані з ними питання Розвиток цифрових можливостей, створення відповідних стимулів і мотивацій для підтримки цифрового підприємництва та цифрової економіки.

Джерело: сформовано на основі [37]

Тому всі ці принципи є фундаментальними для розвитку цифрової економіки. Враховуючи наявність національних інституцій у процесі формування економічних відносин між суб'єктами цифрової економіки, принципи, що базуються на міжнародно-правових нормах та регіональних стандартах захисту прав людини, існуючій практиці різних країн, а також загальні правові принципи, які визнані і застосовуються міжнародним співтовариством.

На думку Кльоба Л.Г. [16] комплексний підхід до цифровізації діяльності банку повинен включати:

1) SWOT-аналіз можливостей банку (визначення сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз);

2) вдосконалення планування цифровізації діяльності та організаційної структури банку;

3) вивчення наявних і потенційних напрямів діяльності для здійснення цифровізації;

4) активну співпрацю з фінтех-стартапами з метою розробки нових та вдосконалення наявних продуктів та послуг банку;

5) пропонування, розроблених у співпраці з фінтех-стартапами, нових продуктів і послуг таким чином, щоб привернути увагу до інноваційної діяльності банку якомога більшої кількості клієнтів;

б) активізацію роботи із залучення нових та збереження наявних клієнтів – споживачів сучасних інноваційних продуктів та послуг;

7) постійний контроль за підвищенням якості обслуговування клієнтів.

Сучасні діджитал-технології відіграють визначальну роль у розвитку банківської системи України. Із їх застосуванням банки мають змогу надавати клієнтам нові сучасні продукти та послуги. Діджиталізація діяльності банківських установ має значну кореляцію із науковими розробками та дослідженнями у галузі ІТ. Значний вплив на розвиток цифровізації банків має наявність кваліфікованих кадрів.

Перспективи подальших досліджень теми діджиталізації банківської діяльності полягають у розробці теоретичних та практичних рекомендацій направлених на використання діджитал-технологій з метою впровадження сучасних інноваційних продуктів та послуг та підвищення конкурентоспроможності [10].

В умовах війни головне побоювання за будь-якої турбулентності для банків – це ліквідність, щоб не було відпливу коштів клієнтів. Це важливіше, ніж прибутковість. Основною загрозою в умовах воєнного стану було масове зняття коштів з рахунків громадянами, проте з часом стало зрозуміло, що дана криза не про ліквідність тому, що паніки у населення не відбулося.

Багато в чому це пояснюється тим, що на сьогоднішній день тримати кошти вдома набагато небезпечніше, ніж у банках. Також НБУ знайшов ефективний підхід до питань підтримки банків: в перші дні Національний банк України висловив готовність надати банкам додаткову ліквідність. Банки, в свою чергу, активно почали

створювати додаткові діджитал-послуги в додатках для підтримки населення, незалежно від того – в якому місті чи області перебуває клієнт.

В умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну, громадяни помітили різке зростання курсів валют в небанківських валютних обмінниках, що сприяло потужній хвилі її масового скуповування.

Станом на 23 лютого 2022 року купівля 1 долару США становила 29.43 грн, а продаж – 29.48 грн [22], проте ситуація стала неконтрольованою з початком війни. Саме тому, задля уникнення девальвації національної валюти та значного витоку капіталу за кордон, Національний банк України в перший день повномасштабного вторгнення заборонив продаж іноземної валюти на території України (окрім територій, які перебувають під загрозою окупації). Регулятор зафіксував офіційний курс долара США на рівні 29.25 грн на час дії воєнного стану [23].

Девальвація – це зниження курсу національної валюти по відношенню до інших валют (насамперед – до так званих «твердих валют») або до золота [22]. Коливання долару або євро найбільше торкаються звичайного населення, яке зберігає свої збереження на депозиті в гривні або вдома тому, що гроші одразу втрачають свою цінність. Завдяки забороні продажу іноземної валюти НБУ втримав певну фінансову стабільність на початку війни, у найбільш шоківі для країни часи, і вже з часом почав запроваджувати поступові послаблення. Заборона регулятором на продаж готівкової валюти тривала до 14 квітня 2022 року, однак банкам і надалі було заборонено продавати фізичним особам валюту в безготівковій формі, тобто онлайн.

Додатково визначено, що курс продажу готівкової валюти банками не мав відхилятися більш як на 10% від офіційного курсу НБУ на день здійснення операції (тобто не більше 32.17 грн за 1 долар США), проте, водночас, курс не може бути нижчим за офіційно встановлений. Крім того, з метою недопущення неконтрольованого виведення капіталу за кордон регулятор заборонив банкам достроково погашати кредити, отримані ними від нерезидентів. Це було зроблено з метою зменшення можливостей для функціонування ринку нелегальних валютних обмінників та зниженню ризиків для громадян тому, що за час заборони продажу валюти на «чорному ринку» вартість за 1 долар США сягала до 39 грн [39].

- Тобто, в країні з 14 квітня 2022 року існувало три курси іноземних валют:
- зафіксований офіційний курс долара НБУ (29.25 грн за долар США);
 - банківський (не вище за 32.17 грн за долар США);
 - роздрібний, на якому відбулось помітне зростання (до 39 грн за долар США).

21 травня 2022 року НБУ скасував 10% обмеження за готівковим валютним курсом, тобто банкам та небанківським фінансовим установам офіційно дозволили ставити будь-який ринковий курс під час продажу готівкового долара США, євро та інших грошових одиниць [23].

Фундаментальні причини для девальвації національної валюти наразі відсутні, а різкі зміни курсу долара могли бути виключно через зростання попиту на іноземну валюту серед населення. Причин для такого раптового попиту є безліч, проте найбільш обґрунтованою, на думку авторів, вважається рівень інфляції в країні. За даними Державної служби статистики України індекс інфляції в квітні 2022 року становив 103,1%. Інфляція на споживчому ринку у квітні 2022 року порівняно з березнем 2022 року становила 3,1%, а з початку року – 10,9% [8].

Таким чином, з моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну національна валюта має фіксований офіційний курс долара США у розмірі 29.25 грн завдяки вчасній реакції Національного банку України. Наразі причин для девальвації гривні не спостерігається за умови поступового розвитку фінансового ринку (наскільки це можливо в умовах воєнного стану).

Світовий аналіз трьох основних аспектів в умовах воєнного стану, зосереджуючись на відповіді регуляторів, відповіді наглядових органів і відповіді банків представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Світовий аналіз основних аспектів в умовах воєнного стану

№	Аспект	Аналіз
1	Відповіді світових регулюючих органів	Наразі жодних конкретних постанов не видається. Європейський парламент та європейські агенції (ЕВА, ЕСМА, ЕІОРА) видають повідомлення та попередження компаніям щодо дотримання санкцій, полегшення доступу біженців до фінансового сектору та запобігання компаніям з дезінформації та кібератакам.

Продовження таблиці 2.5

2	Відповіді світових наглядових органів	Європейський центральний банк фактично звернувся до банків, які перебувають під його наглядом, ще до початку війни, щоб проаналізувати їхній вплив на Росію. Пізніше ЄЦБ і НКО запросили додаткову інформацію про ризики, проблемні кредити, резерви, транзакції SWIFT, непрямі ризики та заморожені рахунки, серед інших питань.
3	Відповіді світових банків	Слід зазначити, що після анексії Криму в 2014 році європейські банки зменшували свою позицію в Росії, яка зараз становить менше 0,7% від загальної суми. Однак на початку війни декілька великих банків все ще мали відповідні ризики в Росії.

Джерело: сформовано на основі [51]

Безсумнівно, український банківський бізнес перебував у найкращій формі за довгий час до початку війни 24 лютого 2022 року. В 2021 році банківський сектор отримав найвищий за весь час прибуток у розмірі 2,85 мільярда доларів США, а його відношення проблемних кредитів (NPL) досягло вражаючого зниження з 30% до 11% протягом 12 місяців і продовжило довгострокову тенденцію до зниження безнадійної заборгованості, яка почалася в 2016 році. Банки також потрапили під додаткові правила, частіше піддаючись стрес-тестам для визначення їх стійкості.

Як зазначив на початку травня фінансовий юрист Олександр Плотніков з юридичної фірми Arzinger у столиці Києві, минулий рік став найуспішнішим для українського банківського сектору з часів фінансової кризи 2008 року [23].

Однак вже на початку 2022 року серйозного впливу завдало російське вторгнення в Україну. Прогнозувалося, що падіння ВВП України у 2022 році становитиме щонайменше 30% порівняно з 2021 роком. Крім того, повідомлялося, що близько 85% підприємств в Україні вже постраждали від війни. Таким чином, після стабілізації ситуації в Україні багато підприємств неминуче потребуватимуть реструктуризації боргу та фінансової підтримки.

Тим не менш, величезний досвід, який найкращі українські фінансові професіонали здобули у боротьбі з серйозними викликами галузі та очищенні сектора за останні кілька років, безсумнівно, допоміг банківській системі відновити

стабільність одразу після початку війни 24 лютого. Її дії протягом перших кількох тижнів були особливо вирішальними для сприяння стабілізації потенційно нестабільної ситуації для українських кредиторів та їхніх клієнтів.

Незважаючи на шок ліквідності, який банки зазнали в перші кілька днів війни, банки компенсували це падіння шляхом відкриття депозитних сертифікатів, тоді як НБУ 24 і 25 лютого залучив понад 78 мільярдів гривень (близько 2,1 мільярда доларів США) для стабілізації банківської діяльності, а також запровадити суворий контроль капіталу, щоб обмежити відтік резервів з України [23].

Незабаром стало зрозуміло, що система стабільна і працює відносно добре, а до березня до депозитних сертифікатів почала повертатися надмірна ліквідність. Відтоді рівень ліквідності банківської системи зростає тому, що довіра до українських банків збереглася як з боку бізнесу, так і населення.

Зокрема, у березні рівень депозитів населення в національній валюті зріс на 15%, депозити в іноземній валюті впали, але лише на 1%. І навіть протягом другого кварталу український банківський сектор залишався стійким для країни з точки зору його загальних показників, незважаючи на те, що все інше навколо нього, руйнувалося. Хоча війна, безсумнівно, негативно вплинула на чистий дохід кредиторів, Національний банк України (НБУ) у своєму «Огляді банківського сектору» за серпень зазначив, що сукупний операційний результат залишається позитивним. Операційний прибуток сектору до резервування зріс до 33,5 млрд грн протягом кварталу з 23,5 млрд грн, зафіксованих роком раніше, причому операційна прибутковість значною мірою була досягнута завдяки ключовим «зусиллям зі скорочення витрат», ініційованим ключовими кредиторами [23].

Депозити клієнтів залишаються основним джерелом фінансування для українських кредиторів, за даними центрального банку, з їхньою часткою в загальному фондуванні банків, що становить понад 88%. Крім того, на початку вересня заступник голови правління НБУ Василь Фурман підтвердив, що з початку війни наприкінці лютого обсяг банківської системи України зріс на 224 млрд грн (\$6,07 млрд) [23].

Загальні активи також зросли на 3,3% у другому кварталі порівняно з першим кварталом, таким чином наблизившись до довоєнного рівня. Хоча чисті корпоративні позики в гривні зросли на 5,3% в порівнянні з першим кварталом, чисті корпоративні позики в валюті скоротилися на 7,2% в доларовому еквіваленті. І завдяки, головним чином, державним банкам зростання внутрішнього корпоративного кредитування зросло на 30% порівняно з першим кварталом.

Банки також перерахували прибутки в національній валюті на мільярди доларів до своїх резервів, щоб покрити збитки, пов'язані з конфліктом, який може виникнути в майбутньому. Станом на кінець червня ці резерви оцінювалися в 2,4 мільярда доларів.

Підвищення ставок НБУ цього року сприяло підвищенню прибутковості банківського сектора. У червні його облікову ставку було підвищено з 10% до семирічного максимуму в 25%, і було зазначено, що ставки можуть залишатися на цьому підвищеному рівні до 2 кварталу 2024 року [23].

Стабільності банківського сектора також сприяло введення нового закону наприкінці липня, спрямованого на подальшу підтримку фінансового сектора країни під час війни. Заходи включають надання центральному банку додаткових повноважень, особливо коли відбувається реконструкція після закінчення війни. У цей період НБУ вестиме рахунки державних органів для забезпечення потреб держави у відсічі збройної агресії проти України, а також адмініструватиме благодійні пожертви та гуманітарну допомогу. Це також дає кредитним спілкам можливість призупиняти та відновлювати діяльність на час дії воєнного стану. Це має на меті запобігти напливу на сектор, який може призвести до кризи банкрутства, і таким чином, дозволить вкладникам кредитних спілок зберегти свої заощадження.

Але, як і очікувалося, війна створила значне навантаження на українських кредиторів, і тріщини вже почали проявлятися, незважаючи на їхній похвальний опір. Дійсно, значні резерви під очікувані збитки військового часу призвели до операційного збитку лише у 2 кварталі 4,5 млрд грн, при цьому 24 банки були збитковими, а з початку року – 4,6 млрд грн [23].

НБУ зазначив, що банки наращують резерви для портфелів кредитів фізичних осіб, що працюють, призвели до відновлення проблемних кредитів (NPL). Станом на 1 серпня частка проблемних кредитів у секторі зросла з 2,6% до значних 29,7%, причому в липні обсяг проблемних кредитів зріс на 24,2 мільярда гривень. Враховуючи те, що банківський сектор доклав неймовірних зусиль, щоб зменшити відношення проблемних кредитів у своєму кредитному портфелі з 41% до 30% минулого року, а потім ще з 2,9% до 26,6% в лютому, різкий розворот є невтішним відображенням умов війни, які мали охопила країну.

Незважаючи на це, поточний коефіцієнт проблемних кредитів залишається нижчим за рівень до 2021 року, що відображає те, наскільки прогресував український банківський сектор до лютого 2022 року.

Заглядаючи вперед, подальше падіння доходів у результаті продовження війни виглядає неминучим, а це означає, що помітне уповільнення депозитів клієнтів майже гарантоване. Економіка країни втратила більше третини свого виробництва, причому в кожному кварталі (1 і 2 квартали) зазнали величезного скорочення на 20% у порівнянні з попереднім кварталом.

НБУ в серпні 2022 року зазначив, що збитки від матеріалізації кредитного ризику продовжуватимуть зростати. Фінансові установи поступово визнають свої кредитні збитки та відображають наслідки несприятливих подій – втрату доходу, знищення активів і застави, погіршення платоспроможності позичальників (у якості свого портфеля). Тому центральний банк закликав банки своєчасно оцінювати збитки за кредитами, повністю відображати вплив несприятливих подій на якість активів, але, незважаючи на очікуване наближення погіршення, банківський сектор України виявився символом непокори протягом усього цього конфлікту.

Таким чином, для виживання та перемоги Україна потребує міцного економічного хребта та надійної фінансової системи. Завдяки величезним зусиллям вдалося забезпечити стабільну роботу банківської системи. Якими б вражаючими не були статистичні дані, відсутність негайного припинення бойових дій свідчить про те, що банківський сектор України чекає важку боротьбу в 2023 році, особливо якщо він хоче досягти того самого рівня стабільності, який йому вдалося цього року.

2.3. Аналіз основних техніко-економічних показників АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк»

Акціонерне товариство «Універсал Банк» – це універсальна кредитно-фінансова установа, яка виступає правонаступником усіх прав та обов'язків акціонерного банку «Оазис» (м. Тернопіль), що існував у формі товариства з обмеженою відповідальністю, та був зареєстрований у Національному Банку України 20 січня 1994 року під порядковим номером 226 та в подальшому реорганізований у відкрите акціонерне товариство, згідно із зборами його учасників [25].

В результаті прийняття рішення Загальними зборами акціонерів банку «Оазис» рішення щодо проведення реорганізації (протокол № 3-97 від 30.05.1997р.), відбулося приєднання до нього акціонерного комерційного банку «Євроцентр» (м. Львів) з наступною зміною назви АБ «Оазис» на назву приєданого банку АБ «Євроцентр» (протокол № 5-97 від 09.10.1997р.), що підтверджено Національними банком України 30.12.1997р.

Відповідно до Угоди про умови проведення реорганізації АКБ «Євроцентр» (м. Львів) шляхом приєднання на умовах філії до АБ «Оазис» (м. Тернопіль) від 13 липня 1997 року, АТ «Універсал Банк» виступає правонаступником усіх прав та обов'язків акціонерного банку «Євроцентр» (м. Львів).

Предметом діяльності АТ «Універсал Банк» є проведення банківських операцій на грошовому і фондовому ринках (в національній та іноземній валютах), а також здійснення інших видів діяльності, що передбачені Статутом банку, чинним законодавством та Ліцензією Національного банку України [25].

АТ «Універсал Банк» здійснює свою діяльність на ринку банківських послуг України на підставі банківської ліцензії від 10 жовтня 2011 р. № 92 на право здійснення банківських послуг визначених частиною третьою статті 47 Закону України «Про банки та банківську діяльність», термін дії якої не обмежено та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій від 10 жовтня 2011 р. № 92 та додатку до генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій від 10 жовтня 2011 р. № 92, термін дії яких не обмежено.

При здійсненні своєї господарської діяльності АТ «Універсал Банк» керується Законами України, Указами Президента України, Постановами Кабінету Міністрів України, нормативними документами Національного банку України та іншими нормативно-правовими актами [25].

АТ «Універсал Банк» виконує всі види банківських операцій і надає своїм клієнтам – юридичним та фізичним особам – широкий спектр різноманітних послуг, згідно з ліцензією Національного банку України № 92 від 10.10.2011 року. Відповідно до Статуту, АТ «Універсал Банк» створений для надання фізичним та юридичним особам повного спектру внутрішніх та міжнародних банківських послуг, включаючи, без обмеження, банківські операції, які пов'язані із здійсненням комерційної, інвестиційної, депозитарної та будь-якої іншої діяльності, яка може бути дозволеною банкам законодавством України [25].

Станом на 1 лютого 2006 року активи банку становили майже 602 млн. грн., кредитно-інвестиційний портфель – 479,5 млн. грн., вклади фізичних осіб – 363,5 млн. грн., статутний капітал - 55 млн. грн.

З листопада 2006 року 99,34% акцій належали грецькому банку Eurobank EFG і за короткий термін вийшли на весь український ринок. У свою чергу Eurobank EFG входить до міжнародної банківської групи EFG Group – третьої за розміром активів швейцарської банківської групи з представництвами в понад 30 країнах світу. Група EFG займає лідируючі позиції в Греції, Туреччині, Сербії, Румунії, Польщі, Болгарії та інших країнах [25].

В 2017 році АТ «Універсал Банк» створив перший в Україні необанк під назвою Монобанк (Monobank). Через простоту використання та діджитал-процеси буквально за рік вже потрапив в ТОП-10 українських банків.

До речі, в умовах воєнного стану Монобанк одразу ввів кредитні канікули та дозволив своїм клієнтам тимчасові рамки для боргу. Так звані кредитні канікули дозволили відстрочити оплату боргового зобов'язання без штрафів з боку банку і клієнти не переплатили зайвих відсотків.

У перші години вторгнення Монобанк боявся відтоку коштів та колапсу, але необанк, як і вся банківська система, спокійно пройшли перші два місяці російського

вторгнення. Станом на 7 травня 2022 року Монобанк мав 5,8 млн користувачів. Це на 800 000 більше, ніж наприкінці минулого року. Також банк створив патріотичний скін з фразою про «руський воєнний корабель», яка вже стала символічною для кожного.

Станом за 2021 рік кількість платіжних карток зросла в 1,5 рази порівняно з 2020 роком. В січні 2021 року кількість користувачів картки monobank становила 3,2 млн. осіб, а вже станом на грудень 2021 року – 5,0 млн. осіб (рисунок 2.3).

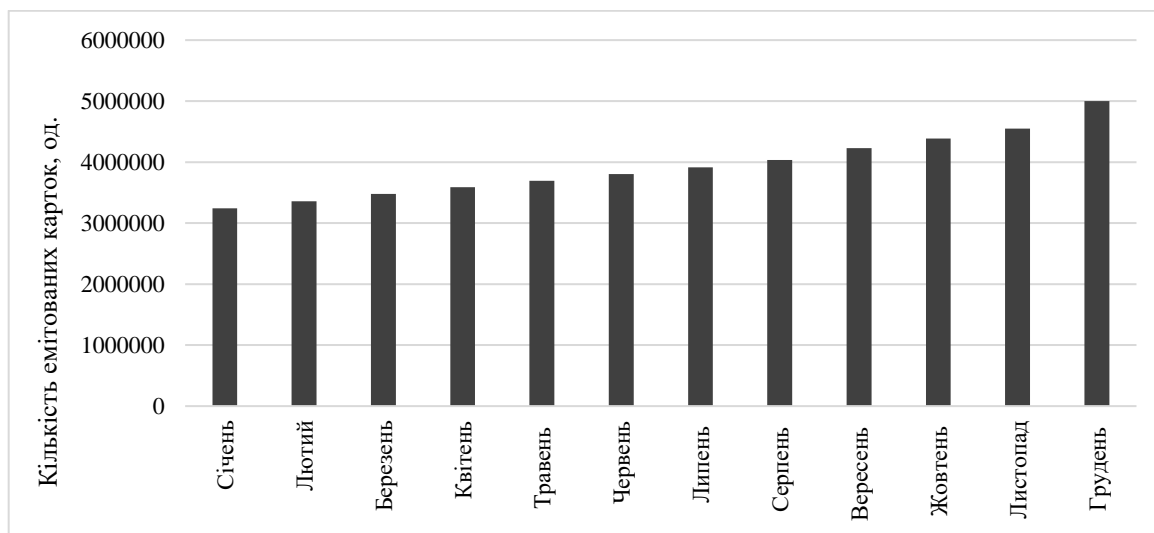

Рис. 2.3. Зростання кількості платіжних карток Монобанк за 2021 рік [25]

25 вересня 2019 року в додатку Монобанк був створений розділ «Нагороди», де користувачі можуть заробляти анімовані іконки з котиками за різні досягнення. Це можуть бути винагороди за те, що користувач оплатив 20 проїздів у таксі, придбав товари в двох різних країнах, сплатив комунальні послуги протягом 3 місяців поспіль тощо.

У березні 2020 року в Монобанк була випущена дитяча картка для дітей від 6 до 16 років. Однією з особливостей дитячої картки є батьківський контроль, тобто батьки мають можливість контролювати покупки своїх дітей.

Продукт пропонує лише онлайн-послуги тому, що необанк – це банк без фізичних відділень, майже всі послуги надаються за допомогою мобільного додатку. По окремих операціях (внесення/отримання готівки в іноземній валюті) послуги надаються тільки через каси банків АТ «Універсал Банк» або банків-партнерів: Таскомбанк та А-Банк. Спілкування між клієнтами та банком відбувається за

допомогою телефону, електронної пошти або Telegram, Rakuten, Viber, Facebook Messenger та iMessage (Apple Business Chat в Apple Messages).

Однією з особливостей цього продукту є повернення часткових покупок – cash back. Клієнти можуть вибрати 2 категорії на місяць і отримати певний відсоток кешбеку (від 1% до 20%) при витратах в торгових точках цієї категорії.

Для більш детального порівняння візьмемо інший український продукт Приват24, який створено АТ КБ «ПриватБанк». Значною подією в українській банківській системі став запуск у 2001 році системи Приват24 – проєкту, який дозволив клієнтам керувати рахунками, регулярними платежами, переказами тощо в режимі реального часу.

ПриватБанк, заснований у 1992 році, є лідером банківського ринку країни. ПриватБанк відомий своєю інноваційністю, тому із запуском системи Приват24 банк став одним із перших банків у світі, який почав використовувати одноразові динамічні SMS-паролі. Також на той час однією з інновацій в онлайн-банкінгу була можливість доступу до нього за допомогою QR-коду [24].

ПриватБанк є одним з найбільших розробників мобільних платіжних додатків в Україні. Крім Приват24, є різні інші додатки, серед яких: iPay; відправка грошей; "ФотоКасса" тощо.

На основі даних з Міністерства фінансів стосовно народного рейтингу банків, який будується на підставі відгуків відвідувачів «Мінфіну» про якість обслуговування в банках станом на 1 вересня 2022 року перше місце займає Монобанк з рейтингом 24.6, в той час як ПриватБанк – двадцятьє з рейтингом 15.4 (табл.2.6).

З кожним відгуком на «Мінфіні» відвідувач ставить банку оцінку від 1 до 5 балів. Ця оцінка впливає на місце банку в Народному рейтингу. Чим старіший відгук, тим слабше він впливає на рейтинг.

Тому банк з високою середньою оцінкою може поступитися позицією банку з хорошими свіжими відгуками. Якщо автор відгуку повідомляє «Мінфіну», що банк вирішив проблему, до початкової оцінки відгуку додаються 2 бали [22].

Народний рейтинг банків

№	Банк	Рейтинг	Середня оцінка	Вирішено проблем	Зараховано відгуків
1	Monobank	24,6	2,86/5	998/1305	2630
2	А-Банк	23,6	2,91/5	336/402	974
3	Sport Bank	20,8	2,48/5	128/172	365
4	Прокредит банк	18,4	3,48/5	4/4	155
5	Глобус	17,5	2,82/5	3/17	123
...
20	ПриватБанк	15,4	2,27/5	2371/4026	11041

Джерело: сформовано автором на основі [22]

Принципи розрахунку «Народного рейтингу банків» [22]:

1. В основі рейтингу лежить розрахунок середнього арифметичного всіх зарахованих голосів і оцінок відвідувачів за весь період часу, а також враховується вік відкриття.

2. Ядро оцінки формується шляхом обчислення середнього арифметичного балів, зарахованих кожному банку.

3. На рейтинг впливає дата написання звіту: чим давніший він, тим менше його вага в горизонтальній осі. Відгуки, яким більше року на рейтинг практично не впливають.

4. Чи враховується загальна кількість зарахованих голосів і кількість набраних балів по конкретному банку або компанії за допомогою оціночної формули Байеса.

5. Перерахунок значень рейтингу і поновлення зведених таблиць відбувається раз на добу.

«Мінфін» отримує методику розрахунку рейтингу, в якій враховується час написання відгуку, відповідно до правила: чим давніший відгук – тим менше він впливає на рейтинг, а також враховується загальна кількість зарахованих голосів і середнього арифметичного зарахованих балів по конкретному банку за допомогою оціночної формули Байеса. У рейтингу беруть участь всі діючі на даний момент банки, в яких кількість голосів за весь період роботи не менше 100.

$$R(\text{bank}) = \frac{(\text{avgAllVotes} \times \text{avgAllRating}) + (\text{votes} \times \text{avgRating})}{\text{avgAllVotes} + \text{votes}}, \text{ де}$$

avgAllVotes – середня арифметична кількості голосів всіх банків, в яких кількість голосів > 0 ;

avgAllRating – середня арифметична оцінок всіх банків (оцінка > 0), коригувати з урахуванням фактору часу;

votes – кількість голосів даного банку;

avgRating – середня оцінка даного банку з урахуванням фактору часу.

Що стосується онлайн-банкінгу, то наразі основними конкурентами є продукт Приват24 АТ «ПриватБанк» і продукт Монобанк АТ «Універсал Банк».

Приват24 з'явився на українському ринку в 2001 році і постійно поповнюється новими функціями, проте у 2017 році перший необанк Монобанк – підкорив українців зручністю діджитал-процесів.

Повертаючись до українських банків в цілому, варто зауважити, що вони організовують бухгалтерський облік своїх операцій відповідно до внутрішньої облікової політики, міжнародних стандартів фінансової звітності, виконують вимоги, встановлені законодавством України зокрема, вимоги нормативно-правових актів Національного банку України, користуються єдиними правилами бухгалтерського обліку в банках на базі комплексної автоматизації та комп'ютеризації та подають свої баланси, звітність та іншу інформацію Національному банку України в належні строки та в установлених ним обсягах і формах.

Банки складають фінансову звітність відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності та нормативно-правових актів Національного банку України. Метою складання фінансової звітності банку є надання достовірної та неупередженої інформації про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати (включаючи прибутки і збитки), рух грошових коштів широкому колу користувачів для прийняття економічних рішень [38].

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Законодавчо регулюється:

1. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
2. Постановою КМУ «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності»;
3. ПСБО/МСФЗ (Залежить від характеру суб'єкта звітності);
4. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності (за ПСБО), затверджені наказом Мінфіну від 28.03.2013 р. № 433.
5. Іншими галузевими нормативними актами.

Фінансова звітність повинна задовольняти потреби тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їх конкретних інформаційних потреб.

Основні техніко-економічні показники діяльності АТ «Універсал Банк» розглядаємо та аналізуємо на прикладі другої квартальної звітності за 2020, 2021, 2022 роки, що знаходяться на офіційному сайті Універсал Банку [25] (представлені в додатках А, Б, В відповідно). Створюємо таблицю 2.7 з сукупними даними за ці роки.

Таблиця 2.7

Сукупні дані другої квартальної звітності АТ «Універсал Банк»

	2020 рік, млн. грн.	2021 рік, млн. грн.	2022 рік, млн. грн.
Активи	22386	41859	58358
Зобов'язання	20406	37550	51433
Власний капітал	1980	4309	6926
Чистий процентний дохід/витрати	1003	2207	3393

Джерело: сформовано автором на основі [25]

Для більш комфортного аналізу показників активів, зобов'язань, власного капіталу та чистого процентного доходу АТ «Універсал Банк» зобразимо динаміку змін графічно (рис. 2.4).

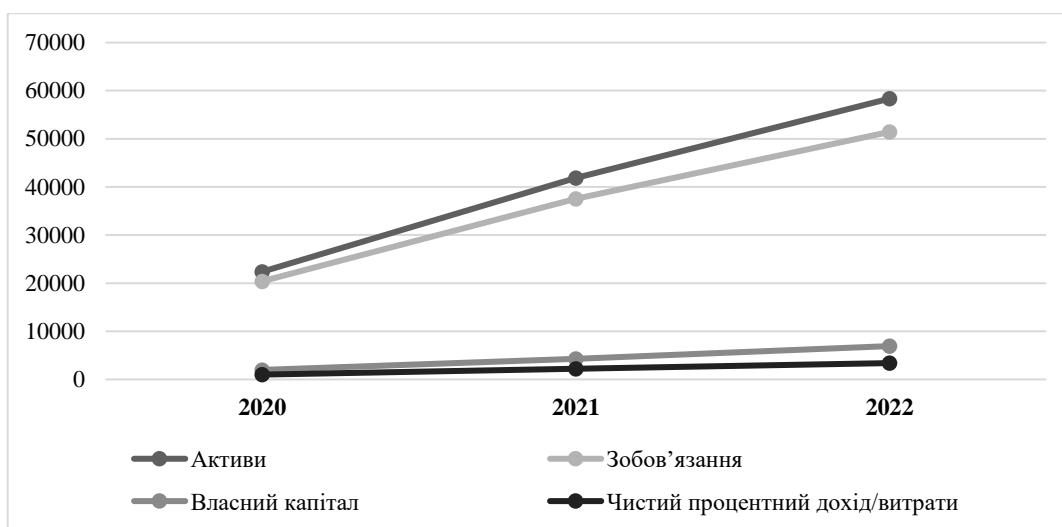

Рис. 2.4. Динаміка змін показників АТ «Універсал Банк» в період з 2020 по 2022 роки, млн. грн.

Таким чином, показники АТ «Універсал Банк» на прикладі другої квартальної звітності станом за 2020, 2021 та 2022 роки мають наступні показники зросту: активи в 2.6 разів, зобов'язання в 2.5 рази, власний капітал в 3.5 разів, а чистий процентний дохід/витрати в 3.4 рази. Активи за 3 роки збільшилися на 35 972 млн. грн., зобов'язання зросли на 31 027 млн. грн., власний капітал зріс на 4 946 млн. грн., а чистий процентний дохід/витрати – на 2 390 млн. грн.

Аналогічно до АТ «Універсал Банк» тепер розглядаємо та аналізуємо основні техніко-економічні показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк» на прикладі другої квартальної звітності, що знаходяться на офіційному сайті ПриватБанку [24] станом на 2020, 2021 та 2022 роки (представлені в додатках Г, Д, Е відповідно). Створюємо таблицю 2.8 з сукупними даними за ці роки.

Таблиця 2.8

Сукупні дані другої квартальної звітності АТ КБ «ПриватБанк»

	2020 рік, млн. грн.	2021 рік, млн. грн.	2022 рік, млн. грн.
Активи	325213	368268	470865
Зобов'язання	282196	324536	399402
Власний капітал	43017	43732	71463
Чистий процентний дохід/витрати	10570	13329	15361

Джерело: сформовано автором на основі [24]

Для більш комфортного аналізу показників активів, зобов'язань, власного капіталу та чистого процентного доходу АТ КБ «ПриватБанк» зобразимо динаміку змін графічно (представлено на рисунку 2.5).

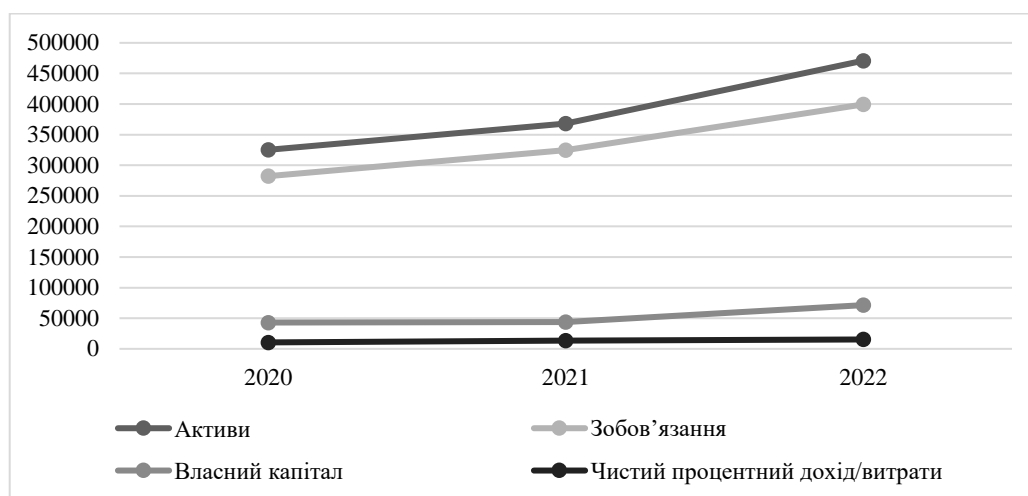

Рис. 2.5. Динаміка змін показників АТ КБ «ПриватБанк» в період з 2020 по 2022 роки, млн. грн.

Таким чином, показники АТ КБ «ПриватБанк» на прикладі другої квартальної звітності станом за 2020, 2021 та 2022 роки мають наступні показники зросту: активи та зобов'язання в 1.4 рази, власний капітал в 1.7 разів, а чистий процентний дохід/витрати в 1.5 рази. Активи за 3 роки збільшилися на 145 652 млн. грн., зобов'язання зросли на 117 206 млн. грн., власний капітал зріс на 28 446 млн. грн., а чистий процентний дохід/витрати – на 4 791 млн. грн.

Тепер порівняємо показники банків на прикладі чистого процентного доходу/витрати у зведеній таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Чистий процентний дохід/витрати за рік, млн. грн.

Рік	АТ «Універсал Банк»	АТ КБ «ПриватБанк»
2020	1003	10570
2021	2207	13329
2022	3393	15361

Джерело: сформовано автором на основі [24, 25]

Для більш комфортного аналізу показників чистого процентного доходу АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк» зобразимо динаміку змін графічно, яка представлена на рисунку 2.6.

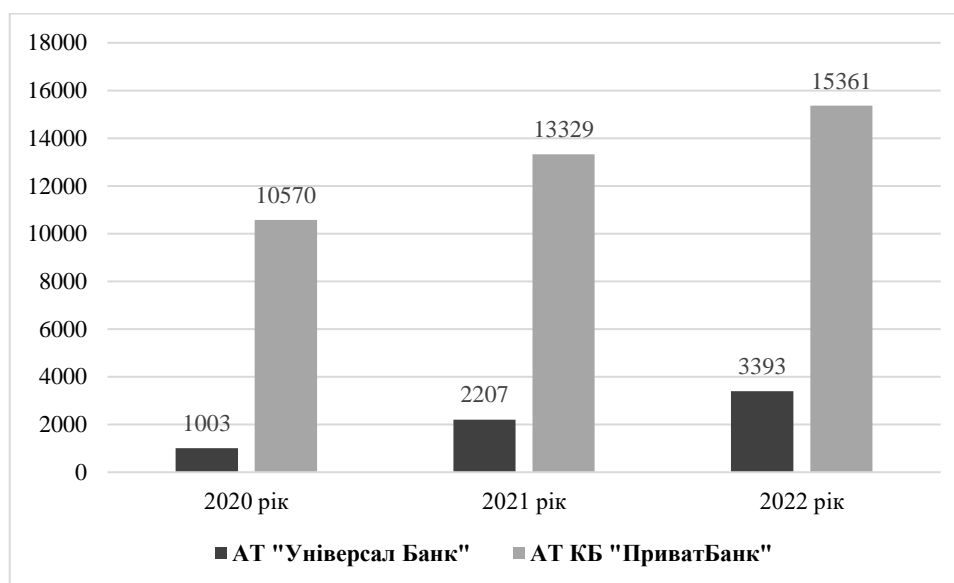

Рис. 2.6. Динаміка змін чистого процентного доходу/витрат банків за 2020, 2021 та 2022 роки, млн. грн.

Таким чином, показники чистого процентного доходу/витрат АТ «Універсал Банк» станом за 2020, 2021 та 2022 роки зросли в 3.4 рази – з 1 003 млн. грн. у 2020 році до 3 393 млн. грн. в 2022 році, що є показником стрімкого розвитку банку тому, що за 3 роки чистий процентний дохід зріс на 2 390 млн. грн. Показники чистого процентного доходу/витрат АТ КБ «ПриватБанк» станом за 2020, 2021 та 2022 роки зросли в 1.5 рази – з 10 570 млн. грн. в 2020 році до 15 361 млн. грн. в 2022 році, таким чином, чистий процентний дохід зріс на 4 791 млн. грн. за ці 3 роки.

Враховуючи динаміку показників зведеної таблиці чистого процентного доходу/витрат АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк» робимо висновок, що розвиток АТ «Універсал Банк» набагато стрімкіший (в 3.4 рази, порівняно з 1.5 рази відповідно), проте показники АТ КБ «ПриватБанк» набагато перебільшують показники АТ «Універсал Банк», що є логічним, враховуючи більшу кількість років функціонування банку.

Висновки до розділу 2:

З появою на ринку програмних рішень, які дозволяють користувачам отримувати доступ до мобільних банківських послуг і мати можливість використовувати власні пристрої та хмарні платформи, дороге банківське програмне забезпечення перетворюється з активу на пасив у формі невідновлюваної застарілої інфраструктури, бази витрат і технологічні платформи

Під впливом цифровізації сучасна світова банківська індустрія зазнає фундаментальних змін, спричинених багатьма факторами, але найважливішим є інновації. Цифровізація банківських процесів покращує взаємодію з клієнтами, оскільки клієнти використовують все більше каналів для отримання банківських послуг і нові платформи для взаємодії з банками.

Сучасні діджитал-технології відіграють визначальну роль у розвитку банківської системи України. Із їх застосуванням банки мають змогу надавати клієнтам нові сучасні продукти та послуги. Діджиталізація діяльності банківських установ має значну кореляцію із науковими розробками та дослідженнями у галузі ІТ. Значний вплив на розвиток цифровізації банків має наявність кваліфікованих кадрів.

Війна створила значне навантаження на українських кредиторів, і тріщини вже почали проявлятися, незважаючи на їхній похвальний опір. Дійсно, значні резерви під очікувані збитки військового часу призвели до операційного збитку лише у 2 кварталі 4,5 млрд грн, при цьому 24 банки були збитковими, а з початку року – 4,6 млрд грн.

Для виживання та перемоги Україна потребує міцного економічного хребта та надійної фінансової системи. Завдяки величезним зусиллям вдалося забезпечити стабільну роботу банківської системи. Якими б вражаючими не були статистичні дані, відсутність негайного припинення бойових дій свідчить про те, що банківський сектор України чекає важку боротьбу в 2023 році, особливо якщо він хоче досягти того самого рівня стабільності, який йому вдалося цього року.

Показники АТ «Універсал Банк» на прикладі другої квартальної звітності станом за 2020, 2021 та 2022 роки мають наступні показники зросту: активи в 2.6 разів, зобов'язання в 2.5 рази, власний капітал в 3.5 разів, а чистий процентний дохід/витрати в 3.4 рази. Активи за 3 роки збільшилися на 35 972 млн. грн., зобов'язання зросли на 31 027 млн. грн., власний капітал зріс на 4 946 млн. грн.

Показники АТ КБ «ПриватБанк» на прикладі другої квартальної звітності станом за 2020, 2021 та 2022 роки мають наступні показники зросту: активи та зобов'язання в 1.4 рази, власний капітал в 1.7 разів, а чистий процентний дохід/витрати в 1.5 рази. Активи за 3 роки збільшилися на 145 652 млн. грн., зобов'язання зросли на 117 206 млн. грн., власний капітал зріс на 28 446 млн. грн.

Показники чистого процентного доходу/витрат АТ «Універсал Банк» станом за 2020, 2021 та 2022 роки зросли в 3.4 рази – з 1 003 млн. грн. у 2020 році до 3 393 млн. грн. в 2022 році, що є показником стрімкого розвитку банку тому, що за 3 роки чистий процентний дохід зріс на 2 390 млн. грн. Показники чистого процентного доходу/витрат АТ КБ «ПриватБанк» станом за 2020, 2021 та 2022 роки зросли в 1.5 рази – з 10 570 млн. грн. в 2020 році до 15 361 млн. грн. в 2022 році, таким чином, чистий процентний дохід зріс на 4 791 млн. грн. за ці 3 роки.

Враховуючи динаміку показників зведеної таблиці чистого процентного доходу/витрат АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк» робимо висновок, що розвиток АТ «Універсал Банк» набагато стрімкіший (в 3.4 рази, порівняно з 1.5 рази відповідно), проте показники АТ КБ «ПриватБанк» набагато перебільшують показники АТ «Універсал Банк», що є логічним, враховуючи більшу кількість років функціонування банку.

РОЗДІЛ 3

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВ АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» ТА АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Європейський зразок діджиталізації як вектор руху для України

Використання цифрових технологій та аналіз великих масивів даних може створити абсолютно нові банківські продукти. Цифрові та технологічні компанії (фінтех-компанії, телекомунікаційні компанії, ІТ-компанії) виходять на ринок фінансових послуг, у той час як великі традиційні банки створюють екосистеми, націлені на найприбутковіші компоненти всередині банківського процесу створення вартості.

Яскравим прикладом розвитку діджитал-процесів є Естонія за рахунок того, що країна розробила стратегію побудови інформаційного суспільства e-stonia, основними складовими якої є: мобільне проникнення (99,99% країни), е- та мобільна (m-) ідентифікація особи (е-паспорти (ID-card) (89,2% населення може виконувати функції ID-білета) та е-підпис; е-оплата в громадському транспорті (m-ticket), паркування (57% послуг); е-поліція, е-демократія (е-вибори), е-податковий департамент (93%), онлайн-реєстрація бізнесу (100%), е-уряд (100%), е-школи (100%). Діють е-офіси: е-комерційний реєстр, е-кадастрова книга, е-справа (судова документація), е-нотаріус, е-право, е-здоров'я, е-депозитарій, е-пенсія; єдиний портал е-рахунків у стандартному форматі, які акцептуються держорганами; е-квитанція; інтернет-банкінг (99% банківських транзакцій – через інтернет-банк, в Європі – 44%, у США – 38%) [10].

Основним принципом е-Естонії є інтероперабельність – можливість працювати з будь-якого місця, підключеного до Інтернету. Очевидно, що реалізація даних прогресивних реформ була б неможливою без створення стратегії та певного комплексу законодавчих рішень, які були прийняті та реалізовані.

В Україні, незважаючи на великий успіх сектору інформаційно-комунікаційних технологій, порівняльний аналіз демонструє значний технологічний розрив

порівняно з найбільш розвиненими країнами та країнами, що приєднуються до цієї групи останнім часом, зважаючи на той факт, що деякі країни разом з Україною входили раніше до складу Радянського Союзу.

Щоб відкрити нові можливості для розвитку діджитал-економіки для продуктів АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Універсал Банк», варто звернути увагу на розвиток цифровізації іноземних банків.

Останніми роками банки по всьому світу вклали значні кошти у створення цифрового фундаменту, але діджитал-трансформація не відбувається сама по собі. Банкам ще належить навчитися ефективно працювати з «темними даними» – наприклад:

- 1) архівами спілкування з клієнтами по телефону, в чатах і через e-mail;
- 2) аудіозаписами взаємодії операціоністів з відвідувачами відділень;
- 3) повнотекстовими документами, коментарями користувачів в соціальних мережах (Instagram, Facebook, Telegram тощо);
- 4) із зображеннями з камер спостереження (фіксувати емоції клієнтів) [12].

Посилення процесів глобалізації внаслідок поширення Інтернет-технологій сприяло появі нових рис економіки, які в останні десятиліття набули ознаки прискореної діджиталізації. Саме діджиталізація як явище економічної глобалізації суттєво трансформує економічні відносини на різних рівнях господарської діяльності: держави, регіонів, суспільства. Прагнучи підвищити конкурентоспроможність діджитал-економіки, уряди багатьох країн приймають відповідні стратегії для майбутнього впровадження нових технологій у національну економіку для отримання нових конкурентних переваг.

Під впливом діджитал-технологій з'явилися можливості для зростання ролі регіонів у світовій економіці, де інформаційні та комунікаційні технології трансформують економіку та підвищують ефективність, створюють нові робочі місця. Водночас діджиталізація національної економіки є потужним стимулом економічного зростання держав, регіонів, міст, створення передумов для реалізації концепції Smart City тощо.

Ці переваги вже були представлені у звіті Світового банку про світовий розвиток (2016) «Цифрові дивіденди», де представлені важливі умови для досягнення економічного зростання, створення нових робочих місць, підвищення якості послуг, соціальний добробут тощо визнається цифровим (інформаційна та телекомунікаційна інфраструктура) та нецифровим компонентами (регулювання, людський капітал, бізнес-клімат та інноваційне середовище).

У центрі уваги – діджиталізація економіки держави як джерело та наслідок соціально-економічних перетворень, оновлення інформаційної та транспортної інфраструктури, співпраці влади, бізнесу та громадськості.

Особливе значення мали заходи прискореної цифрової трансформації із запровадженням карантинних заходів, викликана пандемією COVID-19, яка виявила часткову неготовність країни, проте бажання суспільства працювати в цифровому середовищі в різних сферах: на вітчизняних підприємствах, освітніх та наукових платформах, транспорту і роздрібною торгівлі, фінансових та банківських установ, креативної індустрії тощо. Конкурентоспроможність держав і областей залежить від бачення їхнього майбутнього та здатності досягати поставлених цілей за допомогою новітніх інформаційних технологій, тому зростає значення досліджень цифровізації у цілому.

Економіка областей і регіонів вимагає всебічного аналізу не тільки переваг, але також можливих ризиків та недоліків. На початку 2019 року Всесвітній економічний форум опублікував результати дослідження, яке підтвердило, що 84% технологій Інтернету речей (IoT) сприяють досягненню глобальних цілей сталого розвитку ООН [67]. Глобальна пандемія COVID-19 виступила прискорювачем цифровізації і в звіті Всесвітнього економічного форуму, як потенційні ризики у 2021 році назвали цифрову нерівність та концентрацію цифрової влади [68].

Тому дослідження стану та тенденцій цифровізації польської та української економік є важливим не лише для порівняльного аналізу, а й для вивчення та обміну практиками, а також для прискореної інтеграції в європейським цифровим простором, дотримання Україною Угоди про асоціацію з ЄС, у тому числі в частині надання

доступу до широкопasmового Інтернету, електронної комерції та інформаційних послуг.

Географічна близькість Польщі та України сприяє реалізації низці транскордонних проєктів, в тому числі у сфері діджиталізації, налагодженню контактів і можливостей співпраці та розробки спільної політики діджитал-трансформації економіки. Враховуючи більш пізній старт України у діджитал-економіку (Міністерство цифрової трансформації України було створено у 2019 році), існує проблема відставання в різні розвитку цифровізації від найближчих сусідніх країн-членів ЄС. Польща має тривалий досвід у формуванні політики цифровізації, який може бути корисним для України та сприятиме поглибленню європейської інтеграції [47].

На даному етапі варто виділити три фази діджитал-трансформації, основними ознаки яких є:

- 1) повне оцифрування держави;
- 2) діджиталізація всіх секторів економіки;
- 3) обов'язкова цифрова трансформація на державному рівні.

Також доцільно додатково визначити складові цифрової трансформації регіонів України: ефективна цифрова інфраструктура, впровадження технологій 4.0, електронне урядування та навчання відповідно до вимог діджитал-економіки.

Виходячи з численних пріоритетів цифровізації української та польської економік у контексті поглиблення європейської інтеграції доцільно прямувати курс на визначення взаємозв'язку між цифровою економікою та підвищенням конкурентоспроможності.

За визначенням Світового банку розглядається концепція цифрової економіки як система економічних, соціальних і культурних відносин на основі використання цифрової інформації та комунікаційних технологій [65].

На основі аналізу наукової літератури щодо змісту категорії «оцифрування» вважається, що під ним слід розуміти процес широкого впровадження останніх мережевих технологій (блокчейн, хмарні обчислення, великі дані, Інтернет речей, штучний інтелект), які можуть генерувати нові види та форми виробництва

інформації та контенту, забезпечити зміни в діяльності традиційних видів господарської діяльності щодо просування товарів і послуг, формування нових економічних моделей поведінки виробників і споживачів, підвищення продуктивності, якості, прозорості соціально-економічних процесів. Важливо зазначити, що діджиталізація економіки здійснюється в тісному зв'язку з цифровізацією суспільства, яка широко виробляє та використовує цифрові технології для різноманітних потреб: робота, навчання, реабілітація, фінансові операції, відпочинок, виконання функцій публічної комунікації, спілкування з владою тощо.

Міжнародні рейтинги розвитку інформаційного середовища, IT-сектору, інновацій, глобалізації світу дозволяють розкрити як потенціал, так і динаміку їх розвитку. Оцінку позицій України та Польщі в міжнародних рейтингах окреслять напрямки підвищення конкурентних переваг в умовах глобалізованої економіки цифровізації. Для такої оцінки краще використовувати міжнародні індекси, які відображають цифрову трансформацію структури економіки та суспільства. Використання наведених оцінок у практичній діяльності функціонування державних органів дозволить оцінити ефективність заходів, спрямованих на досягнення цілей цифрової трансформації економіки та визначити наступні кроки на основі рейтингів.

Для України найвищими місцями в аналізованому рейтингу були 41 та 49 позиції в Глобальному рейтингу Innovation Index, 2021 та Global Connectedness Index, 2020, тобто країна входить до топ-50 країн (лише на 10 і 9 позицій позаду Польщі), хоча протягом 2019-2021 рр. Україна знизилася свій рейтинг в Глобальний інноваційний індекс на дві позиції (з точки зору збільшення трьох аналізованих країн).

Польща випереджає Україну за співвідношенням між показниками обох індексів. Важливим довгостроковим завданням для України є стимулювання зростання можливостей цифрової еволюції в компонентах індексу (умови пропозиції, попит умови, інституційне середовище, інновації та зміни). Відставання України від Польщі демонструє нереалізований потенціал країни через частковий брак інноваційного розвитку, мережевих технологій та інновацій, а також низький розвиток інформаційної мережі та мережевих зв'язків, над яким Уряд України активно працює

з партнерами з ЄС (однією зі стратегічних цілей до 2024 року є забезпечення 95% населення, об'єктів соціальної сфери та основних магістралей покриттям швидкісного Інтернету) [64].

Важливе значення має державна підтримка та стимулювання розвитку цифровізації, зокрема в реалізації положень електронного урядування. Україна відстає від Польщі та більшості своїх західних сусідів, що підтверджує необхідність додаткових зусиль для покращення рівня електронного урядування, комунікації між мешканцями та органами влади, полегшення доступу громадськості до навчання цифровим компетенціям.

Оцінка цифрових навичок українців згідно з дослідженням 2019 року, яке базувалося на методології цифрові навички Європейської Комісії для розрахунку Індексу цифрової економіки та суспільства (DESI), показали, що 53% населення мають рівень нижчий від базового. Більше того, частка сільського населення з рівнем нижче базового становив 58,6%, а серед міського – 40,5% [51]. Це досить низький рівень порівняно з рівнем цифрових навичок, наприклад, у Польщі 65% населення має рівень вище середнього порівняно з 47% в Україні. Тому стратегічно важливо Міністерству цифрової трансформації України до 2024 року – залучити 6 млн українців в програму розвитку цифрових навичок (це лише третина населення, в якій рівень цифрової грамотності нижче середнього).

Варто знову згадати про пандемію COVID-19, яка внесла свої корективи у необхідність прискореного навчання цифрових навичок населення, оскільки через карантинні заходи та обмеження доступу до державних, фінансових, навчальних закладів більшість людей були позбавлені доступу. Здебільшого така ситуація мала два наслідки: з одного боку, рівень цифрових навичок тих, хто навчається вдома, зросли, а з іншого боку – цифрове вилучення зросло серед самотніх пенсіонерів та жителів віддалених сіл із поганим Інтернетом та поганим мобільним зв'язком.

Показник доступу до державних послуг онлайн в Україні демонструє значну динаміку: з 2019 по 2020 рік кількість громадян, які використовують Інтернет для взаємодії з державними органами, зросла в 4-5 разів. Це сталося завдяки запуску цифрового додатку «Дія» [11]. Результати аналізу рівня розвитку доступу до

Інтернету в Україні та Польщі показали, що рівень проникнення Інтернету в Україні у 2020 році становив 70%, що нижче, ніж у Польщі – 87%. Однак за темпами зростання частки користувачів Інтернету Україна випередила Польщу протягом 2000-2020 років: частка користувачів Інтернету в Україні зростає в 98 разів, а в Польщі – у 12 разів.

Розподіл кількості користувачів мережі Інтернет в Україні за регіонами дуже нерівномірний, що пояснюється рівнем покриття території відповідною інфраструктурою та кількістю платоспроможних користувачів Інтернету, а також попитом на них. В абсолютному вираженні кількість Інтернет-користувачів лідирують місто Київ та Одеська область, на які припадає загалом 11% усіх користувачів у регіонах України, з яких 7% – столиці України [59]. За 8 місяців 2019р. найбільший приріст користувачів (майже в чотири рази) спостерігався в Івано-Франківській області. Прийняття у 2020 році Закону України «Про електронні комунікації» сприяло зрушенню в бік динамічного розвитку цифрової індустрії, інтеграції у внутрішнього ринку ЄС, задоволенню актуальних потреб суспільства у використанні цифрових продуктів в інформаційному полі [58].

Близько 65% сільських населених пунктів не охоплені якісним Інтернет-зв'язком, а 5,75 млн громадян України не мають можливості підключитися до якісного стаціонарного Інтернету. Тому необхідно сприяти розвитку доступу до Інтернету, особливо в сільській місцевості, адже завдяки якісній телекомунікаційній інфраструктурі можливий прогрес у цифровізації економіки та суспільства. Як результат, одним із основних напрямків цифровізації держави має стати розвиток цифрової інфраструктури та подолання цифрового розриву на внутрішньо-регіональному рівні.

Враховуючи сучасні тенденції розвитку цифрової економіки в Україні та Польщі, варто наголосити на подальшій державній допомозі в активізації механізму прискореної діджиталізації української економіки з метою зближення цифрових показників (поширення та доступ до широкопasmового Інтернету) на державному та регіональному рівнях.

Таким чином, тісний зв'язок і вплив цифровізації на економічне зростання пов'язаний з рівнем його інноватизації. Перевага показників Польщі над українськими в контексті цифровізації економіки та суспільства свідчить про необхідність вживання ефективних заходів для прискорення цифрової трансформації економіки України. Водночас транскордонні проекти та досвід Польщі для України у вдосконаленні інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури регіонів, підвищенні цифрової грамотності населення та захисту його персональних даних могли б суттєво допомогти українським регіонам на шляху до євроінтеграції та зниженні цифрових бар'єрів між міською та сільською місцевістю.

3.2. Удосконалення діджиталізації українських банків

Навіть в умовах війни громадяни України продовжують отримувати через Систему BankID НБУ безпечний доступ до онлайн-послуг, які надають державні органи, громадські організації, банки та інші комерційні установи. Понад 99,7% громадян, що мають рахунки в українських банках, доступні дистанційні послуги з використанням Системи BankID НБУ [23].

Стабільна робота Системи BankID НБУ має важливе значення для підтримки громадян у період воєнного стану, оскільки гарантує безперешкодний цілодобовий доступ до державних та фінансових сервісів. Для ефективного розвитку діджиталізації в банківському секторі варто звернути увагу на ключові аспекти світових банків, які представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Ключові аспекти розвитку діджиталізації світових банків

Аспект	Стисла характеристика
Формування нового покоління консультантів та менеджерів по роботі з клієнтами	Переважна більшість малих та середніх підприємств у світі не готові відмовлятися від взаємодії зі «своїми» менеджерами. Навіть повністю цифровий дистанційний сервіс був би дешевшим. Але живі працівники теж чекають змін. У найкоротші терміни банки повинні виховати покоління «майбутніх менеджерів», які зможуть краще продавати банківські продукти за рахунок використання цифрових платформ, оперативного доступу до даних і співпраці в реальному часі.

Продовження таблиці 3.1

Розкриття потенціалу людей і технологій	Цифрова революція розширила використання машин для зменшення або повного усунення людського тягаря шляхом поєднання даних і аналітичних інструментів із машинним навчанням і технікою штучного інтелекту. Таким чином, з новими рішеннями автоматизації є можливість значно покращити клієнтський досвід. Вони забезпечать банкам більш швидке прийняття рішень і більш прозоре виконання операцій.
Гонитва за зростаючими можливостями штучного інтелекту	Більшість топ-менеджерів банків у світі вважають використання систем ШІ гострою потребою. При цьому більше двох третин респондентів визнали, що масштабувати такі рішення складно. Але якщо він не зробить цього протягом наступних п'яти років, зовнішні банки ризикують бути знищеними. Одним із найважливіших пунктів у порядку банківської трансформації є розробка стратегії збереження конкурентоспроможності.
Звільнення від вантажу успадкованих рішень	Традиційні банківські ІТ-системи з усіма їхніми перевагами, такими як стабільність і надійність, є перешкодою для швидкого переходу на передові інструменти. Тим часом, два роки тому понад 90 зі 100 найкращих банків світу поклалися на мейнфрейми та ІТ-рішення попереднього покоління. Банкам необхідно розробити стратегії, щоб скинути «баласт», який залишили технології. По-перше, це модель мікросервісів, яка переходить до гнучкої, масштабованої хмарної платформи.
Розвиток цифрових екосистем	Комерційні банки, яким не вдається сформувати екосистему технологічних партнерів, завчасно опиняються у вразливому становищі. Традиційні банки вкрай потребують переконливої відповіді на питання, які елементи технологічного стеку слід передати на аутсорсинг, формуючи при цьому гнучке внутрішнє середовище, щоб конкурувати з фінтех-проектами. У багатьох частинах світу розвиваються відкриті банківські моделі завдяки високій доступності та інтеграції інформації з різних джерел, що дозволяє формувати потужні екосистеми за участю постачальників хмарних послуг, постачальників даних або інших банків, а також спільними зусиллями Виведення взаємодії з клієнтами на новий рівень.

Джерело: сформовано на основі [50]

Проникнення діджитал-технологій у банківських секторах відбувається як в Україні, так і за кордоном. Як наслідок, виникає потреба у зміні правил ведення бізнесу, спроможних забезпечити конкурентоспроможність позиції банків на ринку в умовах швидкозмінних можливостей, технологій та інновацій.

Причому ключові зміни у діяльності банківського сектора в умовах діджиталізації мають бути клієнтоорієнтованими, а також забезпечувати підвищення ефективності діяльності банківського сектора та її розвиток. Серед них:

- 1) формування нової якості обслуговування клієнтів;
- 2) розроблення нових та удосконалених існуючих продуктів;
- 3) розроблення нових та удосконалених наявних каналів реалізації банківських послуг;
- 4) формування діджитал-орієнтованого персоналу;
- 5) оптимізація процесів;
- 6) впровадження надійних інструментів ідентифікації – наприклад, біометричних методів [55].

Інтернет-банкінг завоював значну частку ринку, оскільки він надає клієнтам цінні переваги порівняно з традиційними банками, від нижчих комісій до можливості відкривати рахунки та керувати ними без відвідування банку.

Незважаючи на те, що інтернет-банки набувають популярності у світі та в Україні завдяки численним перевагам перед традиційними банками, вони мають і чимало недоліків.

Основними недоліками діджиталізації банків є:

- висока вартість створення та впровадження спеціалізованих послуг та програм, що забезпечують сферу обслуговування споживачів;
- значні витрати на розробку та впровадження надійного захисту від інтернет-шахраїв та кібервірусів;
- відсутність інвестиційних фондів;
- необхідність великих капіталовкладень на розвиток необанку;

- наявність недовіри до органів, що забезпечують приватність та захист персональних даних фізичних осіб, а також малих та середніх підприємств, банківської діяльності загалом та небанківських зокрема;
- якщо є проблеми із серверами, облік та документація можуть бути призупинені на невизначений час до закінчення їх обслуговування та налагодження;
- низький рівень грамотності в країні та світі, що погіршує технічні переваги необанкінгу перед традиційним банком;
- поява інших ризиків, джерелом походження яких є необхідність підтримання конкурентоспроможності банків на фінансовому ринку;
- висока конкуренція та короткострокові витрати;
- наявність недовіри щодо переходу до альтернативних платіжних систем;
- необхідність конкурувати з традиційними банками, які мають доступ до великої клієнтської бази та надають їм широкий спектр інструментів, у тому числі і фінансових.

Саме тому для досягнення розвитку цифровізації українських банків варто звернути увагу на основні складові управління сучасного цифрового банку, які представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Складові управління сучасного цифрового банку

Складова	Стисла характеристика
Багатоканальний банкінг	Кожен канал потребує власного набору робочих процесів, вмісту, дизайну екрану та інших допоміжних інструментів, що означає створення однієї й тієї ж функціональності знову і знову. Робота повторюється багато разів, а кінцеві результати розподіляються по непов'язаних між собою каналах. Замість того, щоб створювати можливості цифрового бізнесу для кожного каналу, потрібно розробити та поширити на всі канали через центральний концентратор. Для цього потрібна центральна багатоканальна цифрова банківська платформа для організації взаємодії з клієнтами через будь-яку точку контакту.
Модульний банкінг	Завдяки модульній архітектурі банки можуть швидко впроваджувати інновації відповідно до потреб клієнтів. Модульна архітектура дає банкам можливість вийти за рамки реагування на ринкові реалії та активно створювати ринкові реалії з клієнтами (швидке відновлення після невдач, пильна увага до важливих речей, прозорість, чесність, довіра, делеговані працівники, дизайн, що орієнтований на клієнта, розширені можливості співробітника, співпраця та вирівнювання).

Продовження таблиці 3.2

Відкритий банкінг	Банки повинні відкривати інтерфейси прикладного програмного забезпечення. При правильному використанні це може допомогти їм покращити свої продукти та послуги. Дивлячись на речі таким чином, потенціал справді починає переважати загрозу. Відкритий банкінг має декілька елементів: доступ до з'єднань; розподілена робота; одиничне виробництво; спільне значення тощо.
Розумний банкінг	Ефективна сегментація, націлювання та відстеження досягаються шляхом збору даних із різних джерел та їх аналізу для отримання корисної інформації.

Джерело: сформовано автором на основі [50]

Великі дані (big data) – це двигун, який керує всіма цими зусиллями, тому банкам потрібно легко розуміти власні дані та дані інших сторін. Банки інвестуватимуть більше в наукові кола, щоб отримати всі дані, які вони мають, і перетворити їх на споживчу та бізнес цінність.

Кожен клієнт отримує продукт або послугу, адаптовану до його індивідуальних потреб, через канал вибору або канал, який йому найбільше підходить. Такий підхід підвищує задоволеність клієнтів, адаптуючи продукти та канали збуту до потреб клієнта в будь-який момент часу. Кожен із цих чотирьох компонентів є базовим алгоритмом для успішного управління майбутньою банківською індустрією в цифровій економіці.

Також реалізація концепції банку «Цифрова ДНК» базується на складній цифровій системі управління процесами, яка забезпечує:

- перегляд бізнес-моделі та операційної моделі банку – має на меті підвищення рівня продуктової цифровізації задля покращення результатів діяльності банку;
- вибудовування екосистеми партнерських взаємовідносин з підприємствами, що забезпечують створення нових цифрових інновацій;
- модернізацію взаємодії з клієнтами, що передбачає перехід до клієнтоорієнтованого підходу в процесі розробки послуг та зосередження уваги на комплексному обслуговуванні клієнтів, а не на продажі окремих продуктів;

– формування архітектури банку даних банку та всіх його підрозділів з метою забезпечення гнучкого та багатофункціонального їх використання.

В умовах активної цифровізації сучасні клієнти порівнюють не різні банки, а досвід, оцінюючи фінансову установу. Цей винятковий досвід забезпечується інтелектуальними цифровими платформами, цифровою моделлю, яка назавжди змінює життя клієнтів.

Процес ведення бізнесу кардинально змінився, і залишатися актуальним означає бути активною частиною цифрового життя своїх клієнтів.

Для того, щоб вижити – банки проникають у фінансове життя людей, вони повинні мати належні рамки для конкуренції. Вже працюючи в абсолютно новій галузі фінансових послуг, банки повинні трансформувати свої бізнес-моделі, щоб реагувати на них і залишатися актуальними. Роблячи це, вони освоїли чотири ключі до успіху: багатоканальний банкінг, модульний банкінг, відкритий банкінг і розумний банкінг.

Народження цифрових банків – це нове покоління фінансових установ. За останні кілька років фінансові технології помітно вплинули на трансформацію світової фінансової індустрії. У пострадянських країнах найперспективнішими галузями є платежі та кредитування, цифровий банкінг і маркетплейси.

«Велика самоізоляція» показала затребуваність віддалених сервісів, наприклад, відкриття рахунків без відвідування відділень банків. В цьому напрямку великі перспективи мають так звані цифрові банки (необанки), які практично не мають фізичних офісів. Розвиток цього та інших напрямів фінансових технологій в Україні залежить від створення та ефективного функціонування спеціальних екосистем, які зможуть забезпечити фінтех-компанії необхідним капіталом та якісним регулюванням.

Важливо доповнити, що ще одним ключовим фактором для активного розвитку діджитал-банкінгу є воєнний стан. Українці опинилися в різних куточках країни та за її межами, тому важливо навіть віддалено мати змогу використовувати державні фінансові послуги.

Банки зможуть оптимізувати процеси, зменшити бюрократію, впровадити сучасні сервіси та підвищити конкурентоспроможність. Надання онлайн-сервісів є важливим під час війни. У подальших планах Національного банку України та Міністерства цифрової трансформації України – цифровізація не лише банків, але й інших фінансових установ – страхових, кредитних компаній тощо [23].

Мобільні банкінги або відкриті банківські послуги, всього за кілька років стали глобальним явищем, і все це можливо лише у світі цифрових фінансів.

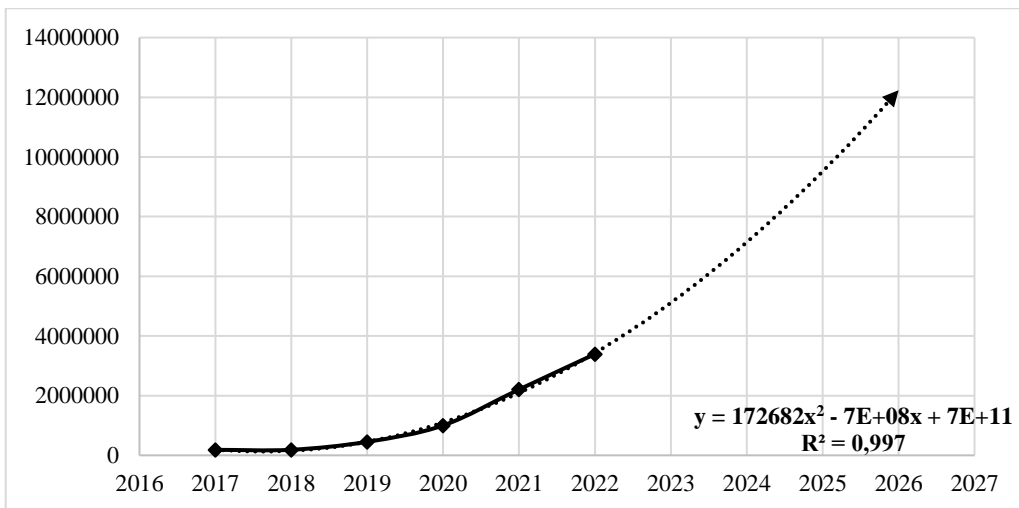
Поява онлайн-банкінгу як нової форми банківської діяльності пов'язана з неабияким розвитком Інтернет-технологій і появою нового покоління споживачів, які активно використовують смартфони в повсякденному житті та віддають перевагу повному дистанційному контролю над своїми фінансами.

В умовах воєнного стану завдяки скоординованим діям регуляторів і банків банківська система країни функціонує досить стабільно, забезпечуючи безперебійну роботу фінансових установ. За період дії воєнного стану серйозних змін у структурі банківського ринку не відбулося, але відбулися певні трансформації банківської інфраструктури.

Крім того, судячи з поточної тенденції банківського ринку, через вплив воєнного стану є очевидні труднощі в роботі банків. Незважаючи на ризик війни, банки мають достатньо високу ліквідність, щоб забезпечити продовження безготівкових розрахунків та інших зобов'язань.

Активне використання позитивного досвіду світової банківської діджиталізації дозволить оцінити та вдосконалити процес діджиталізації, взявши на озброєння все найкраще, чому можна навчитися у іноземних банків, адже всі ці процеси є надзвичайно важливими для АТ «Універсал Банк» та його продукту Монобанк.

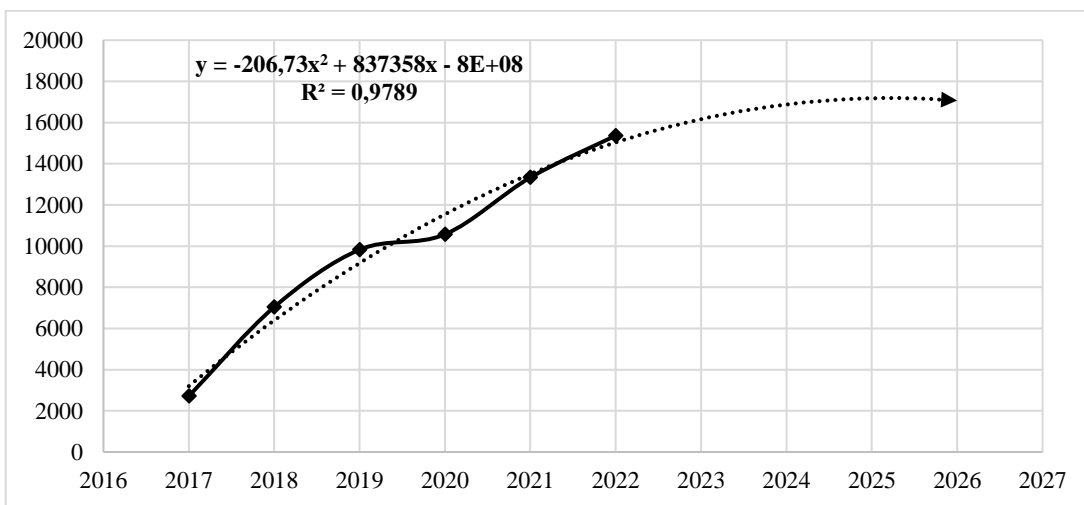
Прогнозування чистого процентного доходу/витрат АТ «Універсал Банк» на 2023 та 2024 роки свідчить про те, що при правильному використанні позитивного досвіду діджиталізації банк матиме стрімкий розвиток, який представлений за допомогою поліноміальної лінії тренду (представлено на рисунку 3.1).

**Рис. 3.1. Прогнозування чистого процентного доходу/витрат
АТ «Універсал Банк», тис. грн.**

Аналогічно до АТ «Універсал Банк» прикладі АТ КБ «ПриватБанк», активне використання позитивного досвіду діджиталізації світових банків дозволить оцінити та вдосконалити процеси цифровізації, взявши на озброєння все найкраще, чому можна навчитися у іноземних банків.

Прогнози чистих процентних доходів/витрат АТ КБ «ПриватБанк» на 2023 та 2024 роки показують, що, належним чином використовуючи позитивний досвід цифровізації, банк прискорить своє зростання (з використанням поліноміальної лінії тренду), як показано на рисунку 3.2. Показники чистих процентних доходів/витрат прогнозуються за методом ковзної середньої, а прогнозні показники є середніми значеннями відповідних показників за роки.

**Рис. 3.2. Прогнозування чистого процентного доходу/втррат
АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.**

3.3. Шляхи післявоєнного цифрового відновлення України

Ключові рекомендації для допомоги Україні в короткостроковій перспективі:

1. У міру відновлення доріг Україні слід розглянути можливість прокладання оптоволоконних кабелів і підключити більше людей, навіть якщо оператори не зможуть надавати послуги протягом кількох років, у тому числі в сільській місцевості. З цією метою регулятор (NCCR) також міг би стимулювати провайдерів широкопasmового зв'язку розгортати більше оптоволоконних кабелів глибше в мережах і поступово відмовлятися від технологій xDSL (цифрова абонентська лінія), за необхідності.

2. У тій мірі, в якій адміністративний тягар все ще існує в умовах поточного воєнного стану, Україна повинна його максимально зменшити, щоб допомогти операторам швидше розгортати мережі. Також може бути можливим вивільнити додатковий спектр на тимчасовій основі або затвердити тимчасові комерційні операції з використанням спектру між провайдерами, які вводять в експлуатацію невикористаний спектр.

Щоб гарантувати, що найбільша кількість фірм і державних установ зможе продовжувати роботу під час війни, впровадження програмного забезпечення та практик дистанційної роботи є дуже важливим. Ця практика також може підтримати продуктивність компаній і розробити нові цифрові бізнес-моделі. Але для досягнення цієї мети вирішальними є додаткові інвестиції в навички та управлінську практику працівників, таким чином уряд зможе допомогти (наприклад, гранти на навчання, програми учнівства для молодих працівників, співпраця з бізнес-асоціаціями/торговельними платформами).

Україні слід зосередитися на подальшому вдосконаленні свого багатоканального підходу та підтримці стійкості уряду як екосистеми платформи, щоб забезпечити громадянам, у тому числі переміщеним за кордоном, доступ до державних послуг.

Багатоканальні стратегії мають вирішальне значення для забезпечення доступу до послуг через будь-який канал у будь-який час, але їх потрібно доповнювати

зусиллями, спрямованими на надання особистої підтримки тим, хто інакше був би виключений з цифрових технологій. Цей підхід значною мірою спирається на створення моделей уряду як платформи, яка забезпечує доступ до необхідних ресурсів та інструментів (включно з державною інформаційною системою та центрами обробки даних, де зберігаються дані громадян), які є критично важливими під час війни.

Незважаючи на те, що Україна досягла чудових результатів у збереженні більшої частини цих основ, конфлікт підкреслив необхідність фізичного захисту цифрової урядової інфраструктури, досягнення більшої інтеграції між урядовими організаціями та вдосконалення управління даними. Незважаючи на складні обставини, ці зусилля вимагатимуть підтримки з боку партнерства із закордонними спільнотами (наприклад, GovTech), а також оснащення робочої сили державного сектору навичками користувача цифрового уряду та стимулювання лідерів державного сектору знаходити способи заохочувати інновації та підтримувати гнучку практику роботи.

У середньостроковій перспективі (2023-2025 рр.) можна запровадити численні фіскальні, регуляторні та фінансові механізми для підтримки розвитку післявоєнної діджитал-економіки. Для компаній, і зокрема для малих і середніх підприємств, фінанси та талант будуть двома основними ресурсами, необхідними для підтримки цифрового переходу. Що стосується фінансів, уряд України вже запровадив спеціальний режим оподаткування ІТ-сектору, який набув чинності 1 січня 2022 року та відомий як міський податковий режим «Дія» [11].

Оскільки це новий пільговий режим оподаткування, його ще потрібно перевірити на відповідність міжнародним стандартам, зокрема критеріям, встановленим у 1998 році Форумом шкідливої практики оподаткування (FHTP) проти шкідливої податкової конкуренції та оновленим у 2015 році з розмиванням податкової бази, а також Проект переведення прибутку (BEPS), асоційованим учасником якого є Україна. За умови, що цей податковий режим відповідає узгодженим міжнародним стандартам, він забезпечить висококонкурентний і

привабливий податковий режим для цифрових та інноваційних ІТ-компаній і співробітників, які працюють у таких компаніях.

Будь-які фіскальні заходи, запроваджені Україною, які входять до сфери діяльності ФНТР, повинні бути перевірені відповідно до критеріїв ФНТР та відповідати їм. Якщо будуть потрібні додаткові фіскальні заходи для стимулювання інвестицій і розвитку цього сектору, слід проаналізувати та розглянути, як існуючі податкові пільги та спеціальні податкові режими підтримують розвиток діджитал-економіки та чи будуть додаткові фіскальні заходи потрібні та корисні.

Наприклад, можна розглянути питання про те, чи слід замінити або доповнити цей спеціальний режим оподаткування іншим заходом, таким як податковий кредит для витрат на дослідження та розробки, оскільки вони були визнані ефективними інструментами в інших країнах.

Будь-які фіскальні заходи повинні мати точні прогнози, а вплив на державні фінанси слід ретельно контролювати, у тому числі шляхом встановлення бюджетних обмежень для таких заходів, беручи до уваги інші особливості існуючої системи оподаткування для цього сектору. Це може бути доповнено зменшенням «бюрократії» для інноваційних стартапів, щоб зменшити їх відповідність та адміністративні витрати, водночас представляючи обмежені бюджетні витрати.

Фонд кредитних гарантій, що діє в країні, може підтримувати розвиток діджитал-економіки, наприклад, полегшуючи доступ до кредитів для інноваційних стартапів, або шляхом фінансування капітальних витрат на дослідження та розробки, або для «традиційних» малих та середніх підприємств (поза сектором ІТК), які бажають інвестувати у впровадження діджитал-інструментів. У своїх зусиллях з реконструкції уряд міг би посилити «інтеграцію» політики малих та середніх підприємств, забезпечивши врахування їх на етапах розробки, реалізації та моніторингу нової політики. Будь-який ефективний перехід до більш діджиталізованої економіки в Україні також буде залежати від збільшення використання цифрових інструментів для малого та середнього бізнесів.

Щоб підтримати таланти, нещодавно запроваджений режим «Міський податок Дії» зі значним скороченням податків із заробітної плати та соціальних внесків має

сприяти поверненню висококваліфікованого науково-технічного персоналу з-за кордону. Уряд також може розглянути можливість впровадження пільгових візових режимів для висококваліфікованих працівників у стратегічних галузях.

Спеціальні субсидії для підтримки високоякісних навчальних програм можуть також підтримати впровадження фірмами, особливо для малих та середніх підприємств, нових технологій, таких як штучний інтелект/машинне навчання та технології блокчейну. Для останнього можна також передбачити можливий розвиток публічної інфраструктури або інтеграцію в Європейську інфраструктуру обслуговування блокчейнів (EBSI).

Україна працює над вирішенням податкових проблем, пов'язаних із діджитал-економікою, через Інклюзивну рамкову програму ОЕСР/Великої двадцятки щодо BEPS (Інклюзивна рамкова програма). У жовтні 2021 року 137 членів Інклюзивної рамкової програми досягли політичної згоди щодо «двостороннього рішення». Україна може отримати вигоду від Першого компонента, який забезпечить більш справедливий розподіл прибутків і прав на оподаткування між країнами щодо найбільших МНК (багато з них є цифровими платформами) шляхом перерозподілу прав на оподаткування понад 125 мільярдів доларів США прибутку до ринкових юрисдикцій щороку.

Перший компонент також забезпечить метод оптимізації застосування правил трансфертного ціноутворення з урахуванням потреб країн з низьким потенціалом. Другий компонент обмежує податкову конкуренцію щодо податку на прибуток підприємств шляхом запровадження глобального мінімального корпоративного податку за ставкою 15%, який забезпечить МНК сплату мінімального податку незалежно від будь-якого податкового планування, щоб уникнути податку чи податкових пільг, доступних там, де вони працюють. (правила GloBE). Крім того, «правило щодо оподаткування» гарантуватиме, що країни, що розвиваються, зможуть захистити свої податкові бази від певних платежів, що підривають базу.

Україна приєдналася до політичної угоди в жовтні та повинна продовжувати працювати в рамках інклюзивної структури для швидкого впровадження дворівневого рішення як для підтримки стабілізації міжнародної податкової

архітектури, так і для того, щоб Україна перемогла. Зокрема, як велика ринкова юрисдикція, Україна повинна отримувати значні доходи від перерозподілу прав на оподаткування в рамках Першого рівня.

Оскільки впровадження правил GloBE у всьому світі вже відбувається, аналіз впливу правил GloBE у контексті існуючих стимулів в Україні або будь-яких нових податкових заходів, які запроваджуються для залучення інвестицій, також має бути пріоритетом, оскільки будь-які втрачені доходи можуть оподатковуватись іншими країнами.

Діджитал-технології та дані можуть відіграти важливу роль у післявоєнному відновленні України. Щоб максимально використати можливості та подолати виклики, інтегрована структура політики ОЕСР «Перехід на діджитал-технології» визначає сім вимірів політики, які дозволяють урядам разом із громадянами, компаніями та зацікавленими сторонами формувати цифрову трансформацію для покращення життя, які представлені на рисунку 3.3. Одним із способів забезпечення позитивного та інклюзивного цифрового майбутнього є розробка національної діджитал-стратегії, яка враховує всі різні виміри структури.

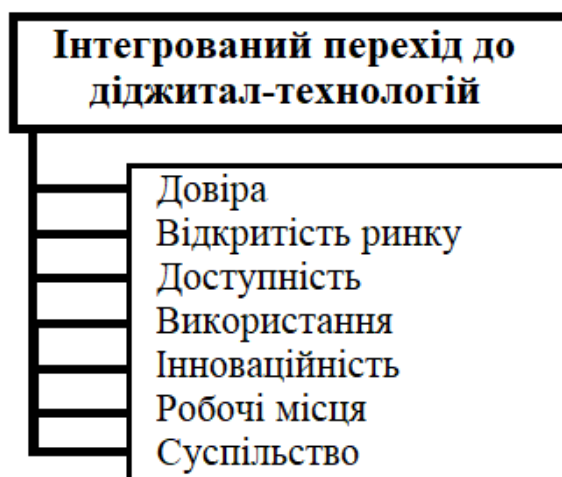

Рис. 3.3. Інтегрований перехід до діджитал-технологій

У довгостроковій перспективі (2026-2032 рр.) Україна могла б зосередитися на розбудові надійної інфраструктури даних для вимірювання діджитал-економіки для підтримки політики, заснованої на фактичних даних. Україна може розглянути можливість інтеграції до Європейської статистичної системи (ESS), яка має на меті

надавати порівняльні показники для підтримки політики, заснованої на фактичних даних.

Інтеграція України до ESS сприяла б включенню її даних до різних баз даних ОЕСР, у тому числі Going Digital Toolkit, яка має на меті допомогти країнам оцінити їхній стан діджитал-розвитку та сформулювати відповідну політику. Також, наприклад, Портал широкого доступу ОЕСР, Обсерваторії політики ОЕСР щодо штучного інтелекту або базу даних AI-Diffuse, яка збирає порівняльні дані фірм про впровадження штучного інтелекту та інших діджитал-технологій і їх вплив на зростання продуктивності. Розширення встановлених макроекономічних статистичних результатів для включення нещодавно розроблених цифрових таблиць пропозиції-використання (Digital SUT) надасть докази будь-якого успіху в застосуванні цифровізації в українській економіці. Структура цифрового SUT була прямо згадана в Дорожній карті G20 щодо спільної структури для вимірювання діджитал-економіки, як засіб покращення видимості цифрової трансформації, що відбувається у відповідних економіках.

Таким чином, першочерговим невідкладним заходом (до кінця 2022 року) є забезпечення підключення громадян, фірм і державних установ до Інтернету. Руїнування, спричинені війною, слід використати як можливість відновити, модернізувати та розширити використання/доступ до комунікаційної та цифрової інфраструктури.

У середньостроковій перспективі (2023-2025 рр.) можна запровадити численні заходи, щоб гарантувати, що фірми в цифровій економіці зможуть отримати доступ до фінансування і талантів, включаючи малі та середні підприємства поза ІТ-сектором. Інші горизонтальні заходи, такі як скорочення бюрократичних процедур для стартапів, також можуть виявитися ефективними.

3. У довгостроковій перспективі (2026-2032 рр.) Україна могла б зосередитися на створенні надійної інфраструктури даних для вимірювання діджитал-економіки. Можна передбачити включення до європейських та/або баз даних ОЕСР, а також розширення встановлених макроекономічних статистичних даних України для

включення нещодавно розробленої цифрової таблиці пропозиції-використання (Digital SUT).

Висновки до розділу 3:

Яскравим прикладом розвитку діджитал-процесів є Естонія за рахунок того, що країна розробила стратегію побудови інформаційного суспільства e-stonia. Основним принципом Естонії є інтероперабельність – можливість працювати з будь-якого місця, підключеного до Інтернету.

Географічна близькість Польщі та України сприяє реалізації низці транскордонних проєктів, в тому числі у сфері діджиталізації, налагодженню контактів і можливостей співпраці та розробки спільної політики діджитал-трансформації економіки. Важливим довгостроковим завданням для України є стимулювання зростання можливостей цифрової еволюції в компонентах індексів.

Тісний зв'язок і вплив цифровізації на економічне зростання пов'язаний з рівнем його інноватизації. Перевага показників Польщі над українськими в контексті цифровізації економіки та суспільства свідчить про необхідність вживання ефективних заходів для прискорення цифрової трансформації економіки України.

Інтернет-банкінг завоював значну частку ринку, оскільки він надає клієнтам цінні переваги порівняно з традиційними банками, від нижчих комісій до можливості відкривати рахунки та керувати ними без відвідування банку.

Незважаючи на те, що інтернет-банки набувають популярності у світі та в Україні завдяки численним перевагам перед традиційними банками, вони мають і чимало недоліків.

В умовах активної цифровізації сучасні клієнти порівнюють не різні банки, а досвід, оцінюючи фінансову установу. Цей винятковий досвід забезпечується інтелектуальними цифровими платформами, цифровою моделлю, яка назавжди

змінює життя клієнтів. Процес ведення бізнесу кардинально змінився, і залишатися актуальним означає бути активною частиною цифрового життя своїх клієнтів.

Банки зможуть оптимізувати процеси, зменшити бюрократію, впровадити сучасні сервіси та підвищити конкурентоспроможність. Надання онлайн-сервісів є важливим під час війни. У подальших планах Національного банку України та Міністерства цифрової трансформації України – цифровізація не лише банків, але й інших фінансових установ – страхових, кредитних компаній тощо

В умовах воєнного стану завдяки скоординованим діям регуляторів і банків банківська система країни функціонує досить стабільно, забезпечуючи безперебійну роботу фінансових установ. За період дії воєнного стану серйозних змін у структурі банківського ринку не відбулося, але відбулися певні трансформації банківської інфраструктури. Крім того, судячи з поточної тенденції банківського ринку, через вплив воєнного стану є очевидні труднощі в роботі банків. Незважаючи на ризик війни, банки мають достатньо високу ліквідність, щоб забезпечити продовження безготівкових розрахунків та інших зобов'язань.

Активне використання позитивного досвіду діджиталізації світових банків дозволить оцінити та вдосконалити процеси цифровізації, взявши на озброєння все найкраще, чому можна навчитися у іноземних банків.

Першочерговим невідкладним заходом (до кінця 2022 року) є забезпечення підключення громадян, фірм і державних установ до Інтернету. Руйнування, спричинені війною, слід використати як можливість відновити, модернізувати та розширити використання/доступ до комунікаційної та цифрової інфраструктури.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Основним акцентом діджитал-економіки є застосування інноваційних, цифрових, комунікаційних та інформаційних технологій у віртуальному світі, що сприяє економічній та інвестиційній привабливості країни. Цифрова економіка є результатом мільярдів щоденних онлайн-з'єднань між людьми, підприємствами, пристроями, даними та процесами.

В основі цифрової економіки лежить швидке підключення, що означає постійно зростаючий зв'язок між людьми, організаціями та машинами завдяки Інтернету, мобільним технологіям та Інтернету речей.

Ядром діджитал-економіки та головним чинником зростання України визначено цифровізацію бізнесу та бізнес-процесів в цілому. Перетворююча сила діджитал-технологій дозволяє змінити традиційні моделі бізнесу, виробничі ланцюжки та обумовлює появу нових продуктів та інновацій. Цифровізація виводить на новий рівень сферу виробництва, примушуючи компанії ставити цифрову трансформацію основною задачею стратегії розвитку.

Серед найбільш важливих досягнень у сфері цифрового розвитку України можна назвати: появу Міністерства цифрової трансформації України; створення та підвищення законотворчої активності Комітету цифрової трансформації України; запуск порталу державних послуг та мобільного застосунку «Дія»; збільшення кількості електронних публічних послуг; розвиток сфери електронних комунікацій та вдосконалення системи надання електронних довірчих онлайн; збільшення кількості ініціатив у сфері цифрової освіти; розробка стратегії («дорожньої карти») інтеграції України до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу.

Створення порталу державних послуг «Дія» стало одним з найпопулярніших заходів уряду у сфері розвитку цифрового середовища в Україні. Однією з головних цілей Міністерства цифрової трансформації в контексті використання порталу є оцифрування 100% послуг, які надає держава, до 2024 року.

Проте широкомасштабна загарбницька війна Російської Федерації проти України спричиняє серйозні збої в Інтернет-зв'язку, що є передумовою для стійкості та подальшого розвитку діджитал-економіки.

Щоб протистояти кризі, Національна рада з відновлення України від наслідків війни працює над розробкою плану дій щодо цифровізації з акцентом на інфраструктуру, державні послуги та цифрову економіку. З точки зору негайних заходів, поки триває війна, Україні потрібно зосередитися на тому, щоб забезпечити підключення до Інтернету підприємствам і громадянам, а також на модернізації комунікацій та інфраструктури громадських послуг. Рекомендації ОЕСР щодо ширококутового зв'язку, прийняті в 2004 році та переглянуті в 2021 році, є орієнтиром для розробників політики та регуляторних органів щодо розкриття повного потенціалу зв'язку для людей, компаній і уряду.

З появою на ринку програмних рішень, які дозволяють користувачам отримувати доступ до мобільних банківських послуг і мати можливість використовувати власні пристрої та хмарні платформи, дороге банківське програмне забезпечення перетворюється з активу на пасив у формі невідновлюваної застарілої інфраструктури, бази витрат і технологічні платформи

Під впливом цифровізації сучасна світова банківська індустрія зазнає фундаментальних змін, спричинених багатьма факторами, але найважливішим є інновації. Цифровізація банківських процесів покращує взаємодію з клієнтами, оскільки клієнти використовують все більше каналів для отримання банківських послуг і нові платформи для взаємодії з банками.

Сучасні діджитал-технології відіграють визначальну роль у розвитку банківської системи України. Із їх застосуванням банки мають змогу надавати клієнтам нові сучасні продукти та послуги. Діджиталізація діяльності банківських установ має значну кореляцію із науковими розробками та дослідженнями у галузі ІТ. Значний вплив на розвиток цифровізації банків має наявність кваліфікованих кадрів.

Війна створила значне навантаження на українських кредиторів, і тріщини вже почали проявлятися, незважаючи на їхній похвальний опір. Дійсно, значні резерви під

очікувані збитки військового часу призвели до операційного збитку лише у 2 кварталі 4,5 млрд грн, при цьому 24 банки були збитковими, а з початку року – 4,6 млрд грн.

Для виживання та перемоги Україна потребує міцного економічного хребта та надійної фінансової системи. Завдяки величезним зусиллям вдалося забезпечити стабільну роботу банківської системи. Якими б вражаючими не були статистичні дані, відсутність негайного припинення бойових дій свідчить про те, що банківський сектор України чекає важку боротьбу в 2023 році, особливо якщо він хоче досягти того самого рівня стабільності, який йому вдалося цього року.

Показники АТ «Універсал Банк» на прикладі другої квартальної звітності станом за 2020, 2021 та 2022 роки мають наступні показники зросту: активи в 2.6 разів, зобов'язання в 2.5 рази, власний капітал в 3.5 разів, а чистий процентний дохід/витрати в 3.4 рази. Активи за 3 роки збільшилися на 35 972 млн. грн., зобов'язання зросли на 31 027 млн. грн., власний капітал зріс на 4 946 млн. грн.

Показники АТ КБ «ПриватБанк» на прикладі другої квартальної звітності станом за 2020, 2021 та 2022 роки мають наступні показники зросту: активи та зобов'язання в 1.4 рази, власний капітал в 1.7 разів, а чистий процентний дохід/витрати в 1.5 рази. Активи за 3 роки збільшилися на 145 652 млн. грн., зобов'язання зросли на 117 206 млн. грн., власний капітал зріс на 28 446 млн. грн.

Показники чистого процентного доходу/витрат АТ «Універсал Банк» станом за 2020, 2021 та 2022 роки зросли в 3.4 рази – з 1 003 млн. грн. у 2020 році до 3 393 млн. грн. в 2022 році, що є показником стрімкого розвитку банку тому, що за 3 роки чистий процентний дохід зріс на 2 390 млн. грн. Показники чистого процентного доходу/витрат АТ КБ «ПриватБанк» станом за 2020, 2021 та 2022 роки зросли в 1.5 рази – з 10 570 млн. грн. в 2020 році до 15 361 млн. грн. в 2022 році, таким чином, чистий процентний дохід зріс на 4 791 млн. грн. за ці 3 роки.

Враховуючи динаміку показників зведеної таблиці чистого процентного доходу/витрат АТ «Універсал Банк» та АТ КБ «ПриватБанк» робимо висновок, що розвиток АТ «Універсал Банк» набагато стрімкіший (в 3.4 рази, порівняно з 1.5 рази відповідно), проте показники АТ КБ «ПриватБанк» набагато перебільшують

показники АТ «Універсал Банк», що є логічним, враховуючи більшу кількість років функціонування банку.

Яскравим прикладом розвитку діджитал-процесів є Естонія за рахунок того, що країна розробила стратегію побудови інформаційного суспільства e-stonia. Основним принципом Естонії є інтероперабельність – можливість працювати з будь-якого місця, підключеного до Інтернету.

Географічна близькість Польщі та України сприяє реалізації низці транскордонних проєктів, в тому числі у сфері діджиталізації, налагодженню контактів і можливостей співпраці та розробки спільної політики діджитал-трансформації економіки. Важливим довгостроковим завданням для України є стимулювання зростання можливостей цифрової еволюції в компонентах індексів.

Тісний зв'язок і вплив цифровізації на економічне зростання пов'язаний з рівнем його інноватизації. Перевага показників Польщі над українськими в контексті цифровізації економіки та суспільства свідчить про необхідність вживання ефективних заходів для прискорення цифрової трансформації економіки України.

Інтернет-банкінг завоював значну частку ринку, оскільки він надає клієнтам цінні переваги порівняно з традиційними банками, від нижчих комісій до можливості відкривати рахунки та керувати ними без відвідування банку.

Незважаючи на те, що інтернет-банки набувають популярності у світі та в Україні завдяки численним перевагам перед традиційними банками, вони мають і чимало недоліків.

В умовах активної цифровізації сучасні клієнти порівнюють не різні банки, а досвід, оцінюючи фінансову установу. Цей винятковий досвід забезпечується інтелектуальними цифровими платформами, цифровою моделлю, яка назавжди змінює життя клієнтів. Процес ведення бізнесу кардинально змінився, і залишатися актуальним означає бути активною частиною цифрового життя своїх клієнтів.

Банки зможуть оптимізувати процеси, зменшити бюрократію, впровадити сучасні сервіси та підвищити конкурентоспроможність. Надання онлайн-сервісів є важливим під час війни. У подальших планах Національного банку України та

Міністерства цифрової трансформації України – цифровізація не лише банків, але й інших фінансових установ – страхових, кредитних компаній тощо

В умовах воєнного стану завдяки скоординованим діям регуляторів і банків банківська система країни функціонує досить стабільно, забезпечуючи безперебійну роботу фінансових установ. За період дії воєнного стану серйозних змін у структурі банківського ринку не відбулося, але відбулися певні трансформації банківської інфраструктури. Крім того, судячи з поточної тенденції банківського ринку, через вплив воєнного стану є очевидні труднощі в роботі банків. Незважаючи на ризик війни, банки мають достатньо високу ліквідність, щоб забезпечити продовження безготівкових розрахунків та інших зобов'язань.

Активне використання позитивного досвіду діджиталізації світових банків дозволить оцінити та вдосконалити процеси цифровізації, взявши на озброєння все найкраще, чому можна навчитися у іноземних банків.

Першочерговим невідкладним заходом (до кінця 2022 року) є забезпечення підключення громадян, фірм і державних установ до Інтернету. Руйнування, спричинені війною, слід використати як можливість відновити, модернізувати та розширити використання/доступ до комунікаційної та цифрової інфраструктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апалькова В.В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент інновацій. 2015. №4. – 13 с.
2. Бородай А.О. Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки банківської установи [Електронний ресурс] / А.О. Бородай // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 16. – С. 494-499. – URL: <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/100.pdf>.
3. Бухт Р., Хікс Р. Визначення, концепція та вимірювання цифрової економіки. Вісник міжнародних організацій. 2018. Т. 13. №2. – 149 с.
4. Васильчак С.В. Організація безпеки банківської діяльності в Україні / С.В. Васильчак, С.Ф. Вінтоняк // Науковий вісник ЕЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.18. – С. 153–157.
5. Веретюк С. М., Пілінський В. В. Визначення пріоритетних напрямків розвитку цифрової економіки в Україні. Наукові записки Українського науково-дослідного інституту зв'язку. 2016. №2. – 51с.
6. Войнаренко М. П. Мережеві інструменти капіталізації інформаційно-інтелектуального потенціалу та інновацій/ М. П. Войнаренко, Л. В. Скоробогата /Вісник Хмельницького національного університету. – Економічні науки. – 2015. – №3. – Т. 3. – С.18-19.
7. Глущенко, Ю., & Ведмідь, М. О. (2022). Діджиталізація та цифрові трансформації банківської системи України . Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України, (4), 80-89. <https://doi.org/10.32886/instzak.2022.04.09>.
8. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Деєва Н.Е., Делейчук В.В. Механізми залучення інвестицій емітентами в умовах розвитку цифрової економіки. Київ: Молодий вчений, 2018. – 654 с.

10. Діджиталізація: як не втратити конкурентну перевагу [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.management.com.ua/notes/digital-innovation.html>.
11. Дія: Державні послуги онлайн. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://diia.gov.ua/>
12. Дмитров С.О. Управління фінансовою безпекою комерційного банку / С.О. Дмитров // Фінансовий простір. – 2012. – № 2 (6). – С. 11 – 15.
13. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. Фінансовий простір. №3 (27). 2017. С. 14-18.
14. Касич, А., & Наумкіна, І. (2021). Процеси цифровізації як невід’ємна складова сучасного банківського менеджменту. Економіка та суспільство, (28). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-1>
15. Кіт Л. З. Еволюція мережевої економіки / Л. З. Кіт // Вісник Хмельницького національного університету. – Економічні науки. – 2014. – №3. – Т. 2. – 189 с.
16. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2018/86.pdf.
17. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. Економіка. Фінанси. Менеджмент. 2016. №6. – 106 с.
18. Краус Н. М., Голобородько О. П., Краус К. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. Електронне фахове видання «Ефективна економіка». 2018. №1. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf.
19. Кузнецова Л.В. Цифрова трансформація банківського бізнесу. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. м. Львів, 24 листопада 2018 р. Львів, 2018. Ч. 2. 73 с.
20. Лігоненко Л. О., Хріпко А. В., Доманський А. О. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2018. №22. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2018-22-4555>.

21. Маслов А.О. Інформаційна економіка: становлення, структура та теоретичне осмислення: монографія. Київ: Аграр Медіа Гр., 2012. 432 с.
22. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс] – URL: <https://minfin.com.ua/>
23. Національний Банк України. [Електронний ресурс] - URL: <https://bank.gov.ua>.
24. Офіційний веб-сайт АТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс] - URL: <https://privatbank.ua>.
25. Офіційний веб-сайт АТ «Універсал Банк» [Електронний ресурс] - URL: <https://www.universalbank.com.ua>.
26. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Постанова Кабінету міністрів України від 3 вересня 2014 р. № 411 «Про затвердження Положення про Адміністрацію Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2014-%D0%BF/conv#Text>
27. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Пропозиції Президента до Закону "Про електронні комунікації" [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68059
28. Офіційний веб-сайт «Міністерство та Комітет цифрової трансформації України». Мінцифра підтримує закон, який спростить доступ операторів до інфраструктури [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-pidtrimue-zakon-yakiy-sprostit-dostupoperatoriv-do-infrastrukturi>
29. Офіційний веб-сайт «Міністерство та Комітет цифрової трансформації України». Мінцифри: 1 млн українців вже стали користувачами оновленого мобільного застосунку Дія [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://thedigital.gov.ua/news/za-10-dniv-diyu-20-zavantazhili-1-mlnkoristuvachiv>
30. Офіційний веб-сайт «Міністерство та Комітет цифрової трансформації України». Уряд полегшив операторам розгортання мереж 4G [Електронний ресурс] –

Режим доступу: <https://thedigital.gov.ua/news/uryad-polegshiv-operatoram-rozgortannya-merezh-4g>

31. Офіційний веб-портал Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Рішення № 80 від 21.02.2020 «Про розгляд заяв суб'єктів господарювання щодо дострокового впровадження нової радіотехнології» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=444&id=9035&language=uk>

32. Офіційний веб-сайт «Міністерство та Комітет цифрової трансформації України». Михайло Федоров: готуємо Україну до запуску 5G [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-gotuemo-ukrainu-do-zapusku-5g>

33. Панченко С.В. Підприємництво: підручник / С.В. Панченко, В.Л. Дикань, О.В. Шраменко, О.М. Полякова, Ю.М. Уткіна. – Х.: УкрДУЗТ, 2016. – Ч.1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. – 241 с.

34. Панченко С.В. Управління бізнесом: підручник / С.В. Панченко, В.Л. Дикань, І.В. Воловельська та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2017. – 288 с.

35. Пуцентейло П.Р., Гуменюк О.О. Основні аспекти формування ефективної системи економічної безпеки підприємства. Економічний дискурс. 2017. №2. – 41 с.

36. Ресурс Міністерства цифрової трансформації України. Національна стратегія розвитку широкосмугового доступу до Інтернету [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1X9xlLCIpTaXwcOjRdK9l5Mw2cAIZryuQ/view>

37. Розпорядження Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації [Електронний ресурс] - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.

38. Русіна Ю. О. Управління фінансовою безпекою підприємства: [Text] / Ю. О. Русіна, І. В. Карклін // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2017. – № 2 (109). – С. 87–93.

39. Телеканал «Україна 24». [Електронний ресурс] – URL: <https://economics.segodnya.ua/ua/economics/finance/chernyy-rynok-lihoradit-hto-proishodit-s-dollarom-1621859.html>

40. Укрінформ. 5G в Україні: уряд схвалив план підвищення якості мобільного зв'язку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3109329-5g-v-ukrainiurad-shvaliv-plan-pidvisenna-akosti-mobilnogo-zvazku.html>

41. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Постанова Кабінету міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856 «Питання Міністерства цифрової трансформації» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-ministerstvacifrovoyi-t180919>

42. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Розпорядження Кабінету міністрів України від 11 листопада 2020 р. № 1409-р «Про затвердження плану заходів щодо впровадження в Україні системи рухомого (мобільного) зв'язку п'ятого покоління» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planuzahodiv-shchodovprovadzhennya-v-ukrayini-sistemi-ruhomogo-mobilnogo-zvyazku-pyatogopokolinnya-1409111120>

43. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін.; заг. ред.: А.О. Єпіфанова; ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2009. – 295 с.

44. Фіщук В. «Діджиталізація – це лише початок». [Електронний ресурс] - URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/didzhytalizaciya-ce-lyshe-pochatok>.

45. Afonsova, M. A., Panfilova, E. E., Galichkina, M. A., & Ślusarczyk, B. (2019). Digitalization in economy and innovation: the effect on social and economic processes. Polish journal of management studies, 19(2), 22-32. <https://doi.org/10.17512/pjms.2019.19.2.02>

46. An official website of the European Union. Joint Communication: Eastern Partnership policy beyond 2020: Reinforcing Resilience – an Eastern Partnership that

delivers for all [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/76166/jointcommunication-eastern-partnership-policy-beyond-2020-reinforcing-resilience-%E2%80%93-eastern_en

47. Arak, P., & Bobiński, A. (2016). Czas na przyspieszenie. Cyfryzacja gospodarki Polski. Warszawa: Polityka Insight. <https://zasoby.politykainsight.pl/politykainsight.pl/public/Czas-na-przyspieszenie--Cyfryzacja-gospodarki-Polski.pdf>

48. Berman, Saul J., Peter J. Korsten, and Anthony Marshall. “Digital reinvention in action.” IBM Institute for Business Value. May 2016. URL: <https://www.ibm.com/services/us/gbs/thoughtleadership/draction>.

49. Bloomberg Innovation Index 2020. URL: <https://gtmarket.ua/ratings/global-innovation-index>.

50. Diamond, Sarah, Anthony Lipp, Nick Drury, and Anthony Marshall. “Realizing tomorrow today: Digital Reinvention in banking.” IBM Institute for Business Value. October 2017. URL: <https://www.ibm.com/services/us/gbs/thoughtleadership/drbanking>.

51. Digital literacy of the population of Ukraine. (2019). Ministry of Digital Transformation of Ukraine. https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/585-cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2019_compressed.pdf

52. Diia Company. IT-компанія Міністерства цифрової трансформації [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://company.diia.gov.ua/>

53. Global Finance World`s Best Digital Banks 2020. URL: <https://www.gfmag.com/media/press-releases/worlds-best-digital-banks-2020>.

54. Grewiński, M. (2018). Cyfryzacja i innowacje społeczne - perspektywy i zagrożenia dla społeczeństwa. Kwartalnik nauk o przedsiębiorstwie. (The quarterly of business sciences), 1, 19-29. <http://mirek.grewinski.pl/wp-content/uploads/2018/05/tekst-K27.pdf>

55. How to become a digital banking user, step by step – URL: <https://www.santander.com/en/stories/how-to-become-a-digital-banking-user-step-by-step>.

56. Melnyk, M., Shchehliuk, S., Leshchukh, I., & Litorovych, O. (2021). Digitalization of the economies of Ukraine and Poland: national and local dimensions. *Economic Annals-XXI*, 191(7-8(1)), 30-42. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V191-03>
57. Meta-Digital Accounting in the Context of Cloud Computing / Alexandru Tugui: Encyclopedia of Information Science and Technology, Third Edition, 2015.
58. National commission implementing state regulation in the field of communications and informatization of Ukraine. (2021). Report for 2020. https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/9626/Zvit_NKRZI_za_2020.pdf
59. Number of Internet subscribers by regions. (2020). State Statistics Service of Ukraine. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zv/zv_reg/kaI_reg/kaI_reg0419_u.htm
60. Taking leadership in a digital economy / Telstra corporation limited, Deloitte digital. November 2012. URL: <https://www.deloittedigital.com.au/telstra.com>.
61. Tapscott, Donald. 1996. *The Digital Economy*. McGraw-Hill.
62. The Concept of a 'Digital Economy. URL: <http://odec.org.uk/theconcept-of-a-digital-economy>
63. The digital economy: what it is and why it's the future of business. URL: <https://www.santander.com/en/stories/digital-economy>.
64. The use of information and communication technology in the units of public administration, enterprises and households in 2020. (2021). Use of the Internet. Statistics Poland. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/nauka-i-technika-spoleszenstwo-informacyjne/spoleszenstwo-informacyjne/wykorzystanie-technologiiinformacyjno-komunikacyjnych-w-jednostkach-administracji-publicznej-przedsiębiorstwach-i-gospodarstwachdomowych-w-2020-roku,3,19.html>
65. The World Bank. (2016). *World Development Report 2016: Digital Dividends*. <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016>
66. What is digital economy? – URL: <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/technology/articles/mt-what-is-digital-economy.html>.

67. World Economic Forum. (2018). Our Shared Digital Future Building an Inclusive, Trustworthy and Sustainable Digital Society. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Our_Shared_Digital_Future_Report_2018.pdf

68. World Economic Forum. (2021). The Global Risks Report 2021, (16th edition). https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2021.pdf

69. Zolkover, A.O., Rusina, Y.O., Bielialov, T.E., & Neseniuk, E.S. (2020). The Influence of Innovative Potential on Gross Production and Economic Security: Regional Analysis. *International Journal of Management*, 11: 439-452.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«УНІВЕРСАЛ БАНК»

Проміжна скорочена фінансова звітність
за період, що закінчився 30 червня 2020 року

Проміжний скорочений Звіт про фінансовий стан (Баланс)
АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»
на 30 червня 2020 року

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	на 30 червня 2020 року	на 31 грудня 2019 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	5	4 927 381	2 167 422
Кредити та заборгованість клієнтів	6	12 670 915	9 743 128
Інвестиції в цінні папери		3 407 948	3 598 494
Інвестиційна нерухомість		24 178	22 469
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		4 060	4 060
Відстрочений податковий актив		13 362	13 172
Основні засоби та нематеріальні активи		151 727	165 707
Інші активи	7, 8	1 125 946	2 001 927
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	9	60 622	79 976
Усього активів		22 386 139	17 796 355
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	10	271 843	64 552
Кошти клієнтів	11	19 401 484	14 339 616
Інші залучені кошти	12	273	475
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		391	-
Резерви за зобов'язаннями		15 142	15 142
Інші зобов'язання	13, 14	716 443	1 673 510
Усього зобов'язань		20 405 576	16 093 295
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	15	3 402 672	3 102 672
Емісійні різниці	15	1 375 440	1 375 440
Незарєстрований статутний капітал		-	300 000
Резервні та інші фонди банку		53 302	-
Резерви переоцінки		16 457	28 625
Нерозподілений прибуток / (непокритий збиток)		(2 867 308)	(3 103 677)
Усього власного капіталу		1 980 563	1 703 060
Усього зобов'язань та власного капіталу		22 386 139	17 796 355

Затверджено до випуску та підписано
«23» липня 2020 року

Голова Правління

Головний бухгалтер

Старомінська І.О.

Мілюшко Т.В.

Виконавець:
Глемба Т.А., Тел. 391-58-39

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«УНІВЕРСАЛ БАНК»

Проміжна скорочена фінансова звітність
за період, що закінчився 30 червня 2020 року

Проміжний скорочений Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (Проміжний скорочений звіт про фінансові результати) АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»
за період, що закінчився 30 червня 2020 року

(тис. грн.)

Найменування статті	При мітк и	період, що закінчився 30 червня 2020 року		період, що закінчився 30 червня 2019 року	
		за поточни й проміжн ий період (три місяці)	наростаюч им підсумком із початку року до дати звітності	за поточний проміжн ий період (три місяці)	наростаючі м підсумком із початку року до дати звітності
Процентні доходи	16	903 967	1 793 475	484 472	857 761
Процентні витрати	16	(404 338)	(790 974)	(222 400)	(404 794)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	16	499 629	1 002 501	262 072	452 967
Комісійні доходи	17	654 158	1 330 292	395 525	690 255
Комісійні витрати	17	(271 412)	(517 415)	(136 324)	(244 603)
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(4 525)	48 219	(15 669)	(15 174)
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід				50	71
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із іноземною валютою		50 229	114 506	23 346	46 476
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти		(1 921)	(63 911)	7 408	(245)
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова				(2 305)	(2 305)
Чистий збиток від зменшення корисності фінансових активів		(161 472)	(386 534)	(69 165)	(88 155)
Чистий збиток/(прибуток) від (збільшення)/зменшення резервів за зобов'язаннями		-	54	5	5
Чистий прибуток/(збиток) від припинення визнання фінансових активів, які обліковуються за амортизованою собівартістю		(1 504)	(4 116)	(83)	176
Інші операційні доходи	18	60 291	185 651	103 718	144 434
Витрати на виплати працівникам	19	(112 435)	(220 299)	(83 862)	(156 284)
Витрати зносу та амортизація	19	(14 154)	(28 385)	(11 651)	(22 610)
Інші адміністративні та операційні витрати	19	(572 924)	(1 171 949)	(320 681)	(536 546)
Прибуток/(збиток) до оподаткування		123 960	288 614	152 384	268 462
Витрати на податок на прибуток		-	-	-	-
Прибуток/(збиток) за звітний період		123 960	288 614	152 384	268 462

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«УНІВЕРСАЛ БАНК»

Проміжна скорочена фінансова звітність
за період, що закінчився 30 червня 2021 року

Проміжний скорочений Звіт про фінансовий стан (Баланс)
АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»
на 30 червня 2021 року

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	на 30 червня 2021 року	на 31 грудня 2020 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти		4 491 595	4 157 895
Кредити та заборгованість банків		232 549	241 954
Кредити та заборгованість клієнтів	5	22 193 111	16 408 875
Інвестиції в цінні папери	6	12 307 881	10 689 832
Похідні фінансові активи	24	174 748	44 685
Інвестиційна нерухомість	7	26 947	30 162
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		326	4 060
Відстрочений податковий актив		12 494	12 494
Основні засоби та нематеріальні активи	8	182 842	161 472
Інші активи		2 189 076	2 154 485
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	9	47 565	57 302
Усього активів		41 859 134	33 963 216
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	10	3 791 635	2 298 635
Кошти клієнтів	11	32 526 435	27 379 911
Інші залучені кошти	12	-	270
Резерви за зобов'язаннями		101	101
Інші зобов'язання	13, 14	1 232 304	1 624 745
Усього зобов'язань		37 550 475	31 303 662
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал		3 702 672	3 702 672
Емісійні різниці		1 375 076	1 375 076
Резерви та інші фонди банку	15	121 871	53 301
Резерви переоцінки	15	(2 148)	(1 642)
Нерозподілений прибуток / (непокритий збиток)		(888 812)	(2 469 853)
Усього власного капіталу		4 308 659	2 659 554
Усього зобов'язань та власного капіталу		41 859 134	33 963 216

Затверджено до випуску та підписано
«30» липня 2021 року

Голова Правління

Головний бухгалтер

Старомінська І.О.

Мілошко Т.В.

Виконавець:
Глемба Т.А., Тел. 391-58-39

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«УНІВЕРСАЛ БАНК»

Проміжна скорочена фінансова звітність
за період, що закінчився 30 червня 2021 року

Проміжний скорочений Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (Проміжний скорочений звіт про фінансові результати) АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»
за період, що закінчився 30 червня 2021 року

Найменування статті	Примітки	(тис. грн.)			
		період, що закінчився 30 червня 2021 року		період, що закінчився 30 червня 2020 року	
		за поточний проміжний період (три місяці)	наростаючим підсумком із початку року до дати звітності	за поточний проміжний період (три місяці)	наростаючим підсумком із початку року до дати звітності
Процентні доходи	16	1 673 665	3 069 896	903 967	1 793 475
Процентні витрати	16	(444 340)	(862 470)	(404 338)	(790 974)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	16	1 229 325	2 207 426	499 629	1 002 501
Комісійні доходи	17	1 388 380	2 510 566	654 158	1 330 292
Комісійні витрати	17	(699 709)	(1 260 877)	(271 412)	(517 415)
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	20	(13 780)	112 944	(4 525)	48 219
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		-	-	-	-
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із іноземною валютою		99 542	180 955	50 229	114 506
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти		4 491	4 613	(1 921)	(63 911)
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		-	-	-	-
Чистий збиток від зменшення корисності фінансових активів		(186 905)	(401 640)	(161 472)	(386 534)
Чистий збиток/(прибуток) від (збільшення)/зменшення резервів за зобов'язаннями		-	-	-	54
Чистий прибуток/(збиток) від припинення визнання фінансових активів, які обліковуються за амортизованою собівартістю		287	(13)	(1 504)	(4 116)
Інші операційні доходи	18	178 495	403 800	60 291	185 651
Витрати на виплати працівникам	19	(165 940)	(310 348)	(112 435)	(220 299)
Витрати зносу та амортизація	19	(13 359)	(30 621)	(14 154)	(28 385)
Інші адміністративні та операційні витрати	19	(1 038 602)	(1 767 194)	(572 924)	(1 171 949)
Прибуток/(збиток) до оподаткування		782 225	1 649 611	123 960	288 614
Витрати на податок на прибуток		-	-	-	-
Прибуток/(збиток) за звітний період		782 225	1 649 611	123 960	288 614

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«УНІВЕРСАЛ БАНК»

Проміжна скорочена фінансова звітність
за період, що закінчився 30 червня 2022 року

Проміжний скорочений Звіт про фінансовий стан (Баланс)
АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»
на 30 червня 2022 року

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	на 30 червня 2022 року	на 31 грудня 2021 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	5	8 832 473	6 356 498
Кредити та заборгованість банків		250 357	233 428
Кредити та заборгованість клієнтів	6	21 597 947	26 064 068
Інвестиції в цінні папери	7	23 395 835	19 647 780
Похідні фінансові активи	24	420 136	113 500
Інвестиційна нерухомість		29 281	29 891
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		326	326
Відстрочений податковий актив	20	29 164	17 294
Основні засоби та нематеріальні активи		216 484	203 379
Інші активи	8,9	3 527 353	4 861 838
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття		58 779	59 715
Усього активів		58 358 135	57 587 717
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	10	495 864	5 374 235
Кошти клієнтів	11	48 536 007	42 773 788
Похідні фінансові зобов'язання	24	-	166
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	20	55 434	159 102
Резерви за зобов'язаннями		101	101
Інші зобов'язання	12,13	2 345 225	2 556 018
Усього зобов'язань		51 432 631	50 863 410
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал		4 202 672	4 202 672
Емісійні різниці		1 912 465	1 912 465
Резерви та інші фонди банку	14	655 659	121 871
Резерви переоцінки	14	(95 395)	(46 489)
Нерозподілений прибуток / (непокритий збиток)		250 103	533 788
Усього власного капіталу		6 925 504	6 724 307
Усього зобов'язань та власного капіталу		58 358 135	57 587 717

Затверджено до випуску та підписано
«29» липня 2022 року

Голова Правління

Головний бухгалтер

Виконавець:
Глемба Т.А.. Тел. 391-58-39

Старомінська І.О.

Мілюшко Т.В.

Проміжний скорочений Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (Проміжний скорочений
звіт про фінансові результати) АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»
за період, що закінчився 30 червня 2022 року

Найменування статті	Примітки	(тис. грн.)			
		період, що закінчився 30 червня 2022 року		період, що закінчився 30 червня 2021 року	
		за поточний проміжний період (три місяці)	наростаюч им підсумком із початку року до дати звітності	за поточний проміжний період (три місяці)	наростаюч им підсумком із початку року до дати звітності
Процентні доходи	15	1 849 642	4 325 656	1 673 665	3 069 896
Процентні витрати	15	(392 257)	(932 693)	(444 340)	(862 470)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	15	1 457 385	3 392 963	1 229 325	2 207 426
Комісійні доходи	16	996 681	2 314 440	1 388 380	2 510 566
Комісійні витрати	16	(1 046 452)	(1 960 666)	(699 709)	(1 260 877)
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	19	318 912	336 891	(13 780)	112 944
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(44)	(44)	-	-
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із іноземною валютою		2 074 991	2 395 044	99 542	180 955
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти		(6 767)	(12 797)	4 491	4 613
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(1 031)	(1 031)	-	-
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		-	-	-	-
Чистий збиток від зменшення корисності фінансових активів		(2 529 761)	(3 751 934)	(186 905)	(401 640)
Чистий збиток/(прибуток) від (збільшення)/зменшення резервів за зобов'язаннями		(1 645)	(1 645)	-	-
Чистий прибуток/(збиток) від припинення визнання фінансових активів, які обліковуються за амортизованою собівартістю		15	3	287	(13)
Інші операційні доходи	17	91 458	147 232	178 495	403 800
Витрати на виплати працівникам	18	(207 426)	(428 191)	(165 940)	(310 348)
Витрати зносу та амортизація	18	(14 831)	(30 531)	(13 359)	(30 621)
Інші адміністративні та операційні витрати	18	(721 034)	(2 106 067)	(1 038 602)	(1 767 194)
Прибуток/(збиток) до оподаткування		410 451	293 667	782 225	1 649 611
Витрати на податок на прибуток	20	(50 731)	(43 564)	-	-
Прибуток/(збиток) за звітний період		359 720	250 103	782 225	1 649 611

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	30 червня 2020	31 грудня 2019
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	4	42 698	45 894
Заборгованість банків	5	4 566	27 118
Кредити та аванси клієнтам	6	56 250	59 544
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	7	99 400	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	7	91 572	66 602
- за амортизованою собівартістю	7	900	875
Поточні податкові активи	21	6 659	2 257
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію/інвестиції в дочірні компанії		155	155
Інвестиційна нерухомість		3 192	3 379
Активи з права користування		1 883	1 716
Основні засоби та нематеріальні активи		5 056	4 764
Інші фінансові активи	8	2 496	2 210
Інші активи		9 071	9 285
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 315	1 244
ВСЬОГО АКТИВІВ		325 213	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	9	-	7 721
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	10	370	201
Кошти клієнтів	11	267 536	240 621
Зобов'язання орендаря з лізингу	24	1 962	1 748
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	21	121	121
Інші фінансові зобов'язання	12	2 223	1 522
Резерви та нефінансові зобов'язання	13	9 984	3 260
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		282 196	255 194
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал		206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Резерв переоцінки будівель		606	614
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	7	(2 367)	(1 274)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди		8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(181 960)	(169 918)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		43 017	54 529
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		325 213	309 723

Затверджено до випуску та підписано 28 липня 2020 року.

П. Криванзл
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	За поточний	З наростаючим	За порівняльний	З наростаючим
		період з 1 квітня 2020 року до 30 червня 2020 року	підсумком з 1 січня 2020 року до 30 червня 2020 року	період з 1 квітня 2019 року до 30 червня 2019 року	підсумком з 1 січня 2019 року до 30 червня 2019 року
Процентні доходи	14	8 462	17 217	8 328	16 703
Процентні витрати	14	(3 109)	(6 647)	(3 400)	(6 878)
Чистий процентний дохід		5 353	10 570	4 928	9 825
Відрахування до резерву на зменшення корисності	16	(1 867)	(1 852)	(118)	(441)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		3 486	8 718	4 810	9 384
Доходи за виплатами та комісійними	15	5 746	12 138	5 966	11 408
Витрати за виплатами та комісійними	15	(1 963)	(4 017)	(1 509)	(2 884)
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів	17	551	1 548	581	1 095
(Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти	18	2 050	(4 944)	1 854	2 683
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	7	-	5	2	3
Прибутки мінус збитки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	7	4 165	14 719	1 786	1 883
Витрати щодо резерву під юридичні ризики	13	(6 620)	(6 832)	159	120
Адміністративні та інші операційні витрати	19	(4 038)	(7 895)	(3 357)	(6 181)
Інші чисті доходи		232	597	379	777
Інші прибутки		-	-	6	1
Прибуток до оподаткування		3 609	14 037	10 677	18 289
Чистий прибуток за період		3 609	14 037	10 677	18 289
Інші сукупні витрати		3 381	(1 093)	(92)	(328)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		6 990	12 944	10 585	17 961
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)		4,90	19,07	14,51	24,85

Затверджено до випуску та підписано 28 липня 2020 року.

П. Крумханзл
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Примітки, подані на сторінках 5-30 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 30 червня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	30 червня 2021	31 грудня 2020
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	4	57 246	49 911
Заборгованість банків	5	19 554	25 059
Кредити та аванси клієнтам	6	62 502	55 021
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	7	93 968	100 750
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	7	102 104	119 196
- за амортизованою собівартістю	7	203	1 715
Поточні податкові активи	20	9 978	6 660
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	30
Інвестиційна нерухомість		2 918	2 933
Активи з права користування	8	1 539	1 748
Основні засоби та нематеріальні активи		5 690	5 894
Інші фінансові активи	9	2 668	3 448
Інші активи		8 840	8 900
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 010	1 228
Активи, утримувані для продажу		18	32
ВСЬОГО АКТИВІВ		368 268	382 525
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	10	9	2
Кошти клієнтів	11	308 948	312 708
Зобов'язання орендаря з лізингу	23	1 655	1 855
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	20	179	146
Інші фінансові зобов'язання	12	2 311	2 907
Резерви та нефінансові зобов'язання	13	11 434	12 082
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		324 536	329 700
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал		206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Резерв переоцінки будівель		677	689
Неревалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	7	(4 199)	(2 937)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди		9 696	8 481
Накопичений дефіцит		(180 699)	(171 665)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		43 732	52 825
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		368 268	382 525

Затверджено до випуску та підписано 30 липня 2021 року.

Г. Б'юш
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за рік, що закінчився 30 червня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	За поточний період з 1 квітня 2021 року до 30 червня 2021 року	З нарастаючим підсумком з 1 січня 2021 року до 30 червня 2021 року	За порівняльний період з 1 квітня 2020 року до 30 червня 2020 року	З нарастаючим підсумком з 1 січня 2020 року до 30 червня 2020 року
Процентні доходи	14	8 778	17 220	8 462	17 217
Процентні витрати	14	(1 794)	(3 891)	(3 109)	(6 647)
Чистий процентний дохід		6 984	13 329	5 353	10 570
Відрахування до резерву на зменшення корисності	16	(17)	10	(1 867)	(1 852)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		6 967	13 339	3 486	8 718
Доходи за виплатами та комісійними	15	8 378	15 977	5 746	12 138
Витрати за виплатами та комісійними	15	(2 793)	(5 362)	(1 963)	(4 017)
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів	17	742	1 458	551	1 548
(Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти	18	810	1 292	2 050	(4 944)
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	7	1	4	-	5
(Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	7	(130)	(6 770)	4 165	14 719
Витрати щодо резерву під юридичні ризики	13	(256)	(121)	(6 620)	(6 832)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		6	6	-	-
Адміністративні та інші операційні витрати	19	(4 695)	(8 798)	(4 038)	(7 895)
Інші чисті доходи		215	605	232	597
Прибуток до оподаткування		9 245	11 630	3 609	14 037
Витрати з податку на прибуток	20	(18)	(18)	-	-
Чистий прибуток за рік		9 227	11 612	3 609	14 037
Інші сукупні доходи(витрати):					
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>					
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:					
- Нереалізований збиток від переоцінки		(270)	(1 243)	3 381	(1 088)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(1)	(4)	-	(5)
- Податковий ефект		20	(15)	-	-
Інші сукупні витрати		(251)	(1 262)	3 381	(1 093)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		8 976	10 350	6 990	12 944

Затверджено до випуску та підписано 30 липня 2021 року.

Г. Бьоз
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом на 30 червня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	30 червня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	4	62 175	52 835
Кредити та аванси банкам	5	41 500	26 243
Кредити та аванси клієнтам	6	75 742	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		226 710	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	7	89 054	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	7	137 545	129 074
- за амортизованою собівартістю	7	111	107
Поточні податкові активи	23	14 652	9 978
Відстрочений актив з податку на прибуток	23	147	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість		1 986	1 989
І нематеріальні активи за винятком гудвілу	8	1 485	1 288
Основні засоби	8	5 308	6 074
Інші фінансові активи	9	3 086	2 644
Інші нефінансові активи	10	37 442	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		2	7
Загальна сума активів		470 865	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	11	6	3
Кошти клієнтів	12	390 114	325 303
Відстрочені податкові зобов'язання	23	-	159
Поточні податкові зобов'язання	23	718	-
Інші фінансові зобов'язання	13	2 068	3 770
Забезпечення у т.ч.:	14	4 902	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 218	373
- інше забезпечення		3 684	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 594	1 795
Загальна сума зобов'язань		399 402	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал		206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	7, 8	(5 536)	(4 091)
Резерви та інші фонди банку		9 696	9 696
Накопичений дефіцит		(150 954)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		71 463	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		470 865	401 296

Затверджено дозвілом на підписано 24 жовтня 2022 року

Г. Ю. Самаріна
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 30 червня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	За поточний період з 1 квітня 2022 року до 30 червня 2022 року	З нарастаючим підсумком з 1 січня 2022 року до 30 червня 2022 року	За порівняльний період з 1 квітня 2021 року до 30 червня 2021 року	З нарастаючим підсумком з 1 січня 2021 року до 30 червня 2021 року
Процентні доходи в т.ч.:		9 020	17 504	8 778	17 220
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	16	7 818	15 100	7 534	14 733
- інші процентні доходи	16	1 202	2 404	1 244	2 487
Процентні витрати	16	(931)	(2 143)	(1 794)	(3 891)
Чистий процентний дохід		8 089	15 361	6 984	13 329
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	17	(5 670)	(7 542)	(40)	19
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		2 419	7 819	6 944	13 348
Комісійні доходи	18	6 859	14 116	8 378	15 977
Комісійні витрати	18	(2 756)	(5 880)	(2 793)	(5 362)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	19	4 505	5 552	742	1 458
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20	903	(1 161)	810	1 292
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	7	-	7	1	4
Витрати на виплати працівникам	7	(3 383)	(4 030)	(130)	(6 770)
Амортизаційні витрати		(2 683)	(5 071)	(2 072)	(4 035)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	21	(489)	(995)	(526)	(1 019)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	14, 21	(2 182)	(4 558)	(2 324)	(3 868)
- адміністративні та операційні витрати	21	(59)	(360)	(233)	(130)
Інші доходи	21	(2 123)	(4 198)	(2 091)	(3 738)
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів	22	229	1 485	216	602
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(248)	(226)	11	15
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		-	(1)	(14)	(15)
Прибуток до оподаткування		3 174	7 060	9 245	11 630
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	23	(605)	(776)	(18)	(18)
Прибуток за звітний період		2 569	6 284	9 227	11 612

Затверджено до випуску та підписано 24 жовтня 2022 року.

Г. Бьощ
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер